

Riksdagens protokoll

2013/14:35

Onsdagen den 27 november

Kl. 09.00 – 15.17

16.00 – 16.11

Protokoll
2013/14:35

---

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 21 november justerades.

2 § Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2013/14:10 för torsdagen den 21 november i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:158

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:158 USA som rättsstat och frågan om ”the Cuban Five”

av Torbjörn Björlund (V)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 9 december 2013.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 22 november 2013

Utrikesdepartementet

Carl Bildt (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:163 Behovet av vatten i Palestina
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 18 december
2013.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 26 november 2013

Utrikesdepartementet

Carl Bildt (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

4 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2013/14:U5 och U6 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 812 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den
17 januari 2014.*

5 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2013/14:MJU4 och MJU6

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU5

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Botswana*

6 § Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Botswana

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU5

Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Botswana (prop. 2013/14:9)
föredrogs.

Anf. 1 ULF BERG (M):

Herr talman! Det är enighet om skatteutskotts tre ärenden som be-
handlas i dag, men jag tänkte ändå ta tillfället i akt för att berätta lite om
bakgrunden. Det finns intressanta siffror att redovisa.

Jag yrkar naturligtvis bifall till skatteutskottets förslag i betänkandet.

När det gäller ärendet om skatteavtal mellan Sverige och Botswana
har finanserna satt in extra resurser för att kunna förhandla skatteavtal, i
samarbete med övriga nordiska länder. Det är naturligtvis viktigt för vårt
näringsliv att skatterna regleras mellan olika länder. Här släpar det lite

efter. Varje ärende om skatteavtal som hamnar på riksdagens bord ser vi väldigt positivt på. Man kan då uppdatera det hela.

I de två kommande skatteärendena gäller det rena informationsutbytesavtal. Det är mer att man kan hämta information från andra länder. Det har varit otroligt bra för den svenska statskassan. Här ska man vara ärlig och säga att när det blev en ekonomisk kris var det framför allt USA som tröttnade på att kapital för hur som haver och började ställa krav på andra länder. Det har även Sverige haft mycket stor nytta av. Vi har fått till väldigt många informationsutbytesavtal sedan alliansregeringen trädde till.

Enligt Skatteverket finns det egentligen bara tre länder i dag som man har intresse av att få till ett avtal med, och det är Hongkong, Singapore och Förenade Arabemiraten. Det finns alltså några kvar. När man får ett informationsutbytesavtal kan man följa kapitalet, och då ser man hur det ofta flyttas till de få skatteparadis som finns kvar.

Vad har det givit för resultat? Enligt Skatteverket är det från 2010 till och med oktober i år 4 905 personer som har tagit chansen att göra en frivillig rättelse. Om man tar initiativet själv innebär det att man inte behöver riskera skattetillägg och liknande. Det här har renderat en skatt på 1 277 000 000. Detta är inte allt, utan det finns också ett antal pågående processer som gör att det beräknas komma in kanske 500 miljoner till.

Det som är intressant är att det under de första åren var ganska mycket pengar per individ, över 300 000, medan det 2013 i snitt är 132 000. Det har bland annat att göra med att förmögenhetsskatten har avskaffats. Då blir det inte rättelse på den delen.

Hur har informationsavtalen nyttjats av Skatteverket? Man har ställt drygt 200 frågor tack vare dessa avtal. Till den 31 december 2012 hade det kommit in 466 miljoner i skatt och skattetillägg. Det är helt klart att det här har varit verkningsfullt.

Det är ett bevis på att det faktum att vi tidigare varit ett högskatteland, med förmögenhetsskatt och annat, har gjort att kapital har drivits ut ur landet. Tack vare dessa avtal får vi nu in skatter. Det bästa är naturligtvis att se till att vi har vettiga skatter så att kapitalet kan stanna och jobba i Sverige och att nya företag kan bildas och vi får morgondagens jobb.

Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! I ett välfärdssamhälle som Sverige är ett av fundamenten att man ska kunna betala rätt skatt och att alla ska betala den. Vi ska ha så få friåkare som möjligt. Precis som Ulf Berg har varit inne på har vi haft alltför många friåkare under alltför många år med alltför stora belopp. Det här är en djupt ideologisk fråga, inte mellan partierna utan mellan Sverige och enskilda individer som har önskat att komma undan sina förpliktelser. Det är därför som de här skatte- och informationsutbytesavtalen, de är lite olika konstruerade, är väldigt viktiga.

Det här ärendet handlar, herr talman, om skatteutskottets betänkande nr 5 om skatteavtal mellan Sverige och Botswana, men jag nämner samtidigt informationsutbytesavtal med Bahrain och med Belize. Belize är det tidigare Brittiska Honduras – om det är någon som mot förmodan inte vet exakt var det ligger någonstans.

Som jag ser det är det oerhört viktigt att vi stänger alla möjligheter till denna oönskade skatteplanering. Det är i grund och botten en illojal handling mot alla andra medborgare i Sverige, som betalar ganska höga

Prot. 2013/14:35
27 november

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Botswana*

skatter. Skatteplanering är i och för sig ingenting olagligt, men det här är någonting som ytterst få kan använda sig av, och det är illojalt.

Den 24 oktober 2010, alltså drygt tre år sedan på FN-dagen, kom Riksrevisionen med en rapport som visade att takten när det gäller att få informations- och skatteavtal hade gått ned under några år. Riksdagen behandlade rapporten så småningom och noterade detta.

Det är numera, som Ulf Berg var inne på, väldigt få länder där man kan placera pengar utan att detta kommer till det svenska Skatteverkets kännedom. Det är några nordeuropeiska länder – Liechtenstein, Österrike och Luxemburg – som inte har velat medverka. Schweiz har tidigare varit det klassiska exemplet på ett land där man kunnat placera pengar. Där finns det numera ett ganska heltäckande avtal, och det är väldigt svårt numera att placera pengar i Schweiz och komma undan skatt. Som Ulf Berg nämnde finns det ytterligare några länder som vi måste se till att få ett avtal med. Det är bland annat Hongkong och Singapore. Även några brittiska kanalöar är fortfarande den typ av skatteparadis som vi ska se till att stänga.

Jag tror för min del att den här typen av avtal, som inte väcker någon stor medial uppmärksamhet, är ett väldigt viktigt kitt för att vi ska kunna hålla samman Sverige över huvud taget och inte ha några friåkare. Jag är väldigt glad över att skatteutskottet och riksdagen är överens om att detta är någonting som har med fundamenten i det svenska samhället att göra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

7 § Informationsutbytesavtal med Bahrain

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU6
Informationsutbytesavtal med Bahrain (prop. 2013/14:12)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

8 § Informationsutbytesavtal med Belize

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU7
Informationsutbytesavtal med Belize (prop. 2013/14:11)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU3

Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen (prop. 2013/14:4)
föredrogs.

*Nya åldersgränser
och ökad flexibilitet i
föräldraförsäkringen*

Anf. 3 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Miljöpartiet säger ja till nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen. Vi instämmer i rimligheten att merparten av dagar ska tas ut när barnen är små och även att det ur ett jämställdhetsperspektiv är bra att underlätta kvinnors inträde på arbetsmarknaden.

Huvudtanken med föräldraförsäkringen är att föräldrar ska kunna ta ut den när barnen är små, och vi tycker därför att det är rimligt med en huvudsaklig fyraårsgräns, men med möjlighet att spara dagar. Däremot vill vi öka flexibiliteten för hur dessa ska kunna sparas.

Det finns delar i den problematisering och därmed den motivering som regeringen avger när det gäller invandrade kvinnor och deras situation som vi inte ställer oss bakom.

Regeringen lyfter särskilt fram faktumet att dagens regler ”möjliggör en längre föräldraledighet även för äldre barn och kan därmed medföra en försenad etablering på arbetsmarknaden” – och det skriver man trots att den så kallade AKKA-utredningen i sitt delbetänkande *Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning* (SOU 2012:9) konstaterar att det bland de kvinnor som invandrat och ingått i studien var ovanligt att ta ut ett stort antal dagar flera år i rad.

Trots att vet att det inte förhåller sig så använder man sig av det som argumentation i betänkandet. 27 procent tog inte ut några dagar alls. För Miljöpartiet är motivet till att ansluta oss till förslaget om att föräldrapenning huvudsakligen ska tas ut innan barnet är fyra år en fråga om barnperspektiv och något som gäller alla föräldrar, oavsett härkomst.

Därför vill vi ha en annan motivtext i betänkandet. Vi vill också komplettera regeln med större flexibilitet genom att kunna ta ut de sparade dagarna tills barnet fyller 15 år.

Därutöver vill vi stärka jämställdhetsperspektivet men också säkerställa skyddet för särskilt utsatta barn. Jag är glad över att utskottet också ställde sig bakom detta.

Enligt de nya reglerna ska 96 dagar kunna sparas efter barnets fyraårsdag. Det är en fullt rimlig regel för de allra flesta. En grupp som dock kan behöva längre tid än tre månader med sina föräldrar efter fyraårsgränsen är de barn som har kommit till Sverige som flyktingar och är traumatiserade efter krig och flykt.

Enligt socialtjänstens regelverk har föräldrar som söker försörjningsstöd i avvaktan på arbete kunnat bli tvungna att ta ut föräldrapenning eftersom den möjligheten finns. Det har uppenbart kunnat försena inträdet på arbetsmarknaden, och det är inte säkert att det hade varit för barnets bästa att i det läget inte börja på förskola. Det är bra att det säkerställs att det ska finnas en trygghet för de barnen, även om det inte behöver ordnas inom föräldraförsäkringens ram.

Sedan vill jag ta upp vårt förslag när det gäller tid för tweens.

Regeringen föreslår att föräldrapenning ska kunna tas ut av föräldrar fram tills barnet fyllt 12 år, vilket betyder en höjning av åldersgränsen som i dagsläget är 8 år. Den ökade flexibiliteten anser vi är bra. Miljöpartiet vill dock utöka den ytterligare genom att höja åldersgränsen till 15 år.

Den psykiska ohälsan bland unga har ökat kraftigt under senare år. Den politiska debatten har dock framför allt handlat om hur vi ska ta hand om de små barnen. Det är dags att börja en större diskussion om hur vi ger tid och stöd till unga i steget mellan barn och vuxen.

Den psykiska ohälsan bland unga har ökat kraftigt. Andelen 16–24-åringar som besväras av ångslan, oro eller ångest har tredubblats på 20 år. De unga är också den enda åldersgrupp där inläggningarna för psykiatrisk slutenvård har ökat. I alla andra åldersgrupper har den minskat under de senaste 20 åren.

I våras kom en ny rapport som pekade på att bland unga vuxna som har aktivitetsersättning har antalet självmord fyrdubblats sedan år 1995. Det är ännu en rapport som ger starkt stöd för sambandet mellan sociala faktorer och psykisk ohälsa.

Under de senaste 20 åren har också villkoren för barn och ungdomar försämrats kraftigt. Fritidsgårdar har lagts ned, andelen tillfälliga jobb och deltidsjobb har ökat radikalt och bostadsbristen har kommit tillbaka som ett stort problem för unga som vill flytta hemifrån.

Unga som växer upp från att vara barn till att först bli tonåringar och sedan vuxna möter allt tidigare konkurrens och krav. Många barn och ungdomar oroar sig för att inte räkna till på arbetsmarknaden, för sitt utseende och för den sociala hackordningen på skolgården.

Samtidigt upplever många föräldrar att man har svårt att få tiden att räkna till. Man har svårt att få den tid man behöver för sina barn. Medan arbetstiden under de senaste decennierna har minskat sett till befolkningen som helhet ligger den still för dem mitt i livet.

Fackförbundet Kommunal har bland annat uppmärksammat de problem som ensamstående föräldrar har att delta i barns fritidsaktiviteter eller föräldramedverkan inom skolans ram. Inte minst gäller det när barnen blir lite större. Många lärare vittnar också om att föräldramötena är välbesökta i låg- och mellanstadiet. Men när barnen kommer upp i högstadiet glesnar det i bänkarna på föräldramötena. Det behövs tid även för de större barnen.

Vi har haft starkt fokus i samhällsdebatten under de senaste decennierna på de små barnen. Föräldraförsäkringen har byggts ut, och inte minst har pappornas roll lyfts fram och värderats. Det är väldigt bra.

Nu är det dags att ta nästa steg och se vad vi kan göra för att underlätta de äldre barnens uppväxt och kliv in i vuxenlivet. Alla barn behöver någon som ser dem, någon som har tid för dem och någon som de kan prata med. Det gäller inte minst i mellan- och högstadiet. Men i stället möter de vuxna som ständigt är på väg någon annanstans, oavsett om det är stressade föräldrar, stressade lärare eller stressad personal på fritis.

Vi vill skapa en möjlighet för föräldrar med barn mellan 8 och 15 år att ta ledigt för att ge tid för barnen genom att höja åldersgränsen i föräldraförsäkringen.

En del vuxna har förmånen att ha arbeten där det går att ta komplett utan större problem. I andra yrken är det en omöjlighet. En ökad

flexibilitet i ålder är därför viktig i sig, men den ger också ökad jämlikhet i villkoren för föräldrar att kunna tillbringa särskild tid tillsammans med sina barn.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag lyfta fram vikten av en tredelad föräldraförsäkring. Det är viktigt att barn har flera vuxna i sin närhet som bryr sig om och har möjlighet att sätta barnets behov i första rummet. I de fall där det finns två föräldrar är det angeläget att barnet får tid att utveckla nära relationer med båda dessa föräldrar och vice versa.

I ett samhällsperspektiv är det också viktigt att fler vuxna har egen erfarenhet av att ta ansvar för barn. Det menar vi kan öka sannolikheten för att barnperspektivet på ett självklart sätt tas med i beslut som fattas i andra sammanhang.

Fortfarande 2013 framställs det ofta som att pappaledighet är en valmöjlighet, medan mammaledighet är en självklarhet. Detta är något som får stora konsekvenser både för mäns aktiva föräldraskap och för kvinnors situation på arbetsmarknaden.

Även om det är förbjudet att diskriminera en gravid kvinna eller en kvinna i fertil ålder är det naivt att tro att arbetsgivare inte låter sig påverkas av hur statistiken för föräldraledighet och tillfällig föräldrapenning – tidigare kallat VAB – ser ut. Miljöpartiet vill utforma föräldraförsäkringen på ett jämställt sätt. Samtidigt vill vi göra det möjligt att låta en person närstående till barnet ta del av föräldraförsäkringen om vårdnadshavarna anser att det är lämpligt.

Miljöpartiet vill därför införa en tredelad föräldraförsäkring, där en tredjedel går till vardera föräldern och en tredjedel är möjlig att överlåta på en tredje part.

Självfallet står vi bakom båda våra reservationer i betänkandet om motivet till ändringen och att vi vill se en möjlighet att ta ut dagar tills barnet är 15 år i stället för regeringens föreslagna 12-årsgräns, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Anf. 4 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation 5, även om jag står bakom alla de tre reservationer vi har i detta betänkande.

Betänkandet SfU3 baseras på regeringens proposition *Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen*.

Sverigedemokraterna menar att det i hög grad bör vara upp till familjen att planera och fördela föräldraledigheten. Vi anser inte att politiker har en roll som går ut på att med pekpinne säga åt barnfamiljerna vad som är rätt eller fel, oavsett om det handlar om kvoteringar eller ekonomiska incitament, som till exempel jämställdhetsbonusen.

Varje familj är unik och har unika behov och unika möjligheter. Vi anser också att föräldraförsäkringens huvudsakliga syfte är att säkerställa att barnen under sina första år i livet har en så trygg och harmonisk tillvaro som möjligt. I enlighet med den inställningen presenterade vi i vår senaste höstbudgetmotion många förslag till förbättringar. Till exempel vill vi utöka rätten att arbeta deltid, från dagens 75 till 50 procent under barnets första åtta år, för att minska stressen i vardagen för många småbarnsfamiljer. Vi vill också återinrätta de allmänna kontaktdagarna, som innebär att föräldrar till barn upp till tolv år mot SGI-baserad ersättning får följa med sitt barn till skolan, dagis eller fritis. Utöver detta vill vi

skapa vad vi kallar förskoledagar. Med detta menas att varje barnfamilj ska ha en lagstadgad rätt till fem dagars tjänstledigt när förskolan är stängd, för att ge familjerna mer tid tillsammans till exempel under exempelvis semestrar.

För oss är familjen viktig, och vad som däremot är statens roll är att möjliggöra en givande och på alla sätt positiv period under barnens första år.

Med detta sagt finns det i betänkandet ett antal punkter som jag skulle vilja belysa.

För det första menar regeringen att de 96 dagar som föräldrarna ska fortsätta att få spara till efter barnets första fyra år ska fördelas proportionerligt efter uttagen ledighet under barnets första fyra år. För mig låter det som en idé om regler bara för reglernas egen skull. Regeringen menar att dessa förändringar syftar till att uppmuntra ett jämnare uttag av föräldraledigheten mellan de båda föräldrarna. Och det är det som är den stora skillnaden här. Vi litar fullkomligt på att familjerna själva bäst kan avgöra vad som är möjligt och vad som är en optimal lösning, både för föräldrarna själva och för barnen.

Däremot kan jag hålla med om att man bör begränsa sparandet av föräldradagar till exempelvis 96 efter barnets första fyra år, helt enkelt därför att det är under barnets första år som det har störst behov av att vara hemma. Men, återigen, till skillnad från flera andra vill vi inte lägga oss i hur dagarna fördelas mellan föräldrarna. Vidare visar statistik på att det endast är en liten del av familjerna som detta förslag skulle komma att påverka, dessutom en mycket liten påverkan. De flesta har nämligen inte 96 dagar kvar efter fyra år.

För det andra välkomnar vi regeringens begränsning av retroaktiva bidrag till 90 dagar före inkommen ansökan. Det är ett bra förslag som begränsar invandrares rätt till en större retroaktiv summa, som vi menar försvårar och försenar assimilation i det svenska samhället – i den mån assimilation över huvud taget är möjlig med dagens massinvandringspolitik. Det är i och för sig ingen överraskning för någon att det förvisso finns mammor som inte tar ut någon retroaktiv föräldrapenning alls, men det finns också ett stort antal som erhåller stora summor föräldrapenning efter att de kommit till Sverige. Enligt Statens offentliga utredningar, SOU 2012:9, *Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning*, konstateras att ett intensivt uttag av föräldrapenning försenar arbetsmarknadsetableringen för många nyanlända mammor.

Däremot finns i vanlig ordning undantag i regeringens förslag till lagtext. De skriver att om det finns ”synnerliga skäl” ska undantag från 90-dagarsregeln vara möjligt. Detta ser vi som orättvist och något som inte bör vara inkluderat, enligt vår följdmotion.

För det tredje vill regeringen öka gränsen för att kunna vara föräldraledig från dagens åtta år till tolv år. Vi menar att det är ett förslag som bör avslås. Ser man på dagens regelverk med en begränsning på åtta år har barnen sannolikt i de flesta fall hunnit avverka förskolan, sexårsverksamheten och därefter första och andra klass i grundskolan. Barnet har då byggt upp en social tillvaro och en vänskapskrets utanför hemmet. Vidare kan det förvisso uppstå situationer då skoltiderna inte motsvarar föräldrarnas arbetstider. Men i dessa fall står det klart och tydligt i skollagens 14 kap. 8 §: ”Fritidshem ska erbjudas eleverna den del av dagen

då eleverna inte går i någon av de skolformer som anges i 3 § och under lov.”

Sammantaget ser vi alltså inget skäl till att öka åldersgränsen från åtta till tolv år.

Anf. 5 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Vänsterpartiets huvudsakliga invändning mot förslaget vi debatterar i dag handlar om att lagförslaget skapar en felaktig problembeskrivning. Regeringen gör ett generellt jämställdhetsproblem i uttaget av föräldraförsäkringen till ett problem som endast rör utlandsfödda. Behovet av en generell politik för ett jämlikt uttag av föräldraförsäkring mellan män och kvinnor – och därmed för barns lika rätt till sina föräldrar – ses i detta förslag genom ett raster av etnicitet. Och det duger inte.

Regeringen pekar ut föräldraförsäkringen som en anledning till att sysselsättningen är låg bland nyanlända kvinnor. Det är därför man anser att huvuddelen av dagarna med föräldrapenning ska reserveras för barnets första fyra år så att det inte blir möjligt att vara hemma lika länge med barn som inte är födda i Sverige.

LO och Inspektionen för socialförsäkringen ifrågasätter i sina remissvar om förslaget kommer att ha några betydande effekter på arbetskraftsdeltagandet för nyanlända utrikes födda kvinnor. Precis som Vänsterpartiet anser de att det krävs helt andra åtgärder för att göra det lättare för denna grupp att komma in på arbetsmarknaden.

Förslaget skulle innebära att en kvoterad föräldraförsäkring införs enbart för de föräldrar som har gemensam vårdnad, vars barn är födda utanför Sverige, inte är adopterade och kommer till Sverige när de är över fyra år. En liten grupp föräldrar ska alltså dela lika på föräldradagarna, medan den stora majoriteten precis som i dag själva får bestämma hur de ska fördela större delen av dagarna. Regeringen motiverar detta med att det ”stärker jämställdheten” och att ”det ligger i linje med huvudförslagets syfte att förbättra förutsättningarna för utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden”.

Vänsterpartiet menar, herr talman, att det är fel att beskriva invandrare som en homogen grupp i behov av särskilda åtgärder för att kunna ta ett gemensamt ansvar för barnen. Att kvinnor tar ut en större andel av föräldraledigheten än män är ett generellt problem med stora individuella variationer som vi bara kan komma till rätta med genom generella reformer riktade till alla föräldrar. Som propositionen visar handlar det dessutom om en ytterst liten grupp kvinnor, till skillnad från vad SD:s David Lång låter påskina. Enligt den undersökning som AKKA-utredningen har genomfört var det lite drygt 1 000 kvinnor som tog ut föräldrapenning för barn födda utanför Sverige året efter invandringen. I genomsnitt var de föräldralediga i fyra månader, och barnen var i medeltal 3,2 år. Det var alltså ovanligt.

Men regeringens grepp i föräldraförsäkringsfrågan känns igen: Genom att individualisera eller etnifiera samhällsproblem försöker man komma undan sitt politiska ansvar. Vi har tidigare i år sett prov på samma argumentation när integrationsminister Ullenhag presenterade ett förslag om att dra in ersättning för de nyanlända som tackar nej till jobb. I en tid av massarbetslöshet och med vetenskapen att utlandsfödda diskri-

Prot. 2013/14:35
27 november

*Nya åldersgränser
och ökad flexibilitet i
föräldraförsäkringen*

mineras på arbetsmarknaden väljer regeringen alltså att låta påskina att problemet är att nyanlända tackar nej till jobb. Så är det naturligtvis inte.

Herr talman! Visst har utlandsfödda kvinnor allvarliga problem på den svenska arbetsmarknaden. Men problemet är inte att kvinnorna är föräldralediga. Problemet stavas diskriminering och avsaknad av politik för full sysselsättning.

När det gäller diskriminering av utlandsfödda kvinnor visar studier sedan länge att det är svårare för invandrade personer att ta sig in på arbetsmarknaden än för personer som är födda i Sverige. De invandrade som har jobb har sämre karriärmöjligheter, osäkrare anställningar och lägre lön än personer födda i Sverige.

Allra svårast att ta sig in på arbetsmarknaden är det för vissa grupper av invandrade kvinnor. De utsätts på så sätt för en tredubbel diskriminering – på grund av sitt kön, sin klass och sin etnicitet. För att komma till rätta med detta krävs en kraftfull politik mot strukturell diskriminering och en sysselsättningspolitik värd namnet.

Herr talman! En viktig orsak till att kvinnor har lägre sysselsättningsgrad är bristande jämställdhet. Detta drabbar nästan alla kvinnor, oavsett bakgrund, i det svenska samhället och är mycket tydligt i samband med uttaget av föräldrapenning. Hur föräldrar ska förmås att fördela ansvar för hem och barn lika är därför en av de mest centrala jämställdhetsfrågorna i dag.

Det är väl belagt att det ojämna uttaget av föräldraledighet har negativa effekter på kvinnors löneutveckling och anställnings- och arbetsvillkor samt sjukfrånvaro. Detta gäller givetvis också nyanlända kvinnor oavsett om de har barn födda i Sverige eller utomlands.

Kvinnor tar i dag ut drygt tre fjärdedelar av dagarna i förelärdraförsäkringen. Detta vet arbetsgivarna. De kan därmed se en ”risk” för framtida föräldraledighet för kvinnor, vilket självklart spelar in när de rekryterar, lönesätter och fattar beslut om befordran eller fortbildning.

Detta innebär inte nödvändigtvis att arbetsgivarna medvetet vill diskriminera. Deras handlande beror på att de ogillar frånvaro. De handlar rationellt på basis av befintlig kunskap och även utifrån de föreställningar och normer som säger att det är kvinnorna som är ytterst ansvariga för barnuppfostran.

På samma sätt räknar arbetsgivare med att män som blir föräldrar ska jobba på precis som vanligt och inte vara lediga för att ta hand om sina barn. Arbetsvillkoren på manligt dominerade arbetsplatser är inte anpassade till att de anställda också ska kunna ta föräldraansvar. Undersökningar från bland annat Göteborgs universitet har visat att många arbetsgivare är direkt negativt inställda till att män tar ut föräldraledighet.

Allt detta, herr talman, återskapar det förlegade mönstret att hem och barn är kvinnors ansvar, medan mäns huvuduppgift är att arbeta och försörja familjen. Ska detta mönster ändras krävs en radikal förändring av det faktiska uttaget av föräldraledighet och det dagliga ansvaret för barn och hemarbete.

De enda större förändringarna i fördelningen av mäns och kvinnors uttag av föräldraledighet som åstadkommit sedan försäkringen infördes på 1970-talet har skett som följd av ökad kvotering.

Den andra pappamånad som infördes för tio år sedan har gradvis fått effekt under det senaste decenniet. Nu har dock ökningen gradvis avstannat och mattats av.

Informationskampanjer och skarpare skrivningar i diskrimineringslagstiftningen har däremot inte lett till några mätbara effekter.

Inte heller har den jämställdhetsbonus som regeringen införde under förra mandatperioden följts av någon större ökning av mäns uttag av föräldraledighet.

Det krävs en individualiserad föräldraförsäkring som ger barnen rätt till båda sina föräldrar och män och kvinnor lika förutsättningar på arbetsmarknaden. Det är en förändring som ska göras generellt och lika för alla oavsett om man är född i Kiruna eller i Kigali – inte genom att peka ut en enskild grupp på mycket lösa grunder.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 1.

Anf. 6 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Föräldraförsäkringen ger barn rätt till tid tillsammans med sina föräldrar. En majoritet av barnen delar sin tid till största delen med sina mammor.

Även om steg har tagits mot jämnare uttag går det långsamt – väldigt långsamt om vi har som utgångspunkt att barn har samma självklara rätt till båda sina föräldrar.

Förslaget om att begränsa uttaget av föräldrapenningen till högst 96 dagar efter barnets fjärde levnadsår är bra. Det är sannolikt ett sätt att få ett jämnare uttag mellan föräldrarna under barnets första tid.

Det främsta och absolut viktigaste skälet för ett jämställt föräldraskap är att barnen får samma självklara rätt till båda sina föräldrar. Det är vårt främsta argument.

Men vi vet också att det ojämslida arbetslivet till stor del är en konsekvens av det ojämslida föräldraskapet.

Det är inte bara stora löneskillnader utan också arbetsmarknadens villkor i övrigt som påverkas av att kvinnor fortfarande 2013 ses som huvudansvariga för barn och familj.

Vi vet alla varför kvinnor under sitt arbetsliv i snitt tjänar 3,6 miljoner mindre än en man.

Vi vet alla varför karriärvägarna är mer begränsade för kvinnor.

Vi vet alla att ofrivilliga deltider och otrygga anställningar förekommer oftare för kvinnor än för män.

Undersökningar visar till och med att en kvinna ses som mindre attraktiv på arbetsmarknaden efter att hon blivit mamma eftersom hon då förväntas vara mindre närvarande och satsa mindre på sin karriär.

En man som blir pappa ses däremot som mer stabil på arbetsmarknaden – en familjeförsörjare värd att satsa på och lita på. Detta är en helt oacceptabel ordning på svensk arbetsmarknad 2013.

Herr talman! Även om vi är överens om förslaget här vill jag ändå vara tydlig med att vi har helt olika utgångspunkter.

Regeringens utgångspunkt att ett sent uttag av föräldrapenning förse-
nar etableringen på arbetsmarknaden av nyanlända utrikes födda kvinnor saknar faktiskt grund. I den senaste rapporten om föräldrapenning och föräldraledighet från ISF, Inspektionen för socialförsäkringen, kan man

se att mönstren faktiskt inte skiljer sig åt. Det som utgör skillnaderna i försäkringen är män och kvinnor, och det som utgör tydliga skillnader i uttaget är inkomst och utbildningsbakgrund.

Varför ska vi då använda en grupp människor som argument för en förändring som är relevant för alla?

Arbetslösheten är generellt sett hög. Unga och utrikes födda står i högre grad utanför arbetsmarknaden. Men detta beror inte på föräldraförsäkringen utan på en bristande arbetsmarknadspolitik. Låt oss alltså diskutera föräldraförsäkringen med rätt utgångspunkt, och låt oss se verkligheten så som den är.

Vi socialdemokrater delar självklart uppfattningen att det är viktigt för nyanlända utrikes födda att snabbt få en etablering på arbetsmarknaden. Med tanke på regeringens resonemang i den frågan borde vi också kunna bli överens om att avskaffa vårdnadsbidraget. Det verkar nämligen i samma riktning som regeringens resonemang kring sent uttag av föräldraförsäkring. Detta motverkar faktiskt inträdet på arbetsmarknaden.

Barn till utrikes födda föräldrar behöver förskolan för språkutveckling och för att också de ska komma in i det svenska samhället. Det är ett av flera skäl att avskaffa vårdnadsbidraget.

Sverige behöver verkligen jämställdhetsreformer. Vi behöver en modern familjepolitik. Alliansen kan väl knappast se sina ansträngningar som särskilt lyckade. Varken vårdnadsbidraget eller jämställdhetsbonusen kommer ju att hamna i historieböckerna som lyckade reformer. Sverige kan bättre än så här.

Vi socialdemokrater tycker att det är bra att vi är överens om uttaget av 80 procent av dagarna före barnets fyraårsdag, och vi tror att tolvårsgränsen kommer att underlätta många familjers vardag. Men vi är redo att gå vidare, över blockgränserna, för en modern och jämställd familjepolitik.

Inte minst Folkpartiet visade ju på sin stämna viljan att verka för inte bara en jämställd föräldraförsäkring utan också för att avskaffa vårdnadsbidraget.

Sverige kan bättre än så här, herr talman.

Jag yrkar bifall till reservation 2 gällande motiveringen.
(Applåder)

Anf. 7 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Sverige har, vill jag säga, världens mest frikostiga föräldraförsäkring. Det är jag stolt över.

Vi har i dag en ambitiös familjepolitik som ska göra det möjligt att förena familjeliv med yrkesliv för både kvinnor och män.

Betänkandet som vi debatterar anser jag innehåller flera viktiga pusselbitar för att göra en mycket bra föräldraförsäkring ännu bättre. Jämställdhet, valfrihet och flexibilitet är goda nyckelord som jag anser utmärker vårt lands föräldraförsäkring.

Att ha en generös och flexibel jämställd föräldraförsäkring är viktigt för ett land. Vi ser länder runt om i EU som har långt sämre förutsättningar och regler för småbarnsföräldrar där bägge yrkesarbetar. Förvärvsfrekvensen i Sverige är hög på grund av att förvärvsfrekvensen för

kvinnor är hög. Vi kan se att det i Spanien och Italien med flera EU-länder föds allt färre barn per kvinna därför att kvinnorna anser att det får vara nog med ett barn om de ska kunna fortsätta arbeta. Kvinnans eller åtminstone någon av föräldrarnas chans att arbeta minskar kraftigt när de har barn. Då sjunker nativiteten. Det blir få dagars ledighet och svårt att få barnomsorg.

Flera länder i EU och även till exempel Japan riskerar befolkningsminskning på grund av att nativiteten minskar.

Sverige har en bra och modern föräldraförsäkring, men allt kan bli bättre, såväl försäkringen som jämställdheten. Detta betänkande är ett bra steg mot en förbättring.

Herr talman! Ett av förslagen innebär att 20 procent av dagarna kvarstår efter fyraårsåldern. En mycket stor del av dagarna tas ut i samband med barnets födelse och de följande åren. Mycket få dagar lämnas till efter fyraårsåldern. De dagar man sparar används till besök i förskola eller i skola. Nu är förslaget att man ska kunna ha dessa dagar tills barnet fyller tolv år i stället för åtta år eller har slutat skolår 5 i stället för skolår 1. Då kan föräldrarna använda dem även till studiedagar och annan ledighet som skolorna har liksom följa med i skolan. Barnets behov av att föräldrarna är med i skolan minskar ju inte efter åttaårsåldern, utan det fortsätter uppåt. Jag tycker att den föreslagna gränsen är bra. Jag kan tycka att vi börjar med tolv år, så får vi utvärdera sedan.

De föräldrar som också berörs är de som kommer till Sverige med äldre barn. De behöver ta ut 384 dagar innan barnet fyller fyra år, men även dessa föräldrar gynnas av att kunna ta ut de resterande dagarna till dess barnet fyller tolv år.

Ett annat förslag i betänkandet är att förtydliga föräldrarnas ansvar för barnet samt även minska konfliktrisen mellan föräldrarna. Det innebär att de olika ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen ska delas lika mellan föräldrar som har gemensam vårdnad. Det innebär 195 dagar på sjukpenningnivån eller grundnivån och 45 dagar på den så kallade lägstnivån. I dag kan en förälder ta ut 240 dagar på sjukpenningnivå utan att den andra föräldern har avstått någon rätt till föräldrapenning.

En förälder som avstår dagar kan då inte bestämma vilken ersättningsnivå som ska gälla. Det är den förälder som tar ut föräldrapenningen först som kan påverka vilket slags dagar det finns kvar för den andra föräldern.

Herr talman! Utgångspunkten måste vara att de olika ersättningsnivåerna ska vara lika fördelade. Är föräldrarna helt överens och den ena avstår rätt till föräldradagar till den andra föräldern ska man i fortsättningen också ange vilken ersättningsnivå det gäller. Jag tror att detta kan minska de konflikter som finns. Rätten delas lika, och om man är överens är det inga problem. Då anger man bara ersättningsnivån i anmälan.

Jag tror att detta kommer att leda till ett mer jämnt uttag, och det är eftersträfvansvärt. Flera talare har här pratat om att vi ska ha en jämställd försäkring. Det går framåt, men jag kan ibland tycka att det går lite långsamt framåt. I min värld måste det vara en frihet att välja själv. Däremot kan vi försöka förmå människor till ett mer jämställt uttag.

De nya reglerna kommer att gälla barn som är födda efter den 1 januari 2014. Låt mig förtydliga att vid adoption ska föräldradagarna räknas från den tidpunkt då barnet kommer i föräldrarnas vård.

I övrigt föreslås ändringar av hur långt bakåt i tiden man kan begära föräldrapenning till 90 dagar. Det gäller också förmånen att ta ut tillfälliga föräldradagar när barn avlidit.

Som jag sade innan har vi en generös föräldraförsäkring. Det finns EU-länder där pappan inte ens har rätt att ta ut något utöver de tio dagarna i samband med förlossningen. Det är länder som är nära oss. Vi tycker att det är självklart med tre delar och att man kan dela 50–50. Det finns moderna EU-länder där pappan inte ens har rätt att ta ut en enda dag. Vi ligger alltså i framkant.

Vi har en generös och bra föräldraförsäkring. De ändringar som föreslås i det här betänkandet tycker jag gör föräldraförsäkringen ännu bättre. (Applåder)

Anf. 8 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP):

Herr talman! När jag gick i skolan på 70- och 80-talen fanns det kontaktdagar som föräldrarna kunde ta ut för att följa med till skolan någon gång per år. Som barn så tyckte jag faktiskt att det var roligt, fast det erkände jag inte för mina föräldrar. Det var mest pinsamt när de dök upp i skolan.

I dag är jag själv förälder och tycker att det är viktigt att se hur min son har det i vardagen och i skolan. Han säger också att det är pinsamt när jag kommer, men innerst inne vet jag att han tycker att det är ganska roligt när jag dyker upp. Jag vill veta hur det fungerar i skolan. Det har hänt en del sedan jag gick där. Jag vill också lära känna min sons klasskompisar och veta vem han pratar om när han nämner namnen.

För många har det varit svårt att kunna följa med sina barn till skolan då de inte har haft möjligheten att vara frånvarande från sitt arbete. Nu föreslås att föräldrapenningen ska kunna tas ut tills barnen blir tolv år, och det gör att det kommer att vara enklare att bland annat följa med dessa dagar i skolan. Det gör också att man har möjlighet att vara ledig med barnen då de har lov. Vi vet ju alla att barnens lov är längre än de flesta semestrar.

I det nya förslaget finns också en begränsning av hur många dagar som kan sparas efter fyraårsdagen. Man ska kunna spara 20 procent, vilket innebär 96 dagar. I dag tas majoriteten av föräldradagarna ut innan barnet fyller fyra år. Det är när barnen är små som det är viktigt att vi har mest tid tillsammans med dem.

Om man i dag kommer till Sverige med barn över fyra år får man alla de 480 föräldradagarna. Det är lika många dagar som man får när barnet föds. Det händer att vi kan se att det blir en försening i etableringen i det svenska samhället. Det dröjer lång tid innan man börjar läsa sfi, svenska för invandrare, och kan etablera sig på arbetsmarknaden. Enligt det nu liggande förslaget kommer det att bli 96 dagar i föräldraförsäkringen om man har ett barn som är äldre än fyra år. Vi tror inte att det är detta ensamt skapar en fungerande integration, men det är i alla fall en liten bit på vägen och kan lösa något.

När det gäller adopterade barn kommer man, precis som i dag, att räkna från den dag då föräldrarna får barnet i sin vård och inte från barnets födelse.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Prot. 2013/14:35
27 november

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 9 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Det är ett intressant betänkande vi ska behandla i dag. Det handlar faktiskt om att öka flexibiliteten och åldersgränserna i föräldraförsäkringen. Det är inte ofta vi ger oss in på den här delen av barnens rätt att få vara tillsammans med sina föräldrar.

I det här sammanhanget skulle jag vilja säga att Centerpartiet skulle vilja gå ännu längre än man har gjort i det här betänkandet, men vi är ändå glada för att resultatet har blivit att av de 480 föräldradagarna ska den största delen tas ut innan barnet fyller fyra år. Vi skulle vilja se att det ska ske före två års ålder, för i Centerpartiet och framför allt bland Centerkvinnorna tycker vi att det är absolut viktigast att man är med barnen när de är som allra yngst.

Det ger en bra start i livet. Det skulle också minska riskerna för att barnen får det jobbigare när de blir äldre. Därför är vi ändå glada för att det blev en gräns vid fyra år.

Att man ska kunna ta ut de 96 dagarna ända upp till tolv år blir naturligtvis en följd. Det har vi inga synpunkter på, eftersom vi står bakom hela betänkandet.

Det viktigaste i föräldraförsäkringen är att vi tar ett steg längre. Det handlar om att vi tillsammans ser till, vilket vi har förslag om från Centern, att två andra närstående, förutom föräldrarna, också får möjligheter att ta del av föräldradagarna. Det handlar inte bara om att göra det mer flexibelt för båda föräldrarna utan också om att ge föräldrar med samma kön möjligheten att dela föräldradagar och att ta ansvar för det gemensamma barnet.

Det står i betänkandet att detta rör personer som kommer invandrade till Sverige och att detta skulle ge dem möjligheter att komma in på arbetsmarknaden tidigare. Vi har hört här från flera andra att det inte är huvudskälet och att det finns annat att göra för att föräldrar som kommer till vårt land ska få komma in på arbetsmarknaden mycket bättre. Därför är inte det ett argument i detta sammanhang, utan där finns det helt andra saker som måste göras.

Det är viktigt att vi har gjort den här förändringen. Det är oerhört viktigt att vi har givit en ökad flexibilitet och att vi har ändrat åldersgränserna i föräldraförsäkringen. Därmed, herr talman, tillstyrker jag förslaget i betänkandet och yrkar avslag på samtliga motioner och reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 10 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Mammor och pappor är det viktigaste i barnens liv. Framför allt under de allra första åren grundläggs den trygghet som vi sedan kan stå på i resten av våra liv. Att ge både mammor och pappor möjlighet att knyta an till sina barn är grunden till att vi har en föräldraförsäkring.

*Nya åldersgränser
och ökad flexibilitet i
föräldraförsäkringen*

Vi får inte glömma att det är barnets behov som ska tillgodoses i första hand. Visst har föräldraförsäkringen påverkan också på arbetslivet, men det är inte för arbetsgivarna vi har en föräldraförsäkring. Det är för barnen.

Redan i dag använder de allra flesta föräldrar merparten av föräldradagarna under barnets fyra första år. Därför är det fullt rimligt med den förändring som nu görs, att 80 procent av dagarna avsätts för de första åren i livet, då barnen är väldigt beroende av sina föräldrar.

Att förändringarna gäller de barn som föds efter införandet av förändringarna är också viktigt, för vi ska inte ändra förutsättningarna för dem som i dag redan har planerat hur de ska göra sitt uttag. En del föräldrar har varit oroliga, för de har gjort en planering som de har trott att de skulle kunna fullfölja. Det är viktigt att vi också ger dem den möjligheten.

Herr talman! Jag vill tala om de 96 dagar som går att spara och inte minst om den möjlighet som kommer att ges att spara dagarna längre än åtta år.

Självklart behöver barn sina föräldrar under hela uppväxten, men det är lite olika hur ett barn som är tolv månader och hur en tolvåring har behov av sina föräldrar. Hittills har det gått att ta ut dagar tills barnet är åtta år. Nu förlängs det till tolv år. Det är under de här åren barn många gånger känner sig väldigt självständiga. De klarar sig mycket själva. Men ibland behöver de oss föräldrar alldeles omedelbart.

Jag tror att det är ganska många föräldrar som känner igen den drabbande magknipen när man får lappen från fritis om att det är dags att komma in med planeringen inför sommaren. Det blir uppenbart att antalet semesterdagar inte riktigt överensstämmer med antalet dagar barn har sommarlov, höstlov, jullov, sportlov och påsklov. Dessutom är det studiedagar.

Det är uppenbart när det är två föräldrar. Men det är ännu mer uppenbart att det inte går ihop när man är en förälder. Att då få möjligheten att lösa det genom att använda de dagar man har valt att spara fram till barnets tolvårsdag är viktigt. Vi kristdemokrater hade gärna sett att den här möjligheten fanns ännu längre under barndomen, men det här är ett viktigt första steg.

Herr talman! Debatten har i vissa delar seglat ut över områden som inte direkt berörs i betänkandet. Och som alltid när föräldraförsäkringen kommer upp kommer också klåfingrigheten. Det kliar i fingrarna hos de politiker som inte vill acceptera att gränsen för politiken går vid ytterdörren. Vi har inte rätt att styra över familjerna. Det är föräldrarna som ska styra i sina familjers liv. Det är inte riksdagsledamöter. Det är inte kommunalråd. Det är inte socialministern eller någon annan minister heller, för den delen.

Familjerna vet bäst själva hur de fördelar sin vardag. Därför kommer vi kristdemokrater att fortsätta kämpa för att öka flexibiliteten i föräldraförsäkringen. Det finns fler begränsningar som gör att inte minst pappor inte kan använda flexibiliteten i föräldraförsäkringen på samma sätt som mammor kan. Vi vet att det i de allra flesta fall är mammorna som tar ut sin del av föräldraledigheten under det första året. Då är flexibiliteten i det närmaste total. Men när de flesta pappor kommer med sina föräldradagar efter ettårsdagen – det är ännu tydligare efter ettochetthaltvårsdagen – slår begränsning efter begränsning till som påverkar pappornas

möjlighet att använda flexibiliteten med bibehållen trygghet. Vi vet att många föräldrar är väldigt måna om den tryggheten, av mycket goda skäl. Det gör att pappors möjlighet att använda föräldraförsäkringens flexibilitet också styr pappors möjlighet att ta ut dagar som de vill.

Mammor och pappor är lika mycket föräldrar. De ska ha samma möjligheter. De ska känna samma ansvar. Det kommer vi kristdemokrater att fortsätta kämpa för. Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 11 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Emma Henriksson pläderade starkt för att politiken inte ska lägga sig i föräldraförsäkringen. Men om politiken inte skulle lägga sig i skulle vi inte ha någon föräldraförsäkring över huvud taget. Vi har politiska förutsättningar, och vi har kommit överens om i denna riksdag att vi vill ha en generös föräldraförsäkring. Hela den här propositionen handlar om hur regelverket ska se ut för föräldraförsäkringen.

Jag blir väldigt fundersam. Solveig Zander pläderade i sitt inlägg för en helt annan modell. Sedan kom Emma Henriksson med en tredje modell. Är ni fyra partier överens om den här propositionen?

Anf. 12 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Ja, helt uppenbart, eftersom vi lägger fram propositionen. Men sedan är det lika uppenbart att det finns fyra partier inom Alliansen, och vi har lite olika ingångsvärden och olika mål för hur vi ska fortsätta utveckla föräldraförsäkringen.

För oss kristdemokrater är det helt självklart vilka som ska bestämma i familjen. Det är föräldrarna. Det är föräldrarna som känner sina barn. Det är föräldrarna som vet vad barnen behöver – mer än vad vi politiker vet. Det är också därför de ska ha förutsättningarna att styra sin vardag, att få livspusslet att gå ihop – vilket alla vi föräldrar vet inte är det lättaste.

Sedan kommer klåfingriga politiker och ska styra än hit än dit. Vi vet av erfarenhet från hur föräldraförsäkringen används i dag att föräldrar är duktiga på att kringgå de begränsningar som vissa politiker har lagt till i den befintliga försäkringen.

Vi tycker att det är viktigt med en föräldraförsäkring som visar och framför allt ger möjligheter för föräldrar att vara tillsammans med sina barn under de så viktiga första åren i barnens liv. Det är där anknytningen görs. Det är det som lägger grunden för barnens trygghet som vuxna. Det är föräldrarna som ser sina barns behov, och det är föräldrarna som ska ha makten att ”få till” livet så att barnen kan känna sig trygga och så att familjelivet fungerar.

Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag delar helt Emma Henrikssons uppfattning om att under den första tiden tillsammans med barnen är det oerhört viktigt att barnen får tillgång till båda sina föräldrar, oavsett kön för dessa föräldrar.

Anser Emma Henriksson att försäkringen ska vara en individuell försäkring? I alla andra sammanhang brukar kristdemokrater lyfta fram hur viktigt det är med individuella försäkringar. Det är individen som har ansvar för sin folkhälsa, och det är individen som ska ta ansvar för sig och sitt livspussel. Men i det här fallet är det inte längre fråga om en individuell försäkring utan det ska vara en föräldraförsäkring som utgår från familjen. Det kanske hänger ihop med er syn på sambeskattningsfrågan.

Anledningen till att jag begärde replik var just för att Emma Henrikssons anförande handlade om en helt annan föräldraförsäkring än den vi har på bordet i dag.

Jag tycker att det är bra att vi säger ja till de nya åldersgränserna. Vi ökar flexibiliteten genom att sätta gränsen vid 12 år, även om vi i Miljöpartiet gärna hade sett 15 år för att göra det möjligt att ta ut ledighet även med lite äldre barn. Jag skulle välkomna om Kristdemokraterna också kan tänka sig en 15-årsgräns. Det ger möjlighet till den ökade flexibiliteten. Men jag är oroad över om man inte vill se den som en individuell försäkring.

Anf. 14 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Herr talman! Tack, Gunvor G Ericson, för frågan! Den sätter fingret på precis vad det här handlar om.

För oss är föräldraförsäkringen individuell utifrån vem det faktiskt handlar om, nämligen barnet. Försäkringen är inte för arbetsgivaren, varken mammors arbetsgivare eller pappors arbetsgivare. Det är för barnet det finns en föräldraförsäkring. Barnet ska få tid med sina föräldrar.

Vi utgår från den enda individ som är avgörande, nämligen barnet. Därför anser vi att föräldraförsäkringen ska vara så flexibel som möjligt för de vuxna individer som är bäst på att avgöra barnets behov, som är bäst på att se hur vardagen ska fungera för att barnet ska växa upp i trygghet. Det är föräldrarna som ska bestämma hur de använder sina dagar eftersom det är föräldrarna som har förmåga att tillgodose barnets behov.

Ibland behöver samhället rycka in därför att föräldraförmågan brister, men i de allra flesta familjer är föräldrarna de som har bäst förutsättningar att tillgodose barnets behov.

Vi vill ha en utökad föräldraförsäkring. Vi vill att dagarna ska kunna användas under en längre tid. Det är något vi har kämpat för i många år. Med det beslut vi fattar i dag uppnår vi 12-årsgränsen. Vi kommer att fortsätta att jobba, och jag är glad att Miljöpartiet är med oss i den kampen.

Jag vill också kommentera påståendet om att Kristdemokraterna skulle vara för sambeskattningsfrågan. Det är felaktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU4
Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg (prop. 2013/14:6)
föredrogs.

*Utbetalning av
barnbidrag och
flerbarnstillägg*

Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Miljöpartiet är i grunden positivt till att barnbidraget i det fall det finns två föräldrar ska gå till båda. Vi har emellertid ett antal invändningar mot att redan nu genomföra detta.

I strävan efter ett jämställt samhälle är det viktigt att samhällets stöd inte pekar ut den ena föräldern som bättre eller sämre beroende på kön. Ett jämställt samhälle är där föräldrar av båda könen tar ett lika självklart ansvar. Ett jämställt samhälle är där barnen har rätt till båda sina föräldrar och där föräldrar bär med sig en gemensam erfarenhet av en nära relation till barn och ansvarstagande.

Det här tror vi ger ett bättre samhälle – ett samhälle där barnperspektivet genomgående är starkare. Dess värre har vi långt dit.

Hittills har regeringens politik på jämställdhetsområdet lyst med sin frånvaro och förslaget om delat barnbidrag riskerar då att bli en arena för uteblivna jämställdhetsreformer på mer relevanta områden.

Det är angeläget med könsneutralitet i lagstiftningen. Samtidigt är det också viktigt att se de reella konsekvenserna av reformer, där vi – givet den verklighet som råder i dag – menar att de förslag regeringen nu lägger fram riskerar att bli mer negativa än positiva ur ett barnperspektiv.

Sedan förslaget lades fram förra gången i riksdagen har situationen förvärrats för de mest utsatta barnen. Antalet barn som lever i hushåll med låg inkomststandard har ökat sedan 2006. Enligt de mätningar som gjorts av Rädda Barnen sedan 2002 har skillnaderna ökat mellan olika typer av barnfamiljer, rika och fattiga, ensamstående och sammanboende samt utrikes födda och födda i Sverige. De allra mest utsatta är barn till ensamstående och barn till utrikes födda. Skillnaden i nettoinkomst mellan kvinnor och män har ökat med 40 procent sedan 2006. I reda pengar handlar det om en ökning med närmare 18 000 kronor om året till männens fördel, vilket gör att kvinnors inkomster släpar efter hela livet. Redan vid 24 års ålder är inkomstskillnaden mellan könen i genomsnitt 50 000 kronor per år.

Att i den rådande situationen införa en regel om att dela barnbidraget lika mellan föräldrarna riskerar att slå hårdast mot de barn som har föräldrar med väldigt låga inkomster och de barn som har föräldrar som inte kommer överens. Förslaget riskerar därmed att få diskriminerande effekter.

Det finns föräldrar som har gemensam vårdnad om sina barn där barnen bor växelvis hos föräldrarna för vilka de föreslagna ändrade reglerna om utbetalning av barnbidrag med mera inte kommer att vålla några som helst problem. För en hel del av de kvinnor som har små inkomster och som har konflikter med sin före detta partner, kan detta emellertid troligtvis leda till påtagligt sämre ekonomiska möjligheter. Vi har inte heller höjt underhållsbidraget. Vi måste se detta som en helhet. Dessa personer får mindre ekonomiskt utrymme, trots att löpande utlägg och räkningar såsom barnomsorgsavgiften kvarstår. Den kan inte delas automatiskt.

Fakturan för barnomsorgsavgiften går som huvudregel till den adress där barnet är folkbokfört. För att fakturan ska delas krävs att föräldrarna är överens om det.

För kvinnor som har flera barn och i realiteten tar det totala ekonomiska ansvaret, trots gemensam vårdnad, kan det delade barnbidraget i praktiken innebära ett bortfall på flera tusen kronor i månaden. Visst ska båda parter utifrån förslaget kunna hävda hur det i själva verket ligger till när det gäller barnen och boendet, men det är inte säkert att alla vågar ta den striden eller vet hur de ska göra.

Vi anser helt enkelt att förslaget ur ett barnperspektiv riskerar att öka på barnfattigdomen, det vill säga både försvåra för de barn som lever i familjer med mycket knappa ekonomiska resurser och utöka antalet utsatta barn.

Vi vill se en ökad jämställdhet med en tredelad föräldraförsäkring. Sammanfattningsvis anser vi således att regeringens förslag om automatiskt delat barnbidrag och flerbarnstillägg riskerar att leda till kraftiga försämringar för barn i Sverige. Med detta tillsammans med de försämringar som har skett för fattiga och utsatta barn i Sverige sedan 2007 anser vi att riksdagen ska avslå regeringens förslag i dessa delar.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst göra en genomgång av kvinnors och mäns nettoinkomster, och även inkomster för heltidssysselsatta skiljer sig betänkligt åt. År 2012 var nettoinkomsten för heltidssysselsatta kvinnor 262 000 kronor om året men för män 315 000 kronor om året, en skillnad på 52 000 kronor om året för heltidssysselsatta. Det är en väldigt stor skillnad. År 2004 var den skillnaden 33 000 kronor. Sedan 2006 har den alltså ökat med 18 000 kronor per år. Att i det läget göra den här förändringen anser vi är fel.

Anf. 16 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Det var en gång väldigt rätt att betala ut barnbidraget till kvinnor. Då stärkte man kvinnors ekonomiska situation, och man stärkte jämställdheten mellan män och kvinnor. Men lika rätt som det var då, lika fel är det i dag. Det är inte bara omodernt utan också diskriminerande, för samtidigt som vi diskuterar ett jämställt föräldraskap, att ge barn samma självklara rätt till båda sina föräldrar, är det inte rimligt att barnbidraget med automatik tillfaller mamman. Vi kan inte cementera könsroller, utan vårt ansvar är att skapa förutsättningar för en modern familjepolitik som överensstämmer med dagens verklighet.

Vi socialdemokrater har drivit denna fråga och hade redan 2005 en proposition till riksdagen. Då röstades den ned. Vi är glada att ni har ändrat er i dag. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 17 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

Föräldrar har ansvar för sina barn, och det gäller såväl omhändertagandet som det ekonomiska ansvaret. Denna proposition som är överlämnad till riksdagen är framlagd för att underlätta för föräldrar att samarbeta och ta ett gemensamt ekonomiskt ansvar. Det är också utifrån ett jämställdhetsperspektiv, som vi har varit inne på innan. Att göra föränd-

ringar i utbetalningen av barnbidrag och flerbarnstillägg är också något som har aviserats tidigare.

Dagens bestämmelser anger att modern är automatisk mottagare om ingen anmälan till Försäkringskassan görs. Det känns ganska omodernt i dag, kan jag säga som kvinna själv. Jag anser att det är ett förlegat system. I ett modernt och jämställt samhälle, som vi alla vill ha, bör detta ändras. Dagens system kan faktiskt till och med bidra till att konservera könsrollerna. Lagstiftningen i vårt land ska vara könsneutral.

Förslaget innebär att när föräldrar har gemensam vårdnad ska barnbidraget betalas ut med 50 procent till vardera förälder.

Föräldrar med gemensam vårdnad kan, om de är överens om det, anmäla en annan fördelning. Det är ganska naturligt, tycker jag. Fortfarande ska det dock finnas en valfrihet för föräldrarna att ha det annorlunda, vilket ju garanteras av att de gemensamt kan anmäla om de vill ha det annorlunda. Föräldrarna ges ökad flexibilitet och frihet att välja hur de vill ha barnbidraget utbetalt, och valfrihet och flexibilitet utgör ju grundstenar i vår politik.

Många barn lever i dag med åtskilda föräldrar, och allt fler barn bor då växelvis hos sina föräldrar, vilket jag tycker är en positiv utveckling. Föräldrarna tar ett gemensamt ansvar, och de flesta utredningar visar att barnen mår bra av detta.

Vid växelvis boende och gemensam vårdnad ska det enligt förslaget räcka att den ene föräldern vill ha en 50-procentig fördelning. Men den förälder som vill ha den 50-procentiga delningen ska då kunna göra sannolikt att växelvis boende föreligger. Gunvor var inne på att det kommer att drabba kvinnor med låga inkomster om den andre föräldern inte tar sitt ansvar, men enligt förslaget ska den föräldern kunna göra sannolikt att han eller hon faktiskt tar sitt ekonomiska ansvar. Det tycker jag är bra.

Om barnet bor varaktigt bara hos den ene föräldern ska bidraget betalas ut till denna förälder. Det kan även gälla om den ene föräldern under en längre tid inte kan delta i vårdnaden av barnet på grund av frånvaro, sjukdom eller av annan anledning. Villkoret för att ändra utbetalningen på begäran av kommunens socialnämnd ändras från synnerliga till särskilda skäl just för att kunna komma åt de här situationerna som kan uppstå.

Herr talman! Bakgrunden till denna proposition är ett uppdrag från Socialdepartementet att göra en allmän översyn av hur det ekonomiska stödet till barnfamiljer främjar samarbete mellan särlevande föräldrar, den så kallade Särlevnadsutredningen, som lämnade sitt slutbetänkande *Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull*. I samband med beredningen av denna utrednings olika förslag sågs ett behov av att även se över bestämmelserna för utbetalningar av barnbidrag och flerbarnstillägg. Och under hösten 2011 fick Försäkringskassan i uppdrag att se över möjligheterna till förenklingar för såväl myndigheten Försäkringskassan som enskilda personer.

Herr talman! I vårt samhälle i dag lever allt fler i olika familjekonstellationer. Det gör att regler och lagar måste möta denna utveckling. Lagar och regler måste följa med i den utveckling som sker i samhället. Vi måste ha moderna och anpassade regler som fungerar för alla olika familjeförhållanden. De måste anpassas så att människor som lever i olika förhållanden får en rättvis lagstiftning.

*Utbetalning av
barnbidrag och
flerbarnstillägg*

Det faktum att allt fler barn lever växelvis med sina föräldrar är bra. Det är naturligtvis inte alltid möjligt, till exempel på grund av att föräldrar inte alltid bor så nära varandra och det blir svårt med barnets skolgång och annat. Men när de gör det och dessutom kan vara sams och ta sitt gemensamma ansvar är det i de allra flesta fall positivt.

Förslagen innebär i korthet att för barn födda efter ikraftträdandet av denna lag ska barnbidraget betalas ut med 50 procent till vardera föräldern vid gemensam vårdnad och att vid växelvis boende ska den ene föräldern kunna anmäla delat barnbidrag men göra sannolikt att det föreligger växelvis boende.

Ansvar för de barn man är vårdnadshavare för har man som förälder oavsett om man bor ihop med barnet varaktigt, varannan vecka eller hur man väljer att göra. Är man förälder är man det tills barnen är väldigt gamla.

Jag anser att detta lagförslag innebär förbättringar för föräldrar. Dessutom är det anpassat till ett jämställt och modernt samhälle.

Jag måste säga att jag är lite förvånad över Miljöpartiet som säger nej till ett delat barnbidrag och i stället vill ha en tredelad försäkring. Jag är fortfarande förvånad över att ni i ett jämställt samhälle går emot att man ska dela på ett barnbidrag.

Anf. 18 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP):

Herr talman! Jag är ganska säker på att de flesta av oss här anser att båda föräldrarna är viktiga för barnen, oavsett föräldrarnas kön eller ålder. Men i dag betalas barnbidraget automatiskt ut till mamman eller, om man lever i en samkönad relation, till den äldste föräldern.

Att det är mamman som får barnbidraget är en gammal kvarleva sedan barnbidraget infördes 1948. Då var majoriteten av mammorna hemmafruor. Kvinnorna slutade ofta att förvärvsarbete när de gifte sig och fick barn, och de var beroende av sina män för att kunna försörja sig. Då var barnbidraget ett välkommet tillskott till mamman för att hon skulle ha en liten egen peng, och hon fick pengarna utan att be mannen om lov. Det var också så att det var mamman som hade ansvaret för omvårdnaden om barnen, som såg till att de var hela och rena och som skaffade kläder och andra saker som de behövde.

Nu har det gått 65 år. Situationen är annorlunda – tack och lov, skulle jag vilja säga. Majoriteten av mammorna förvärvsarbetar. De har egen ekonomi, och föräldrarna delar på hushållets kostnader. Föräldrarna vet vad barnet har för behov, och de hjälps åt när dessa saker ska införskaffas.

Ett steg i att vi menar allvar med att båda föräldrarna är lika viktiga för barnet är att anpassa barnbidragets mottagare till dagens situation.

Ett barn behöver kärlek och omvårdnad, men vi kan inte komma ifrån att det även behöver materiella ting. Ett delat barnbidrag visar att ansvaret är lika för mamman och pappan eller för båda föräldrarna i en samkönad relation.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 19 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet är för principen att göra barnbidraget könsneutralt.

Emma Carlsson Löfdahl talade om när barnbidraget infördes, vilket är länge sedan. Jag hade hoppats att det i Sverige i dag skulle vara självklart att kvinnor och män tjänar lika mycket, att det inte fanns något lönegap mellan kvinnor och män som jobbar heltid och att kvinnor och män tog ut lika mycket föräldradedighet och tog ett lika stort ansvar för sina barn.

Jag vill också se olika sätt att underlätta för särlevande föräldrar att samarbeta kring gemensamma barn, men den verklighet vi ser oroar oss. Antalet barn i ekonomiskt utsatta hushåll ökar, och de flesta av dessa barn lever med en ensamstående mamma.

Jämställdheten mellan kvinnor och män har försämrats med denna regering. Löneskillnaderna har ökat, och inkomstskillnaderna har ökat med hela 40 procent. Tvisterna om vård, boende och umgänge har ökat drastiskt de senaste åren.

Med denna lagreglering är det en fara att man gör barnbidraget till en symbolisk rättvisefråga mellan föräldrar och låter de barn som har de tuffaste uppväxtvillkoren ta smällen.

Emma Carlsson Löfdahl! Vill ni ha fler jämställdhetsreformer? Kommer ni i så fall att genomföra dem under denna mandatperiod?

Anf. 20 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att det ska vara jämlikt mellan män och kvinnor. Vi ska tjäna lika mycket oavsett om vi är män eller kvinnor, och vi ska ha samma lön för samma arbete. Här har vi ett stort arbete framför oss där vi måste hjälpas åt.

Jag tror dock inte att vi löser det genom att fortsätta låta mamman behålla hela barnbidraget. Vi måste gå före i politiken och visa att det är könsneutralt. Barnbidraget hänger ihop med våra barn, och det är viktigt att vi visar att mamman och pappan är lika viktiga för barnen.

Anf. 21 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! I sak håller jag med dig, Emma Carlsson Löfdahl. Principen att göra barnbidraget könsneutralt är viktig, men frågan är om vi inte också måste se verkligheten. Är vi beredda att offra barnen i familjer som inte får samma ekonomiska situation som innan barnbidraget delades?

Risken att förvärra barns ekonomiska utsatthet sätts mot när detta ska göras. Därför vill vi göra andra reformer först, till exempel tredelad föräldraförsäkring.

Det gläder mig att Emma Carlsson Löfdahls parti tog ett steg i rätt riktning på sin senaste kongress, men det bekymrar mig att det inte får genomslag i den regering som Folkpartiet ingår i.

Jag fick många mejl och synpunkter från kvinnor i samband med att vi skrev denna motion. De var oroade över hur det ska bli framöver. Även om detta inte berör dem direkt eftersom det gäller nyfödda barn pekar oron på att vi inte går framåt när det gäller ekonomisk jämställdhet.

Emma Carlsson Löfdahl! Är ni också beredda att höja underhållsstödet?

*Utbetalning av
barnbidrag och
flerbarnstillägg*

Anf. 22 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att barnbidraget är den grundläggande orsaken till att män och kvinnor har olika inkomster. Barnbidraget är till barnet. Det är inte till mamman eller pappan för att stärka deras inkomst, utan pengarna ska gå till barnet.

Det finns andra saker som är viktigare att tänka på när det gäller utsatta barn än det delade barnbidraget.

Som vi hörde tidigare är det fortfarande möjligt att få hela barnbidraget när det är en ensam förälder som är ekonomiskt ansvarig. I undantagsfall har man möjlighet att ansöka om det.

När det gäller utsatta barn och ekonomi finns det mycket mer att göra. Här måste vi titta på hur det ser ut med underhållsstöd, underhållsbidrag och så vidare.

Anf. 23 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Vi hörde nyss att barnbidraget funnits i 65 år, vilket är intressant. Det fanns faktiskt ett barnbidrag före det, men det var inkomstprövat. Det är tur att vi i dag har ett allmänt barnbidrag.

Det allmänna barnbidraget kom 1948. Det var en centerkvinna som drev på, och således medverkade Centerpartiet till att vi fick ett allmänt barnbidrag. Samma sak gällde för flerbarnstillägget, men det kom för 30 år sedan.

Det är bra att vi har fått ett förslag om att barnbidraget ska delas. Jämställdheten mellan kvinnor och män, mammor och pappor, i avseendet att ta hand om sina barn är viktig. Det är ett symboliskt beslut där riksdagen tydligt visar att föräldrarna ska vara jämbördiga.

Utan att på något sätt äventyra mitt stöd till detta förslag har jag en önskan att det skulle vara retroaktivt. Det är beklagligt för de föräldrar som i dag inte har möjlighet att dela, och vore det retroaktivt skulle det hjälpa även dem.

Jag håller inte med Miljöpartiet om att detta kan bli konflikt drivande. Vi vet att många föräldrar har konflikter när det gäller ekonomin, och många pappor skulle gärna ta del av barnbidraget och flerbarnstillägget eftersom de delar ansvaret för sina barn. Att mamman hittills har haft vetorätt har snarare varit en anledning till konflikt.

I många ekonomiskt utsatta familjer har den ensamstående mamman låg lön, vilket Gunvor G Ericson från Miljöpartiet tog upp. Vi har dock ett förslag i vår budget för 2014 om att införa ett särskilt bostadstillägg för de hemmavarande barnen, det vill säga där barnen bor. Detta kommer hushållen med de lägsta inkomsterna till del. Detta ska vi debattera och besluta om ett par veckor.

Gunvor G Ericson tog också upp att löneskillnaderna är stora, vilket skulle vara ett skäl till att barnbidraget inte ska delas. Det är att gå tillbaka i historien. Barnbidraget kompenserar inte på något sätt de inkomstskillnader som finns. Det är helt andra saker i vårt samhälle som ska till för att vi ska få lika lön.

Om våra pappor – för det är ofta de som tjänar mest, som Gunvor G Ericson påtalade – skulle dela sin inkomst på ett annat sätt än i dag, det vill säga lämna den ekonomiska möjlighet de har till de mammor där barnen bor mest, skulle det innebära att de hushåll där mammorna har det

sämst ställt får 1 000 kronor mer i månaden. Det är inte en försumbar peng.

Jag hoppas verkligen att vi återkommer om förslag på hur detta skulle vara möjligt på ett annat sätt än i dag, för det är mycket viktigt att vi ser till att de hushåll som har de lägsta inkomsterna får det ekonomiskt bättre när de har barn.

Herr talman! Utan att föra diskussionen längre vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 24 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja där jag slutade i den förra debatten. Mammor och pappor är lika mycket föräldrar, och de ska ställas inför samma ansvar och samma förväntningar.

Vi vet dock att det inte är så det upplevs av många föräldrar i dag, tyvärr många gånger med rätta, och vi vet att föräldrar inte blir bemötta på samma sätt. Vi vet att det tyvärr är myndigheter som behandlar föräldrar olika – förskolor, skolor och tandläkare. Jag fick ett utskick för att jag har tonårsbarn, ställt till mig som mamma. Det var information som precis lika gärna hade kunnat ställas till barnets pappa, men många gånger blir det mamman som apostroferas först som förälder, som om hon vore mer förälder än pappan.

Allra allvarligast är det när det är lagstiftningen som gör denna skillnad därför att det cementerar bilden av att mammor och pappor inte är lika mycket föräldrar. Men det är de.

I dagens lagstiftning om utbetalning av barnbidrag har mammor ett veto. Det är inte mammor som är fattigare, mammor som är mer ansvarstagande, mammor som har barnen boende enbart hos sig eller mammor som är bättre på att prioritera vad som ska köpas till barnet som har ett veto över barnbidraget. Det har alla mammor, bara för att de är kvinnor.

Självklart ska föräldrar som tar samma ansvar också ha samma rätt till barnbidraget. Lika självklart ska det vara att den förälder som ensam bär ansvaret eller bär den allra tyngsta delen av ansvaret ska ha rätt till hela barnbidraget. Det är också det vi föreslår nu i vårt förslag till förändring av barnbidragets utbetalning. När föräldrar delar på ansvaret och barnen bor lika mycket hos mamman och pappan ska de ha samma rätt att få del av barnbidraget.

Jag tycker att det är lite märkligt att Miljöpartiet säger att det i snitt finns fler mammor med dålig ekonomi än pappor med dålig ekonomi och att vi därför ska bibehålla de diskriminerande förutsättningarna för alla. Vad blir svaret då till den pappa som ringde till mig? Han sade: Jag har jättedålig ekonomi. Våra barn bor lika mycket hos mig som hos sin mamma. Hon har jättebra ekonomi, men hon är fortfarande arg för att vi har separerat. Därför behåller hon hela barnbidraget, och jag kan inte göra någonting. Barnen får en sämre ekonomi hos mig, och jag har inte råd att köpa det de behöver därför att hon är sur.

Vi ska inte lura oss att tro att mammor alltid agerar rationellt och bra och att pappor alltid skulle agera irrationellt och dåligt. Det finns tyvärr

föräldrar av båda sorterna som gör det, men lagen måste erkänna att mammor och pappor är lika mycket föräldrar och ska bära lika mycket ansvar.

Herr talman! Ekonomin är en stor utmaning för ensamstående föräldrar, men det är inte förbehållet ensamstående mammor. Den pappa som har dålig ekonomi har det lika tufft som den mamma som har dålig ekonomi.

Kristdemokraterna och alliansregeringen har gjort en hel del för att stärka ekonomin för familjer – åtgärder som vi vet framför allt kommer ensamstående föräldrar till del. Det är främst ensamstående eller familjer med många barn som har de tuffaste ekonomiska förutsättningarna. Vi har förstärkt bostadsbidraget och flerbarnstillägget. Det är åtgärder som riktar in sig på just dem som behöver det – inte på grund av kön och inte enbart på grund av familjesituation. Vi vet dock att familjesituationen många gånger är sammankopplad med det som ger den ekonomiska utmaningen.

Vi har sett att mer behöver göras för att stärka föräldrar i att komma överens. Många föräldrar – tyvärr allt fler – hamnar i konflikt efter en separation. Om fler föräldrar skulle fördela det ekonomiska ansvaret mellan sig och göra upp utan att gå via Försäkringskassan vet vi att många barn skulle få en bättre ekonomi i sin vardag, både hos sin mamma och hos sin pappa. Därför är det viktigt att vi fortsätter att stärka båda föräldrarna. Barnbidraget räknas in i det ansvar som fördelas mellan föräldrarna, och därför kommer inte barnen att få sämre förutsättningar på grund av den förändring vi nu genomför.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

11 § Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer

Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU6

Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer (prop. 2012/13:186)
föredrogs.

Anf. 25 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Kontaktförbud syftar till att förebygga våld i nära relationer. De meddelas till någon som riskerar att begå brott mot, förfölja eller allvarligt trakassera en annan person. Kontaktförbudet innebär ett förbud mot att besöka, ta kontakt med, förfölja och ibland även vistas på samma platser eller i samma bostad som en utsatt person.

I en perfekt värld kommer exempelvis en kvinna som trakasseras av en man att få till stånd ett kontaktförbud. Mannen kommer att följa förbudet och trakasserierna följaktligen att upphöra. Så ser det dock sällan

ut i verkligheten. Tvärtom finns det mycket som tyder på stora brister i hur systemet med kontaktförbud fungerar.

Problemet är tredelat. För det första är det enligt Brå alldeles för svårt för en utsatt kvinna att få en ansökan om kontaktförbud beviljad. Enligt Stina Holmberg, enhetschef på Brå, avslogs 70 procent av alla ansökningar i fjol. Sverigedemokraterna delar Brås uppfattning att det måste bli lättare för kvinnor att få sina ansökningar om kontaktförbud beviljade.

För det andra verkar det vara rena lotteriet vem som får ett kontaktförbud beviljat. Enligt den statistik som Stiftelsen Tryggare Sverige sammanställt och som SVT tidigare publicerat finns det oacceptabla skillnader geografiskt i Sverige när det gäller hur lätt det är att få en ansökan om kontaktförbud beviljad.

Bor du exempelvis i Uddevalla eller Norrköping är chansen att få en ansökan om kontaktförbud beviljad 50 respektive 52 procent. Bor du däremot i norrort eller Eskilstuna är chansen bara 20 respektive 18 procent. Det kan alltså vara två och en halv gång så lätt att få en ansökan om kontaktförbud beviljad om du bor på ett visst ställe jämfört med ett annat.

För det tredje är det inte säkert att ett kontaktförbud – när det väl beviljas – avskräcker och hindrar en gärningsman från att fortsätta med sina trakasserier. I dag kan en överträdelse av förbudet ge mellan böter och ett års fängelse. Har överträdelserna utgjort delar av ett led av kränkningar mot kvinnans personliga integritet kan överträdelser av kontaktförbudet även täckas av brottet olaga förföljelse eller stalkning, som det också kallas, som ger fängelse utan minst angivna tid och maximalt i fyra år.

Herr talman! I tidningen Skånskan kunde vi tidigare i år läsa om en man som hade åtalats för olaga förföljelse efter att ha trakasserat en före detta sambo under flera års tid. Först efter närmare 500 sms-meddelanden under alla tider på dygnet med kränkande påhopp och också med dödshot belades han med kontaktförbud. Mannen brydde sig dock inte om detta förbud utan fortsatte att trakassera såväl kvinnan som hennes barn.

År 2011 dömdes mannen för överträdelse av kontaktförbudet till böter och villkorlig dom. Detta hindrade dock knappast mannen, som fortsatte med sina trakasserier. I samband med att mannen åtalades för olaga förföljelse tidigare i år påpekade kammaråklagare Malin Granström att personer som döms för olaga förföljelse brukar komma undan med cirka sex månaders fängelse.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att straffet för att överträda kontaktförbud måste skärpas. Detta skulle kunna göras genom att man lägger till ett minimistraff om exempelvis sex månaders fängelse för överträdelse av kontaktförbud. Ett nytt brott, ”grov överträdelse av kontaktförbud”, skulle också kunna införas, med ett minimistraff om ett års fängelse för upprepad överträdelse av kontaktförbud. En sista variant skulle kunna vara att införa ett minimistraff på ett års fängelse för brottet olaga förföljelse.

Sammanfattningsvis är det uppenbart att dagens system för kontaktförbud gör det alldeles för svårt för inte minst utsatta kvinnor att få en ansökan om kontaktförbud beviljad. Det är också uppenbart att lagen inte lever upp till kraven på förutsebarhet, likhet inför lagen och rättssäkerhet. Åklagarkamrarnas tillämpning av lagstiftningen måste därför bli mer enhetlig. Slutligen är straffen för överträdelse av kontaktförbud eller

olaga förföljelse till följd av många överträdelse något som varken avskräcker eller hindrar motiverade gärningsmän från att fortsätta sina trakasserier.

Vi menar därför att regeringen bör återkomma med lagförslag som gör åklagarkamrarnas tillämpning av lagstiftningen mer enhetlig samt skärper straffen rejält för dem som överträder meddelade kontaktförbud. Slutligen bör regeringen återkomma till riksdagen med en skrivelse som redovisar behovet av att göra det lättare för utsatta för våld och hot i nära relationer att få till stånd ett kontaktförbud.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 2 i betänkandet.

Anf. 26 LENA OLSSON (V):

Herr talman! Vi debatterar nu justitieutskottets betänkande JuU6, *Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer*. Förslaget har sin grund i att Sverige har undertecknat Istanbulkonventionen. Förslaget handlar om kontaktförbud avseende gemensam bostad, vilket innebär att det inte längre ska krävas att risken för brott är påtaglig för att ett kontaktförbud ska komma till stånd. Det ska räcka med att risken är konkret och tydlig för att meddela kontaktförbud.

Förslaget är en del av att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Vänsterpartiet välkomnar förslaget. Om jag skulle uttrycka mig som man brukar göra hemma: Det satt hårt åt innan det kom något. Men framför allt när det gäller mäns våld mot kvinnor återstår det väldigt många förebyggande åtgärder. Det gäller till exempel skyddad bostad och skyddad identitet, för att bara nämna något.

Vänsterpartiet har en reservation i betänkandet när det gäller överträdelse av kontaktförbud som bedöms som ringa. Enligt vad jag har erfarit förekommer det fall där det bedöms som ringa brott att skicka ett stort antal sms.

I detta sammanhang vill jag påpeka att Åklagarmyndigheten i sin tillsynsrapport *Kontaktförbud – en kartläggning av tillämpningen med synpunkter på iakttagelserna* anför att det har förekommit fall som i strid med praxis bedömts som ringa. Likaså anför Åklagarmyndigheten att det tycks som om bedömningen av vad som utgör ringa brott skiljer sig åt mellan olika åklagare.

Vänsterpartiet anser att Åklagarmyndighetens iakttagelser är oroväckande. Att bedömningen av vilka brott som anses vara ringa skiljer sig åt mellan olika åklagare bekymrar även utskottsmajoriteten i sitt ställningstagande men nöjer sig med att man noga ska följa frågan.

Vi menar att det inte är säkerställt att Brottsförebyggande rådet kommer att beröra frågan om när en överträdelse ska anses vara ringa. Därför anser vi att regeringen bör utvidga uppdraget, och därmed yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Jag vill också i detta sammanhang säga att det är viktigt att de lagar som stiftas här i riksdagen följs. När det gäller kontaktförbudet har det visat sig att det är alltför svårt att få ett sådant. Därför är det glädjande att regeringen äntligen har kommit med det här förslaget.

Som jag sade inledningsvis har förslaget sin grund i Istanbulkonventionen. Jag vill passa på att ta upp den fråga som regeringen själv nämner i propositionen, att man undertecknade konventionen om förebyggande

och bekämpning av våld mot kvinnor. Den grundar sig på våld i hemmet. Men på s. 9 längst ned står det: ”Regeringens ambition är att Sverige ska tillträda konventionen under mandatperioden och frågan om tillträde bereds för närvarande i Regeringskansliet.”

Det finns många artiklar och många bra förslag i konventionen. Det skulle vara trevligt om frågan blev avgjord innan mandatperioden är slut. Som jag ser det måste man även ta upp samtyckesreglering, eftersom det finns med i artikel 36, tror jag att det var.

Det kan inte tolkas på något annat sätt än att man ska ha fått samtycke innan man ingår i någon sexuell handling. Jag tycker att det är trevligt att Folkpartiet på sin stämma anslöt sig till samtyckesregleringen. Jag hoppas, precis som jag gjorde när vi pratade om den nya våldtäktsparagrafen för några månader sedan, att resten av er ansluter sig till samma uppfattning.

Anf. 27 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande *Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer*. Då det oftast är kvinnor som drabbas av hot och förföljelse av män de har eller tidigare har haft en relation med är det detta jag kommer att tala om nu.

Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Men fortfarande har vi en lång väg att vandra innan män och kvinnor har samma möjligheter och samma rättigheter. Det yttersta uttrycket för ojämställdhet är mäns våld mot kvinnor. Vi kan nästan dagligen läsa om kvinnor som har utsatts för hot och våld av en man som de har älskat, om kvinnor som har fått sin rörelsefrihet inskränkt därför att deras före detta partner vägrar lämna dem i fred och om män som gång på gång ringer, mejlar, sms:ar eller helt plötsligt står på gatan mitt emot dem. Kvinnorna måste hela tiden se sig en extra gång över axeln.

Det är oacceptabelt att kvinnor varje dag utsätts för en partners våld och att hemmet oftast är den farligaste miljön för kvinnor att vistas i.

De senaste tio åren har antalet anmälningar om misshandelsbrott mot kvinnor ökat. Ökningen beror delvis på att kvinnor anmäler fler brott, men mycket tyder också på att det faktiska våldet mot kvinnor har ökat. Brå uppskattar att endast 20 procent av alla brott leder till en polisanmälan. Det är också få av de brott som anmäls som klaras upp. Endast 20 av 100 anmälningar om våld i nära relationer klaras upp, och det är stora skillnader mellan polismyndigheterna. Det visar en ny rapport från Stiftelsen Tryggare Sverige.

Av de sammanlagt 80 000 brott som anmäldes under perioden 2008–2012 klarades endast 17 000 brott upp i den meningen att en gärningsperson kunde knytas till brottet. Det motsvarar en personupplklaringsprocent på 21 procent under den gångna femårsperioden. De senaste årens satsningar på fler poliser har inte gett några effekter på uppkläringen av denna typ av brott. Andelen personupplklarade brott har till och med minskat med 1 procentenhet under varje år under perioden, från 23 procent 2008 till 19 procent 2012.

Varje år dödas dessutom ca 17 kvinnor av en närstående man. Att våldet utövas inom hemmets fyra väggar är en av förklaringarna till det stora mörkertalet.

Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer

År 2011 debatterade vi här i riksdagen kontaktförbud i gemensam bostad. Om kontaktförbud i gemensam bostad ska kunna användas i ett mer förebyggande syfte med ett utökat brottsofferperspektiv måste kravet för att få kontaktförbud i gemensam bostad mildras. Jag och Socialdemokraterna tyckte att kraven var alldeles för högt ställda. Vi fick stöd i riksdagen för detta mot Alliansens vilja. Ni var nöjda, och ert huvudargument mot att ta bort rekvisitet påtaglig risk var att det var alldeles för integritetskränkande att bli utkastad från sitt hem. Ni glömde då helt bort brottsoffret. Det är inte den som utsätts för brott eller hot som ska behöva flytta utan i stället den som utsätter någon för detta. Det är en viktig principfråga.

Jag är glad över att regeringen nu har lyssnat på riksdagen och återkommit med ett lagförslag. Som Lena Olsson tidigare sade satt det långt inne, och det är inte särskilt ofta det händer. Men detta är oerhört viktigt.

Ett annat problem som Lena också nämnde är att antalet beviljade kontaktförbud skiljer sig mycket beroende på var i landet man bor. I Norrköping beviljades förra året drygt 50 procent av alla ansökningarna. Motsvarande siffra i Eskilstuna och Uppsala var 16 procent respektive 22 procent. Det är viktigt att alla oavsett var i Sverige man bor har rätt till samma skydd.

Dagens kontaktförbud kanske inte kan kallas för ett skydd. Det är snarare en falsk trygghet. I dag händer det inte särskilt mycket om man överträder ett kontaktförbud. Detta är någonting som måste förändras om lagen ska fungera förebyggande.

Elektronisk övervakning i form av fotboja har införts som ett verktyg att kontrollera efterlevnaden av kontaktförbud. Detta är åtgärder som är bra. Men efter allt trassel att få fram denna fotboja är kraven för elektronisk övervakning mycket högt ställda. Vi var alla här överens om och mycket glada när vi kunde få till denna möjlighet att använda fotboja vid kontaktförbud just för att förhindra framtida tragedier. Tyvärr kan vi nu konstatera att detta förebyggande verktyg inte används. Vad det beror på måste man verkligen se över om vi ska kunna förhindra att fler kvinnor utsätts för hot och våld och till och med mord.

(Applåder)

Anf. 28 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! I genomsnitt mördas varje år 17 kvinnor i Sverige av en man som hon bor eller har bott ihop med. Vi vet att många tusen kvinnor lever i en relation där de utsätts för hot eller våld. Det är självklart helt oacceptabelt, och det tycker alla vi som sitter här inne.

Glädjande nog ökar anmälningsfrekvensen. Det är oerhört viktigt eftersom vi vet att det finns stora mörkertal inom detta område. Här tror jag att polisens kampanj för att man ska anmäla också spelar roll.

Tyvärr kan vi konstatera att trots att dessa brott anmäls ser vi mycket varierande resultat i Sverige, och det känns inte bra. Det är inte rättssäkert.

Under åren har vi från politiken gjort mycket för att förbättra situationen när det gäller dessa områden och våld mot kvinnor. Jag skulle vilja peka på några lagändringar som vi har gjort under senare år.

Vi har infört nya regler om grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning, nya regler om förbättrat skydd mot stalkning och regel-

ändring om mer information till brottsoffer. Vi har höjt straff, och vi har också ökat resurserna till rättsväsendet och fått fler poliser.

Men de lagar som vi stiftar är i grunden inte bättre än hur de tillämpas. Här finns det många utredningar och undersökningar som visar att det just inom detta brottsområde är mycket stor variation beroende på var i Sverige man finns. Därför är det viktigt att vi både ser till att det finns utbildning om ny lagstiftning och att myndigheterna utvärderar och har tillsyn.

Utifrån att vi i dag talar om kontaktförbud skulle jag vilja lyfta fram Åklagarmyndighetens utvecklingscentrums tillsynsrapport om kontaktförbudet. Där konstaterar man att det inte görs samma bedömningar runt om i landet och tar därför fram nya manualer i hur arbetet med dessa frågor ska ske. Det är ett sådant steg som jag tycker är oerhört viktigt eftersom det självklart måste göras likvärdiga bedömningar var man än bor i Sverige. Det är ju det som är rättstrygghet.

I detta ärende föreslås, som vi har hört tidigare, en lagändring i lagen om kontaktförbud. Det kommer inte längre att krävas att risken för brott är påtaglig för att kontaktförbud avseende gemensam bostad ska kunna utfärdas. Det nya är att om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för brott mot liv och hälsa, frihet eller frid ska kontaktförbud meddelas.

Personligen tycker jag att detta är bra. Det är viktigt att man jobbar vidare med dessa frågor. När detta är sagt måste vi ändå konstatera att det är oerhört viktigt att vi följer denna rättstillämpning eftersom det är mer integritetskränkande att bli utestängd från sin egen bostad än att inte få ta kontakt med någon i en annan bostad. Och det är ännu mer integritetskränkande att bli slagen i sin egen bostad. Det är alltså ingenting som är glömt.

Jag skulle vilja lyfta fram något som jag tycker är oerhört viktigt, och det är att de rättsvårdande myndigheterna, med åklagarna i spetsen, måste jobba med strukturerade hot och riskbedömningar för att man genom dem ska göra tydliga avvägningar. Görs dessa på ett strukturerat sätt får man också rättssäkrare bedömningar. Det tror jag är en oerhört viktig del för att vi också ska få mer likvärdiga bedömningar över landet.

När det gäller våld i nära relationer finns det oerhört mycket mer att jobba med. Kontaktförbud är en del, men det är som någon tidigare talare sade: Man får vara aktsam, för det är inte den totala tryggheten. Det är också oerhört väsentligt att vi jobbar vidare med och följer upp hur till exempel överträdelse av kontaktförbud beivras och hur myndigheterna jobbar med de frågorna. Någonstans måste nämligen rättssystemet hänga ihop, och slutligen måste vi få en likvärdig bedömning i landet för den som utsätts för brott.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Krister Hammarbergh (M).

Anf. 29 ANNA WALLÉN (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag är glad att Ewa Thalén Finné nu verkligen uttrycker att man står på brottsoffrets sida. Det gjorde

som sagt inte Alliansen 2011, alltså för ungefär två och ett halvt år sedan. Då tog man mycket större hänsyn till en person som utsätter en annan för brott och tyckte att det var för integritetskränkande att skicka en förövare från hemmet. Jag är alltså glad att ni har ändrat uppfattning där.

Jag har några frågor till Ewa Thalén Finné. Det gäller bland annat det jag tog upp i mitt anförande när det handlar om kontaktförbud och att man i princip kan överträda ett kontaktförbud väldigt många gånger utan att någonting händer. När en person får ett kontaktförbud kanske den andra personen känner sig trygg, och det blir en falsk trygghet. Jag undrar hur regeringen och Alliansen ser på att det inte händer någonting när man överträder kontaktförbudet och vad de avser att vidta för åtgärder.

En annan del jag tog upp i mitt anförande var den elektroniska övervakningen och att det i dag är möjligt att få en fotboja vid särskilt utvidgat kontaktförbud. Det är någonting som i dag inte används, och jag undrar hur Ewa Thalén Finné ser på det.

Det jag också sade i mitt anförande är att det är väldigt få misshandelsbrott mot kvinnor som över huvud taget anmäls, och av de brott som anmäls är det väldigt få som klaras upp och där man kan knyta en gärningsperson till dem. Vad avser Alliansen och regeringen att vidta för åtgärder för att kunna förbättra den statistiken, helt enkelt?

Anf. 30 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja lite grann problematisera Anna Walléns första påstående när det gäller om man står på brottsoffrets sida eller förövarens sida. Jag kan säga att Alliansen väldigt tydligt alltid har ett brottsofferperspektiv.

Samtidigt måste man faktiskt problematisera lite i lagstiftning. Som jag sade i talarstolen är det ju ett oerhört stort ingrepp att inte få komma in i sin egen bostad. Utifrån den aspekten måste man göra en väldigt tydlig bedömning. Samtidigt tycker jag, som jag uttryckte, att det är bra att vi gör den här ändringen. Jag tror att det är viktigt, för det är klart att det är ännu mer kränkande att inte kunna vara i sin egen bostad. Men vi måste ändå följa vad det blir för resultat av det här; jag slår fast den delen, för den tycker jag ändå är rättssäkerhetsmässigt viktig.

Sedan har vi det här med överträdelse av kontaktförbud. Det tycker jag är mycket bekymmersamt, för även här ser vi att det är väldigt olika hur man utreder brotten. Jag var till exempel på besök i Luleå, och där hade man en grupp som jobbade med överträdelse av kontaktförbud. Där jobbade man på samma sätt med det som man gör med narkotikabrott eller andra brott – man satte span på mannen som sades överträda ett kontaktförbud, och det bara rasade in bevis. Det var inga problem att döma honom.

Dilemmat är att man på vissa håll inte gör det här. Man tycker inte att det går att hitta några bevis. Men det går alltså, och jag tycker att det är viktigt att man jobbar vidare med det.

Anf. 31 ANNA WALLÉN (S) replik:

Fru talman! Du sade inledningsvis, Ewa Thalén Finné, att det är ett väldigt stort ingrepp att inte få tillträde till – att inte få komma in i – sin bostad när det gäller kontaktförbud i gemensam bostad. Då skulle jag vilja fråga dig en sak.

Jag hade en debatt med jämställdhetsministern här i kammaren för några veckor sedan. När jag frågade henne om problemet med att många kontaktförbud inte beivras sade hon att Folkpartiet har ett förslag om vistelseförbud i kommuner. Jag undrar hur Moderaterna ser på det med tanke på att du tycker att ingreppet att inte få komma in i sin bostad är väldigt stort. Vistelseförbudet går i princip ut på att en person som utsätter en annan för hot och förföljelse kan tvingas från sin kommun och även från sitt län. Då vill Folkpartiet att de personerna ska få en fotboja, och träder de in innanför kommungränsen eller länsgränsen går ett larm till polisen.

Jag ställde ganska många frågor i min första replik, men du kanske snabbt kan säga någonting om fotbojan som inte används samt att det är väldigt få brott som klaras upp.

Anf. 32 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Min tanke var att fortsätta att svara på frågor i den andra rundan, för jag hann inte med allt i den första.

När det gäller den låga uppklaringsprocenten var vi lite inne på det redan tidigare. Jag tycker att det känns helt oacceptabelt. När vi från den 1 januari 2015 får en polismyndighet kan det förhoppningsvis gå ut väldigt mycket tydligare direktiv till samtliga poliser runt om i landet, så att man jobbar med det här på ett mer strukturerat sätt. Det går nämligen; det finns det bevis för.

När det sedan gäller elektronisk övervakning vet alla vi som sitter här att det tog väldigt lång tid för polisen att införa möjligheten att upphandla den elektroniska fotbojan och tekniken till det, vilket känns otillfredsställande. Nu har det de facto bara kunnat användas under kort tid, eftersom man inte har haft tekniken på plats. Jag tycker att det är viktigt att följa det här, och jag hoppas att det kommer att användas i en stor och bra utsträckning. Det är dock som sagt för tidigt att säga.

För att sedan komma tillbaka till vistelseförbud och vad vi fortsatt kan göra: Jag får säga att jag får fundera vidare på om vistelseförbud i en kommun eller ett län är en väg att gå. Det kanske det är. Det ligger inte i Moderaternas framtidsprogram när det gäller våld i nära relationer, men politik kan alltid utvecklas.

Till sist skulle jag vilja säga att de här frågorna och de kvinnor som drabbas – och ofta deras barn – behöver känna ett stort stöd från rättsväsendet. Vi gör mycket, men det finns självklart mer att göra.

Anf. 33 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Vi tycker att det är bra att regeringen har lagt fram det här förslaget. När jag lyssnade på Ewa Thalén Finné när det gäller att det satt långt inne – eller satt hårt åt, som man brukar säga hemma – innan det kom någonting var det en stor vurm för integriteten. Jag vill väl påstå att det inte är så ofta man hör de orden från er sida. Men man kan säga att integriteten fick stå tillbaka eftersom det nu verkligen fanns ett reellt behov att åsidosätta den, så att både kvinnan och barnen skulle kunna känna sig trygga i sitt eget hem.

Jag konstaterade i mitt anförande att utskottsmajoriteten är lika bekymrad som jag men ändå inte vill göra någonting åt det här med att utvidga uppdraget till Brå med att titta på ringa brott. Jag har sett fall

med kvinnor på nära håll, och det handlar inte om ett fåtal sms de får som hot – jag menar att det handlar om hundratals sms. Vi vet också att man med den nya teknik som finns i dag kan utföra hot på många möjliga sätt. Det kanske inte är slaget som är det värsta många gånger, utan även att utsättas för den psykiska biten är väldigt allvarligt.

Jag undrar varför man inte tar steget och låter Brå få det här som uppdrag.

Anf. 34 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Jag vill problematisera lite till när det gäller kontaktförbud i egen bostad. Som jag har uttryckt tycker jag personligen att det är bra att vi minskar kravet. Samtidigt är det väldigt stor skillnad att få kontaktförbud för att vistas i sin egen bostad mot att få kontaktförbud för att inte få vara med eller ta kontakt med en person.

Det är oerhört viktigt att man ska ge kontaktförbud i alla de fall där det finns indikationer på att det finns hot och våld. Men tyvärr vet vi att det finns de som använder sig av den biten. Därför måste man vara noga med att man jobbar med den strukturerade hot- och riskbedömningen. Det är en av nycklarna till att komma vidare.

Jag skulle gärna se att man jobbade än mer med att arrestera en man och häkta en förövare under en utredningstid. Det vore en viktig bit att jobba vidare med.

Att man inte får domar vid ringa brott mot kontaktförbudet är en viktig bit att följa. Myndigheterna själva gör det och jobbar med de frågorna. Även från Regeringskansliet följer man utvecklingen. Utifrån den aspekten kommer det med jämna mellanrum utvärderingar. Dem får man jobba vidare med.

Jag tror att vi kan jobba väldigt mycket mer för att få fler fällande domar vid överträdelse av kontaktförbud.

Anf. 35 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag hoppas det. När det gäller mäns våld mot kvinnor är det så många anmälningar och så få som döms. Det är ett bekymmer.

Det här är ingen stor grej. Brottsförebyggande rådet undersöker dessa saker. Det har informerats om att rådet troligen kommer att beröra frågan var gränsen går mellan ringa överträdelse och icke ringa överträdelse av kontaktförbud.

Det vore klädsamt om alla som inte stöttar reservationen kommenterar detta och att man ger Brå uppdraget att även titta på det.

Vi vet att genom ny teknik och speciellt sms förekommer det väldigt mycket hot. Jag har med egna ögon sett de hot som kvinnor har fått och deras reaktion. Det är ett större bekymmer än vad man vill påvisa.

Även om man följer det hade det varit klädsamt om Brå hade fått uppdraget när de själva säger att de troligen kommer att beröra frågan. Det hade varit klädsamt av regeringspartierna att ge dem det uppdraget.

Anf. 36 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Jag kan instämma i att den nya tekniken med sms, Facebook och annat kan användas på oerhört kränkande sätt med oerhörda hot.

Det är väldigt viktigt att vi följer med det. Därför är det angeläget att vi till exempel har lagstiftning som är teknikneutral och att man emellanåt har rätt att få användaruppgifter från teleoperatörer. Men det är inte den debatten vi har just nu.

Det är oerhört viktigt att man tittar på hur tillämpningen är och om det till exempel är ringa eller inte ringa överträdelse. Men för min del är det inte angeläget att det är just Brå som gör det. Det är angeläget att man gör det.

Jag vet att man från regeringen följer utvecklingen när det gäller de delarna. Om det sedan blir Brå som i slutänden får tilläggsuppdrag eller inte är av underordnad betydelse. Det viktiga är att man följer utvecklingen och tar nya steg framåt.

Anf. 37 MARIA FERM (MP):

Fru talman! På det feministiska området har det länge förts en kamp för att synliggöra och uppvärdera kvinnors bedrifter. Det har varit ett mål för emancipationsrörelsen att vidga föreställningar om vad som menas med att vara kvinna och visa att det finns olika sätt att vara kvinna på. På senare år har även diskursen om vad som menas med att vara man och på vilka sätt man kan vara det vuxit. Framväxten av maskulinitetsforskningen är ett exempel på det.

Miljöpartiet anser att det är hög tid att också politiken problematiserar frågor om maskulinitet och mäns och pojkars situationer utifrån ett helhetsperspektiv. Att män och manlighet är norm, och att manlighet är sammankopplat med makt, medför inte per automatik att den normativa manlighet som råder är gynnsam för män i gemen.

Gruppen mäns överrepresentation i maktpositioner, i vissa yrken, i våld, suicid, missbruk, olyckor, hemlöshet, kriminalitet etcetera är alla aspekter av maskulinitet som måste ifrågasättas och bättre analyseras. Då uppstår nya möjligheter till åtgärder för förändring av strukturella aspekter om kön, vilket så klart påverkar också kvinnor.

Frågor måste ställas om de strukturella hinder som skapar svårigheter för många män att utöva ett aktivt och närvarande föräldraskap, att i tid söka vård för ohälsa, prostitution bland unga män, homofobi och hatbrott utövat av män, pojkars sämre skolbetyg och mycket mer.

Med en utvecklad och mer förankrad förståelse av maskulinitet i politiken kan samhällets våldsförebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor, men också mäns våld mot män, vidareutvecklas och göras mer effektivt. Miljöpartiet anser till exempel att regeringens särskilda utredare om män och jämställdhet bör ges ett kompletterande uppdrag om mansrollen och maskuliniteter.

År 2010 anmäldes nästan 18 000 fall av misshandel av män mot kvinnor i hemmen. Det är en ökning med 5 000 fall jämfört med år 2000. Olika regeringar har vidtagit ett antal olika åtgärder för att öka kvinnors trygghet och minska våldet mot dem under denna tid. Trots det minskar inte våldet utan ökar.

I november 2007 presenterades regeringens skrivelse med handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer. Ett mycket stort antal åtgärder redovisades av regeringen och har utvärderats av bland andra Socialstyrelsen, Brottsförebyggande rådet och Kriminalvården.

Av Brås utvärdering framgår bland annat att just mängden anmälningar ökat samtidigt som den upplevda otryggheten minskat något. Samtidigt är effekterna för målgrupperna mer osäkra i övrigt. Brå lyfter också upp att det i handlingsplanen inte ingick åtgärder för att minska uppkomsten av brott och att fler åtgärder kan vidtas för att minska sexualbrotten, till exempel genom att införa ett samtyckeskrav för sex mellan personer. Klart är att våldet i varje fall inte minskar.

Av Kriminalvårdens utvärdering av dess satsning mot våld i nära relationer och sexualbrott framgår att samtliga män som dömts för våld i nära relationer skulle erbjudas att delta i adekvat programverksamhet. Kriminalvården fick 30 miljoner kronor för åren 2009 och 2010, och utvärderingen visar att nästan 3 000 män ingick i målgruppen, men något mätbart resultat när det gäller minskat återfall i brott har inte redovisats.

Inom Kriminalvården finns behandlingsmetoder som baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet och som använts vid behandling av män som dömts för våld i nära relationer liksom sexualbrott. Det finns i dag inget tvång för Kriminalvården att erbjuda de dömda dessa behandlingar. Ett sådant krav måste enligt Miljöpartiets mening införas för Kriminalvården. Vi föreslår i vår skuggbudget att tillföra 5 miljoner kronor årligen för att Kriminalvården ska kunna erbjuda alla aktuella dömda vård och behandling som är såväl effektiv som förenlig med vetenskap och beprövad erfarenhet.

I vår skuggbudget avsätter vi också resurser för utbildning inom domstolarna och åklagarväsendet om mäns våld mot kvinnor. Vi ser fortsatt ett stort behov av just utbildning för att arbetet mot våld i nära relationer ska prioriteras och inte vara avhängigt särskilt engagerade personer.

När det gäller kontaktförbud välkomnar vi den lagändring som vi debatterar och röstar om i dag. En riksdagsmajoritet har uppmanat regeringen att återkomma med en lagändring till riksdagen vad gäller kontaktförbud i gemensam bostad och rekvisitet påtaglig risk.

Nu föreslås en ändring i reglerna om kontaktförbud. Det ska inte längre krävas att risken för brott är påtaglig för att ett kontaktförbud i gemensam bostad ska kunna meddelas. Det betyder bland annat att det inte måste vara fråga om en akut risk för brott mot den person som förbudet avses skydda utan att det är tillräckligt att risken är konkret och tydlig. Detta kommer att förbättra skyddet för de våldsutsatta eller förföljda personerna.

Jag yrkar bifall till propositionen.

Anf. 38 JOHAN PEHRSON (FP):

Fru talman! Det är ett ytterst angeläget ämne som vi har att behandla: Vad kan vi göra för att förebygga våld i nära relationer? Jag vill understryka att Folkpartiet tycker att mycket klokt har blivit sagt här. Vi yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet men avslag på de reservationer som har lämnats från Sverigedemokraterna och från Vänsterpartiet. Det betyder inte att den inriktning som framgår av reservationerna på något sätt är dålig, utan jag tror att vi behöver återkomma i den riktningen i denna kammare vid ett senare tillfälle.

Fru talman! Det är ett brett arbete som behöver bedrivas. Man ska komma ihåg att de utmaningar som ligger framför oss för att få inte minst yngre människor att förstå vilka värderingar som är sunda och som man

kan bära framåt kräver en hel del. Jag är ingen kollektivist. Eftersom jag är liberal tror jag på individens ansvar, men jag kan tyvärr konstatera att det finns en hel del män som jag antingen har mött själv när jag har jobbat i domstol eller som jag möter i alla möjliga sammanhang som har helt sjuka värderingar. De är helt skadade, för att klara klartext. Jag försöker uppmana folk att hålla sig undan från dem och försöka välja annat umgänge.

Fru talman! I dagens Dagens Nyheter kan man läsa om situationen för unga män och unga kvinnor som utsätts för att framför allt unga män begår sexuella övergrepp eller våldtäkt på unga kvinnor. De miljöer som beskrivs i de rättsfall som återges är förfärande. Det är en hel del rättegångar som pågår. Det hela väcker tanken på vad vi behöver göra för att jobba långsiktigt. Jag och Folkpartiet är helt övertygade om att vi måste jobba förebyggande inte minst med det som Maria Ferm från Miljöpartiet lyfte fram om mansrollen. Vi kan verkligen behöva fundera på hur den ska se ut i framtiden när alldeles för många män upplever sig som losers. De har mycket svårt att möta den modernism som har sköljt över samhället och den jämställdhet som för de flesta män i dag är en självklarhet. Men det är den inte för alla, och dessa gör ett motstånd som är brutalt.

Det handlar om allt från jämställdhetsplaner i förskolorna till att stärka unga tjejer och ha olika grupper för de tjejer som har varit utsatta och så vidare. Jag tycker att det görs mycket. Regeringen satsar till exempel stenhårt på kvinnojourer för att de kvinnor som är akut utsatta ska kunna få hjälp och stöd den vägen. Jag vill understryka att vi har gjort en hel del i rättsväsendet. Jag tycker att Ewa Thalén Finné redogjorde på ett bra sätt för vilka skärpningar vi har gjort och hur många fler poliser som finns.

Men jag kan konstatera att detta inte räcker fullt ut. Utmaningarna är stora. Det som vi nu förändrar i dagens lagstiftning – att man skärper situationen när det gäller kontaktförbud något – är rimligen ett steg i rätt riktning. Det kan hjälpa något, men jag tror att det behövs ännu större tag. Om vi ska titta i kristallkulan tror jag att vi framöver behöver återkomma till frågan om unga tjejers situation när det gäller vissa unga mäns beteende. Det tror vi från Folkpartiet, liksom från regeringen och alla som sitter här inne, verkligen att vi behöver ta tag i.

Jag delar synen på några andra saker som har nämnts här. Anna Wallén från Socialdemokraterna lyfte upp Folkpartiets förslag om vistelseförbud. Ja, det är ganska brutalt. Det finns ett antal kommuner i Sverige att bo i – över 290 stycken. Om man är en man som har en oförmåga att låta bli att slå, jaga eller förfölja en kvinna är det ganska lämpligt att denna person kan bo i vilken som helst av dessa kommuner utom den som kvinnan bor i. Det är ett fritt land, så att säga, och just där ska han inte bo. Det är vårt förslag.

Detta är naturligtvis i extrema fall, men jag tycker att det är värt att vi funderar på att återkomma till detta under nästa mandatperiod här i kammaren. Det är riktigt att Folkpartiet tycker så här. Om Socialdemokraterna eller alla här inne vill ansluta sig till denna linje så välkomnar jag det. Fundera på det! Det finns hur många kommuner som helst att bo i, men där den hotade kvinnan bor ska inte den hotande mannen bo.

Lena Olsson lyfte upp frågan om sexualbrott och sexuellt tvång. Folkpartiet är av åsikten att det kan ha en normativ verkan som ändå

överväger att man för in en subsidiär samtyckesbestämmelse i sexualbrottslagen. Det kanske kan hjälpa i några av de fall som vi hänvisar till och som Dagens Nyheter lyfter upp i dag. Det kan vara bra, men här krävs också mycket mer. Man ska komma ihåg att vi aldrig, i alla fall inte från Folkpartiets sida, kan göra avkall på rättssäkerheten. De beviskrav som finns även för dessa vidriga brott är höga och måste fortsätta att vara så.

Jag tillhör dem som hoppas en hel del på att den nya polisorganisation som vi ser från och med den 1 januari 2015 kommer att innebära en ökad stramhet, en ökad kraft och en ökad produktivitet i att få fram de bästa metoderna i hela vårt avlånga land. Detta behöver komma ut i verksamheten överallt där poliser möter våldsutsatta och hotade kvinnor. Dels måste man få de bästa riskbedömningarna initialt, dels måste utredningarna arrangeras på ett sådant sätt att man kan få fram fler fällande domar. Det blir lättare för polis och åklagare att utveckla verksamheten på detta område tillsammans när man har en nationell polis och ett nationellt åklagarväsen.

Jag tror att vi behöver återkomma, fru talman. Om man ska säga ytterligare någonting är det att detta hänger ihop med andra åtgärder som vi har. Vi har stalkinglagstiftning, där jag också tycker att vi behöver skärpa till oss. Det som återkommande väcks här är att när det gäller personer som gång på gång utsätter kvinnor för antingen den här typen av fridskränkningar eller för ren förföljelse, det vill säga stalking, har vi ett alltför svagt regelverk. Inom Alliansen pågår till exempel ett arbete med att ta fram vilka förslag vi ska driva under kommande mandatperiod och lova väljarna. Jag är helt säker på, och jag hoppas, att när det gäller synen på återfallsförbrytare av den här karaktären kommer vi att se förslag om kraftigt skärpta straff för den person som gång på gång förstör livet för unga kvinnor och kvinnor i allmänhet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 39 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Det är roligt att höra att Johan tycker att det är mycket som återstår att göra. Om man tittar till exempel på Istanbulkonventionen finns det många förebyggande åtgärder som vi inte har införlivat.

Jag tycker, som jag sade, att det var roligt att man biträdde det här med samtycke på Folkpartiets stämma. Jag såg och hörde att det var stora ovationer, så det verkar som att det har funnits ett stort tryck i partiet.

Jag skulle vilja fråga om du har de andra kompisarna med dig på vagnen när det gäller det som står i artikel 36 – samtycke ska lämnas av egen fri vilja och bedömas med hänsyn till förhållanden i det enskilda fallet. Så står det i konventionen. Det som menas med en samtyckesreglering är att två personer som har sex frivilligt ska samtycka till detta. Det är det som är skillnaden.

Eftersom regeringen skriver att dess ambition är att Sverige ska tillträda och ratificera konventionen under mandatperioden är jag lite nyfiken på vilka frågor man jobbar med just när det gäller en samtyckesreglering. Hur långt har du kommit med dina anförvanter i Alliansen?

Anf. 40 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Fru talman! Mina anförvanter och jag jobbar ständigt för att förbättra tryggheten i Sverige, minska brottsligheten och se till att fler människor som begår brott blir inlåsta. Vi känner inte alltid att Vänsterpartiet är med oss i den kampen, men jag är glad att ni är med i det här fallet. Det är alltid något.

Frågan om samtyckesreglerad sexualbrottslagstiftning är rätt komplicerad. Det beror på den rättstradition som vi har. Vi vet att samtycket är självklart hela vägen när det gäller sexualbrotten i den anglosaxiska lagstiftningen. I den kontinentala lagstiftningen, som Sverige hänför sig till mer, är det inte på samma sätt. Men jag tycker att den utredning som gjordes rätt nyligen, den senaste sexualbrottsutredningen, ändå visar på att sexualbrottslagstiftningen i allt väsentligt fortsättningsvis ska grunda sig på våld eller miljö, det vill säga särskilt utsatt situation och sådant som vi har tillfört, eller våld och hot, det vill säga medel. Det är nog ganska viktigt för att man ska lägga bevisbördan rätt och fokusera, i det stereotypa fallet, på en man som våldtar eller förgriper sig på en kvinna.

Detta motsätter inte att man kan komplettera med en grundläggande samtyckesreglering, men man ska komma ihåg och vara ödmjuk inför och förstå att det är svårt att tillämpa den i en straffrättslig kontext. Risken är att man utlovar att det ska bli ett kraftigt ökat skydd för kvinnor, men jag har mycket svårt att se att detta kommer att leda till det. Folkpartiet stöder den här samtyckesregleringen för sexuellt övergrepp för att det är en viktig bottenplatta i sexualbrottslagstiftningen som framför allt är tydligt normerande.

Jag vill påstå att det som hittills framgår av Istanbulkonventionen inte kräver att vi på något annat sätt och med anledning av det skälet ska införa en anglosaxisk samtyckeslagstiftning i svensk rätt. Det är inget tvång. Vi är heltäckande i dag.

Anf. 41 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag delar din åsikt, Johan Pehrson, när det gäller att det skulle leda till så många fler domar – det är jag inte heller säker på att det skulle. Bevisprövningen är väldigt svår, men det är den också redan i dag. Skillnaden är att samtycke ska finnas mellan två personer, eller så många som är inblandade. Det ska byggas på att man frivilligt har sex med någon annan. Det är ju det som är skillnaden.

Jag fick inte något svar på frågan om hur långt du har kommit med polarna i Alliansen när det gäller det här. Utredningen kom fram till att man med det nya förslaget tyckte att det inbegrep artikel 36, men den bedömningen delar jag inte alls som jag läser det som står i konventionen. Den här domen som kom i Europadomstolen tycker jag styrker att det är samtyckesreglering som gäller. Nu tog den domen lång tid, men jag måste säga att jag tycker att Europadomstolen är väldigt modern i de här frågorna.

Men frågan återstår hur många du har med dig på vagnen.

Anf. 42 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Fru talman! Jag har med mig några stycken, eller ett par i alla fall. De har fått med mig. Några är här också, och det gläder mig. Jag kan vända

på det och säga att om du lovar att snacka med dina kompisar så lovar jag att snacka mycket med mina kompisar.

Jag vill återkomma till att det finns en övertro på detta. Vi måste börja någon annanstans. Där kanske det här normativa kan hjälpa till. Jag har aldrig – och jag är på en hel del skolor varje år – träffat en ung människa som tycker att man ska kunna ha sex helt utan att den andra samtycker. Jag har aldrig träffat en sådan människa någonsin. En sådan åsikt brukar man ju inte uttrycka. Men någonting händer med unga män från det att de i dag går i en förhoppningsvis alltmer jämställd förskola med ett tänk om vad jämställdhet mellan kvinnor och män på lång sikt innebär tills att somliga av dem blir de här 18-åringarna som släpar med sig tjejer på fester och sedan våldtar dem, med eller utan samtycke.

Man ska komma ihåg när det gäller talet om samtycke att hela idén med vår lagstiftning är att vi säger att vi struntar i samtycket i vissa fall, för när det finns hot, våld, tvång, en särskilt utsatt situation eller att kvinnan är i ett redlöst tillstånd spelar samtycket ingen roll, för vi vill skydda dem som är utsatta. Det får man aldrig glömma. Saker ska ändå bevisas i domstol, och då får man återigen fokusera på ett bättre polisarbete och bättre rättsintyg, för det är klart att det är otillständigt med antalet fall där män fälls för de sexualbrott som rimligen har utförts av någon. Beviskraven är höga, och jag måste stå fast vid att de ska vara höga.

Med detta lämnar jag den här debatten, fru talman, och hoppas att Lena Olsson ska övertyga sina kompisar, så ska jag prata med mina.

Anf. 43 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Jag vill efter att ha lyssnat på den här debatten börja med att säga att det finns en fara i att tro att kontaktförbud alltid hjälper. Det finns anledning att påpeka det.

För några dagar sedan sade en närstående till mig: Nu har de fått kontaktförbud, så nu kan de inte fortsätta. Jo, det kan de visst, om de bryter mot kontaktförbudet. Den som kan tänka sig att begå grova brott, som kan rendera långa fängelsestraff, mot en annan person har ofta inga större problem med att även bryta mot kontaktförbudet, vilket kan ge betydligt kortare straff.

Med detta sagt tycker jag ändå att kontaktförbud generellt är bra. Det är en viktig markering av vad en person inte får göra och eventuellt var han inte får vara. För en del personer som medvetet eller i vissa fall omedvetet trakasserar andra personer kan det här verkligen hjälpa. Man slutar att trakassera.

När det gäller kontaktförbud i gemensam bostad som vi diskuterar här i dag måste vi också vara medvetna om att det är en åtgärd som används relativt sällan, och även med dagens förändring kommer den att användas relativt sällan. En av anledningarna till att det blir så sällan är att det ofta har begåtts ett relativt grovt eller mycket grovt brott – den person som ska få kontaktförbudet har redan begått ett brott mot skyddspersonen. I ett sådant läge, eftersom det finns en överhängande risk för fortsatt brottslighet, finns det grund för häktning. Personen som anhålls och häktas behöver inte samtidigt ha kontaktförbud, för han kan inte gärna kontakta den andra i alla fall. Det är en av anledningarna till att det här används relativt sällan.

I Åklagarmyndighetens 94-sidiga handbok om kontaktförbud, som jag kan rekommendera er alla att läsa, nämns i stället ett annat fall där kontaktförbud i gemensam bostad kan komma i fråga. Det sker säkert något oftare. När en person som tidigare har begått brott, till exempel grov kvinnofridskränkning mot sin partner, släpps från fängelset och fortfarande är folkbokförd på samma adress som brottsoffret kan det finnas skäl för åklagare att besluta om ett kontaktförbud i den gemensamma bostaden.

När det gäller hur åklagarna ska agera är de tydliga med att de två månaderna som kontaktförbudet gäller ska användas för att mer långsiktigt lösa situationen. Det kan handla om separation och bodelning eller att vid domstol begära rätt till kvarsittande i bostaden enligt bestämmelserna i äktenskapsbalken och sambolagen.

Det betonas alltså att kontaktförbud i gemensam bostad är en akutåtgärd och inte ska ses som ett beslut om vem som har rätt att bo i bostaden. För den situationen finns det andra regler. Detta säger jag eftersom jag tror att det finns många som missuppfattar syftet med ett kontaktförbud i gemensam bostad.

Fru talman! Vid de allvarligaste fallen finns numera det som vi benämner särskilt utvidgat kontaktförbud. Det innebär att kontaktförbudet kombineras med elektronisk övervakning. Efter mycket strul är tekniken äntligen på plats. Det finns nu fotbojor som fungerar.

Tidigare sade jag att många kontaktförbud inte ger någon faktisk trygghet. Det är skillnad när vi kommer till det särskilt utvidgade kontaktförbudet, när personen har elektronisk övervakning. Då kan skyddspersonen, personen som behöver skydd, känna en ökad trygghet. Jag vet att om personen i fråga kommer i närheten av min bostad eller kanske arbetsplatsen kommer ett larm att automatiskt gå till polisen och till mig själv. Polisen kan då vidta de åtgärder som behövs för att förhindra den hotfulla situationen. Då kan skyddspersonen äntligen känna en ökad trygghet. Det är det vi vill uppnå.

När det gäller fotboja kan jag berätta att jag redan 2002 – det var min första motionsperiod i riksdagen, alltså för elva år sedan – motionerade om att besöksförbudet, som det då hette, skulle kunna kombineras med fotboja. Jag motionerade också om att besöksförbudet skulle kunna utvidgas till en hel kommun. Det är glädjande att fler nu håller med mig om det. Sedan tjatade jag på dåvarande justitieminister Thomas Bodström i fyra år, men han sade att det inte gick, att tekniken inte skulle fungera.

Alliansen vann valet 2006. Efter utredning och hela gången med Lagrådet, proposition och så vidare fattade vi slutligen beslut, och den 1 oktober 2011 trädde den nya lagen i kraft. Men väntan fortsatte ytterligare eftersom det vid den upphandling av tekniken som polisen gjorde visade sig att det företag som skulle leverera utrustningen inte kunde hålla tillräckligt hög kvalitet. Ny upphandling fick därför göras, och elva år efter det att jag motionerade i frågan finns utrustningen äntligen på plats. Ibland är det segt att vara politiker.

Jag vet, fru talman, att jag överskridit min talartid, men jag vill gärna nämna ytterligare ett par saker. Det gäller ringa brott. Det har kommit upp i debatten att det inte skulle vara straffbart att göra ganska allvarliga överträdelse av kontaktförbudet, som att skicka många sms. För att det

inte ska ges felaktiga signaler till dem som lyssnar på den här debatten vill jag säga att praxis inte ser ut så.

I åklagarnas handbok nämns hur praxis för ringa brott ser ut. Jag kan nämna att det skickades en ros. Göta hovrätt bedömde det inte som ringa överträdelse. Det var alltså straffbart. Personen hade brutit mot kontaktförbudet genom att skicka en ros. Att skicka ett julkort, ett födelsedagskort, ett gratulations-sms var inte ringa överträdelse. Att skicka ett brev var inte, enligt Blekinge tingsrätt, ringa överträdelse. Två inspelade meddelanden på skyddspersonens telefonsvarare var inte heller ringa överträdelse.

Man ska således inte tro att man kan göra rejäla överträdelser av kontaktförbudet och det inte ska vara straffbart. I så fall ger vi fel bild av vad som faktiskt gäller.

Slutligen vill jag nämna ännu en förändring. Vi har talat om elektronisk övervakning och att det äntligen ger trygghet för skyddspersonen. Nästa förändring som vi i Centerpartiet skulle vilja se och som vi fortsätter att kämpa för är att domstol ska kunna döma ut kontaktförbud med elektronisk övervakning. Vi kan ta exemplet med en person som döms för grov kvinnofridskränkning. Tre års fängelse är ett ganska normalt straff, ett ganska långt straff. Tiden går ut och det är dags att släppa ut personen från fängelse. Återigen känner brottsoffret otryggheten över vad som händer när han kommer ut. Vi skulle vilja se att domstolen kunde göra en kombination, att utöver att utdöma ett fängelsestraff säga att efter frisläppandet ska personen ha ytterligare tre års kontaktförbud med elektronisk övervakning. Det skulle utvidga trygghetsperioden för brottsoffret. Brottsoffret skulle under en längre tid känna betydligt större trygghet. Det är dit vi vill komma.

Med det, fru talman, ber jag om ursäkt för att jag ganska rejält överskred min anmälda talartid. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 44 STEFAN SVANSTRÖM (KD):

Fru talman! Mitt hem är min borg. Så lyder ett talesätt som jag tror att vi alla önskar att vi kunde instämma i. I hemmet vill vi känna oss trygga, omhuldade och omvårdade av nära och kära, men i hemmet ska också ges utrymme att ge omsorg tillbaka till vår familj, till vår bredare släkt och till våra grannar och vänner.

Hemmet är för många en frizon från omgivningens krav. I hemmet bygger vi trygghet inte på grund av hur vi förväntas vara i det omgivande samhället i stort, utan på basis av att vi där kan vara precis dem vi är med våra fel och brister, vara accepterade trots det och, förhoppningsvis, omgivna av stöd, uppmuntran och kärlek. Därför anser vi kristdemokrater att ett tryggt hem och en trygg familj är en förutsättning för att barn och unga ska få de bästa tänkbara möjligheterna till en god uppväxt.

Därmed inte sagt att hemmet någonsin kommer att bli perfekt. Det finns tillfällen då borgen utsätts för påfrestningar som gör att den riskerar att rämna – det är just sådana tillfällen vi talar om i dag – oavsett om hoten kommer utifrån eller inifrån. I grunden beror detta på att vi alla bara är människor, födda med de fel och brister som finns hos oss alla i varierande grad.

Att människor brister i sina relationer är beklagligt men dess värre också oundvikligt. Om vi bara byggde våra relationer på att umgås med dem vi redan kände skulle världen bli oändligt mycket mindre och våra mellanmännsliga relationer oändligt mycket fattigare. Det vi alla måste vara medvetna om är dock att det är först när vi lärt känna en annan person närmare som både de positiva och de negativa egenskaperna framträder i full dager.

Fru talman! Samhället har en skyldighet att ingripa för att skydda hemmet och borgen. Det uppenbara är när borgen hotas utifrån, genom okända personers våld, stöld eller skadegörelse mot enskildas liv, hem och egendom. Men samhällets ansvar gäller i allra högsta grad även när borgen hotar att rämna inifrån, när relationer går i kras, eller när släkter och familjer slits isär och det som en gång varit en tillitsfull och innerlig vilja till samhörighet plötsligt förändras och ibland byts i det motsatta. När det sker ankommer det självklart på de inblandade parterna att hantera situationen med ansvar och ömsesidig respekt och att så långt som möjligt lösa sina förhållanden i samförstånd.

Samtidigt vet vi att det ibland är ofrånkomligt att vuxna sårar varandras känslor eller hamnar på kollisionskurs i en separation. Om så sker måste samhället kunna agera kraftfullt för att freda borgen inifrån, särskilt om det finns barn med i bilden. Samhället har ett absolut ansvar att förhindra våld i nära relationer och så långt som möjligt freda de mer utsatta parterna, kvinnorna och barnen, från detta våld.

Fru talman! Regeringen har satsat kraftfullt på polisen och rättsväsendet bland annat för att minska våldet i samhället i allmänhet och våldet i nära relationer i synnerhet. Resurserna till polisen och rättsväsendet har, trots de skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare som kritiserats från vänster, ökat från 29 miljarder 2006 till över 40 miljarder 2014. I fasta priser motsvarar det en anslagsökning med nästan 8 miljarder eller 28 procent.

Dess värre går utvecklingen när det gäller våld i nära relationer fortfarande åt fel håll. Som nämnts rapporterar organisationen Tryggare Sverige att bara två av tio anmälningar om våld mot kvinnor i nära relationer klarats upp mellan åren 2008 och 2012. Och det handlar om många anmälda brott, uppemot 80 000.

Det är förstas oacceptabelt. Det finns mycket att göra när det gäller hur polisen och de rättsvårdande myndigheterna arbetar med problematiken. Inte minst gäller det bemötandet av de drabbade runt om i landet. Här vill jag lyfta fram arbetet med att få en sammanhållen polismyndighet så att rutinerna blir mer enhetliga och de som arbetar med våld i nära relationer blir bättre på att lära av varandra.

Men för att förebygga våld i nära relationer behövs också bättre verktyg. Det regeringen föreslagit är att det inte längre ska krävas en påtaglig risk för brott för att ett kontaktförbud ska kunna gälla i en gemensam bostad. Här har det visat sig att de gällande bestämmelserna från 2003 är alltför rigida och att många åklagare jämställer åtgärden med vad som gäller för mer långtgående frihetsberövande åtgärder. Resultatet blir att de som behöver skydd i en gemensam bostad i alltför stor utsträckning riskerar att utsättas för våld.

Genom den lagändring som vi nu diskuterar kommer kontaktförbudet att lättare kunna användas som den preventiva åtgärd den var tänkt att

vara. Samtidigt är det ett steg på vägen för att Sverige ska kunna tillträda Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

Men viktigare än att leva upp till olika konventioner är den konkreta innebörden för dem som känner sig hotade, nämligen att fler kvinnor och deras barn nu kan få sin borg fredad genom rättsväsendets försorg. Det är samhällets absoluta ansvar att ge kvinnor som hotas av sina män det allra bästa tänkbara stöd för att i möjligaste mån förebygga våld i nära relationer.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna och instämmer i vad tidigare talare anfört om vikten av att vi får återkomma till de här frågorna i kammaren och diskutera en bredare palett av åtgärder för att bland annat främja sunda värderingar i relationer. I det sammanhanget kan jag säga att när det gäller sexuella övergrepp anser även vi kristdemokrater att det är hög tid att införa en samtyckesparagraf i sexualbrottslagstiftningen.

Anf. 45 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Stefan talar om historiska satsningar på rättsväsendet. Jag hade en debatt i går i kammaren där det talades om historiska satsningar på järnvägen. Man har sänkt skatten och slår sig för bröstet och säger: Hej och hå vad bra vi är! Men hur mycket bättre har det lett till?

Med tanke på alla de satsningar som gjorts på till exempel polisen undrar jag varför det inte klaras upp fler brott. Varför klarar man inte upp till exempel brott när det gäller mäns våld mot kvinnor? Det skulle jag vilja veta. Ingenting, varken skattesänkningar eller de historiska satsningar som man själv kallar dem för, har lett till att fler brott klaras upp.

Stefan talar om att umgås med varandra. Ja, det är då livsfarligt, kan vi konstatera med anledning av den proposition som vi ska anta i dag. Det handlar om ens eget hem, om ens nära vänner som faktiskt är väldigt farliga.

Men slå er inte för bröstet och tala om era historiska satsningar och resursförstärkningar. Enligt mitt sätt att se leder de inte till så mycket bättre.

Anf. 46 STEFAN SVANSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Vi har givetvis gjort dessa satsningar för att vi ska få en bättre uppläringsprocent. Det gäller alla typer av brott, inklusive våld i nära relationer, särskilt när kvinnor är utsatta. Det finns en rad studier som visar vad det beror på att det inte har givit bättre effekter. Det är bland annat dålig samordning och dålig tillämpning ute i landet av de lagar som vi stiftat i riksdagen, både från Åklagarmyndighetens sida och inom polisen. Tryggare Sverige lyfte fram på DN Debatt häromdagen hur olika det ser ut i landet när det gäller den fråga som vi nu diskuterar.

Jag tycker att det är mycket allvarligt. Samtidigt kan vi konstatera att en del av bristerna har man sett i Åklagarmyndighetens genomgång av tillämpningen av regelverken. Det föreslås åtgärder, bland annat bredare utbildningssatsningar på åklagare som förhoppningsvis leder till framsteg.

Brott inom hemmets fyra väggar ser vi kristdemokrater oerhört allvarligt på. Jag kan inte nog understryka det. Vi vill att familjen ska vara en trygg plats för barnen att växa upp i. Då måste vi agera kraftfullt när det sker brott inom familjen. Borgen ska skyddas utifrån, sade jag i mitt anförande, men jag tycker att det finns lika goda skäl att skydda den inifrån. Det som vi beslutar om i dag är förhoppningsvis ett steg i den riktningen.

Anf. 47 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Det är smakligt med lite självkritik. Ofta hör vi i den här kammaren att vi har satsat si och så mycket och hur mycket mer resurser som ni har satsat. Men det har inte hjälpt till att göra rättsväsendet, om vi tar specifikt det, mer effektivt. Det fattas väldigt mycket. När man hela tiden rapar upp det här med historiska satsningar vore det klädsamt om man kunde påvisa att det har blivit effektivare och att det har hjälpt. Men det kan man inte göra, och då ska man också erkänna att det inte bara är resurser som gör till exempel rättsväsendet effektivare.

Jag har i varenda budgetdebatt i kammaren sagt att vi ska tillsätta en utredning framför allt gällande polisorganisationen och ordentligt utreda hur man kan öka effektiviteten. Det är inte bara en quick fix, att stoppa in pengar och tro att det löser sig. Så enkelt var det inte, och det har vi beviset för i dag efter ert regerande sedan 2006.

Anf. 48 STEFAN SVANSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Lena Olsson kommer tillbaka till det här argumentet i budgetdebatten och förklarar varför. Den princip som Vänsterpartiet tillämpar på snart sagt varje område verkar vara att bara man slänger in mer pengar kommer det att bli en förbättring. Ni föreslår oerhörda anslagsökningar inom skola, vård och allt möjligt. Detta ska finansieras genom gigantiska skattehöjningar. Om jag inte missminner mig var det 80 miljarder i er senaste budgetmotion. Det kommer förstås att gå ut över många människor med små inkomster och hindra framväxten av nya företag i vårt land.

Jag håller med om att vi måste vara oerhört noga med, när vi lägger mer pengar på ett område, att se till att få mer valuta för pengarna. Slänger vi bara pengar efter problem riskerar vi att göra det ännu dyrare för samhället.

Mycket behöver göras med polismyndigheten, och vi måste följa upp de satsningar som gjorts för att öka effektiviteten. Det är bland annat det som den nya polisorganisationen syftar till. Möjligtvis sent påkommet – det ska vi erkänna – men det är ändå ett steg som vi tar för att säkerställa att de pengar vi ändå har satsat ska ge större valuta för skattebetalarna. Det är vårt främsta syfte med en sådan här satsning. Man ska få ett bättre uppklarande av brott, och fler skyldiga ska dömas.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

12 § Allmänna bidrag till kommuner

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU3

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 49 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Vad vore vår välfärd värd utan det fantastiska arbete som bedrivs i landets kommuner och landsting? Varje morgon vaknar 1,2 miljoner anställda upp för att gå till jobbet och ta hand om våra yngsta i förskolan, ta hand om våra elever i skolan och ta hand om våra äldre i äldreomsorgen.

Barnskötare, lärare, undersköterskor är exempel på alla de vardags-hjältar som mödosamt fyller våra politiska mål och visioner med kött och blod, som gör att det blir på riktigt. Utan dessa heroiska insatser stannar Sverige. Jag är mäktigt stolt!

Vi har mycket att vara stolta över i vårt fantastiska land, men någonting håller på att hända. Någonting håller på att gå sönder.

400 000 människor går utan jobb i dag, och 70 000 har så gjort de senaste två åren. Ett förtvivlat tillstånd, i första hand för de arbetslösa, men det påverkar oss alla.

I takt med att arbetslösheten ökar stiger också kommunernas kostnader för försörjningsstöd. 11 miljarder landade notan på förra året. När kommunerna tvingas betala 11 miljarder i socialbidrag minskar utrymmet för satsningar på exempelvis skolan, som vi vet är i stort behov av förändringar.

I takt med att arbetslösheten ökar minskar kommunernas skatteintäkter. Det blir mindre pengar att fördela till våra barn i förskolan, mindre pengar till våra barn i grundskolan och mindre pengar till våra äldre i äldreomsorgen.

I betänkandet skriver Alliansen följande:

”En hög och varaktig sysselsättning är enligt utskottet avgörande för att värna och utveckla välfärdens verksamheter. När fler personer arbetar ökar antalet arbetade timmar, vilket ökar skatteintäkterna och därmed förutsättningarna för en långsiktigt hållbar välfärd.”

Men det stora problemet, fru talman, är att sysselsättningen inte ökar – den minskar. Antalet arbetade timmar ökar inte – det minskar. Skatteintäkterna ökar inte – de minskar. Alltså: Förutsättningarna för en långsiktigt hållbar skola, vård och omsorg ökar inte – de minskar med den politik som förs i Sverige i dag.

Vi föreslår en helt annan inriktning för den kommunala sektorn och den kommunala ekonomin. Vi investerar i jobb och utbildning för unga genom en 90-dagarsgaranti. Vi tar bort fas 3 och inrättar extratjänster med riktig lön, och vi skapar fler yrkesintroduktionsjobb. Vi satsar 2 miljarder på mer personal i sjukvården. Dessa satsningar kommer att leda till fler jobb och högre skatteintäkter för kommuner och landsting.

Vi kan konstatera att regeringens jobbpolitik har nått vägs ände och att det får konsekvenser för våra kommuner och landsting och därmed också för välfärden. Men trots detta faktum tycks det finnas en uppfattning från Alliansens sida om att kommunsektorns ekonomi är så stabil

och ger så stora överskott att hög arbetslöshet inte spelar någon roll. Inget kan vara mer felaktigt.

De senaste årens överskott beror i princip enbart på återbetalning av Afaförsäkringspengar. Skalar man bort den delen blir läget ett helt annat. I år lyckades kommunsektorn precis hålla näsan ovanför vattenytan för vad som anses vara god ekonomisk hushållning, men kommande år ser betydligt kärvare ut.

Kostsamma men nödvändiga investeringar måste till. Fler skolor och fler äldreboenden måste byggas. Förstärkningar inom sjukvården måste göras för att man ska kunna hantera det ökade trycket, framför allt när det gäller vård av våra äldre.

Vi kommer sannolikt att få se ytterligare skattehöjningar i många kommuner och landsting under de närmaste åren. Bara i år, 2013, höjde 89 kommuner och 8 landsting skatten. Sedan Alliansen tillträdde 2006 har medborgarna i tre av fyra kommuner fått höjd kommunalskatt.

Men regeringens svar till kommuner och landsting lyder: Bli mer effektiva! Använd resurserna mer effektivt!

Ska barngrupperna bli ännu större på förskolan? Ska skolklasserna tillåtas växa än mer? Ska undersköterskan hinna ta hand om fler äldre? Eller är det måhända mer privatisering eller avknoppning som avses?

Fru talman! När 11 miljarder av kommunernas skatteintäkter går till socialbidrag förändras möjligheterna att förstärka verksamheten i våra skolor. För sjunde året i rad sjunker kunskapsnivån hos eleverna, och allt fler väljer att hoppa av sina gymnasiestudier.

Det här duger inte. Vi socialdemokrater vägrar att acceptera detta. Därför har vi i vår budgetmotion lagt fram förslag bland annat om att göra stora klasser mindre i de lägre årskurserna och att inrätta 1 000 nya specialpedagoger.

Men Alliansen säger blankt nej och menar att det är kommunernas ansvar att se till att det finns tillräckligt många lärare i skolan.

Förvisso är det så, och det vore nog heller inga problem för kommunerna att anställa fler om man inte behövde täcka upp för regeringens tillkortakommanden när det gäller jobbpolitiken med 11 miljarder i socialbidrag. De miljarderna skulle räcka till många lärare och specialpedagoger.

Oavsett var vi bor i vårt land ska vi kunna få del av en god vård, skola och omsorg. För att det ska vara möjligt krävs ett utjämningsssystem mellan landets kommuner och landsting, ett system som skapar det som vi kallar likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Den utjämnningen vilar på tre grunder: en kostnadsutjämnning, en inkomstutjämnning och ett strukturbidrag.

I april 2011 presenterade en helt enig parlamentariskt utredning ett förslag till nytt skatteutjämningsystem. Det nuvarande systemet har visat sig vara föråldrat och ohållbart, inte minst i fråga om inskrivning av antal barn i förskolan. Kommuner med samma beläggningsgrad i förskolan får inte samma ersättning. Felaktiga antaganden från förr har varit styrande för dagens samhälle.

Från moderata kommunpolitiker runt om i landet har det under lång tid hävdats att utjämningsystemet skulle vara tillväxthämmande. Det har upprepats så pass ofta i debatten att det tycks ha blivit en sanning i de moderata leden.

Den parlamentariska kommittén har valt att särskilt lyfta fram just denna fråga. En forskarrapport togs fram där det konstaterades att den ekonomiska tillväxten inte alls avgörs av var man bor utan var man arbetar. Det finns inget stöd i forskningen för att utjämningssystemet skulle vara tillväxthämmande.

Inte förrän nu, efter 1,5 år i långbänk, lägger regeringen fram sitt förslag till beslut, som i huvudsak bygger på kommitténs föreslagna förändringar men som på en väldigt avgörande punkt skiljer sig från kommitténs förslag, nämligen avgifterna för inkomstutjämningen.

Plötsligt trollar regeringen fram nästan 1 miljard nya kronor för att kompensera de tio rikaste kommunerna som får betala in till systemet, och alla utom en råkar vara moderatstyrda.

Regeringen tycks hysa en närmast panisk rädsla för att tillväxthämmande faktorer lurar runt hörnet, trots all fakta och forskning som visar det motsatta. Det handlar inte längre om empiri utan om ideologi.

Fru talman! Samtliga regeringspartier, inklusive Centerpartiet, anser att det behövs nästan 1 miljard av våra skattepengar som kompensation till landets rikaste kommuner eftersom de annars kommer att få betala mer än i dag.

Regeringen tycker helt enkelt så synd om Danderyd, där medianinkomsten är 325 000 kronor och arbetslösheten endast 2,8 procent, att man får 28 miljoner kronor som plåster på såren.

Regeringen lider så med Täby, som har en medianinkomst på 315 000 kronor och en arbetslöshet på blott 3 procent, att den är beredd att förstärka kommunens kassa med 57 nya miljoner.

Regeringen klarar inte av att se Lidingöborna i ögonen med mindre än att ge kommunen 39 miljoner i tillskott. Där ligger medianinkomsten på 299 000 kronor och arbetslösheten på drygt 3 procent.

Men de kommuner som har en betydligt lägre medianinkomst och en avsevärt högre arbetslöshet får inte del av regeringens bonusmiljard.

Den här fördelningen är helt orimlig. Är det så vi håller ihop Sverige?

Vi föreslår i stället att dessa 961 miljoner fördelas till alla kommuner och landsting inom ramen för utjämningssystemet. Då skulle Norbergs kommun få 400 000 kronor mer årligen.

På en direkt fråga vad pengarna skulle användas till svarade kommunalrådet att ett antal arbetslösa unga skulle anställas på introduktionsanställningar för att sänka arbetslösheten, som i dag är 8,2 procent i Norberg, och på så sätt också öka personaltätheten i äldreomsorgen.

Vad Danderyd och Täby kommuner kommer att göra med alla sina miljoner vet vi inte, men någon arbetslöshet att tala om finns inte där.

Jag yrkar därför bifall till reservationen.

Sverige är ett fantastiskt land, och jag är stolt över att få leva här. Men någonting håller på att hända.

Skatten sänks. 400 000 människor går arbetslösa. Socialbidragskostnaderna stiger. Resultaten i skolan sjunker. Brister i sjukvården märks alltmer.

De rikaste kommunerna får dela på en ny miljard medan de övriga blir utan.

Fru talman! Någonting håller på att gå sönder.
(Applåder)

Anf. 50 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Sveriges kommuner och landsting står för väldigt mycket av det som gör oss stolta över att vara svenskar. De står för den stora delen av välfärden som vi alla har behov av och som vi alla också är väldigt stolta över. Att vi är ett välfärdsland har vi mycket att tacka Sveriges kommuner och landsting för. Det är där som stora delar av välfärdsverksamheten utförs. Det handlar om skolan och förskolan där vi lämnar våra barn. Det handlar om äldreomsorgen som ska ta hand om våra äldre på ett värdigt sätt varje dag. Det handlar om vården och många andra viktiga verksamheter. Allt detta styrs på kommun- och landstingsnivå.

Vi tycker att mycket av det som görs inom Sveriges kommuner och landsting är otroligt bra. De insatser som görs av alla dem som arbetar inom välfärdssektorerna är fantastiska. Vi vill värna allt det arbete som har lagts ned i Sverige under generationer för att bygga upp det välfärds-system som vi har. Då handlar det i mycket stor utsträckning om att värna kommunernas och landstingens möjligheter att göra sitt jobb på ett bra sätt och ge dem de resurser som de behöver för att klara av välfärdsutmaningen.

Därför oroas vi starkt av de framtida utmaningar som Sveriges kommuner och landsting står inför. I många kommuner och landsting runt om i Sverige är det redan i dag väldigt svårt att få ekonomin att gå ihop. Då är ändå en stor del av befolkningen i arbetsför ålder och kan bidra med skatteintäkter. Men vi vet att antalet pensionärer kommer att öka framöver. Det kommer att bli svårare att klara finansieringen av välfärden ju längre in i framtiden vi kommer. Det här är utmaningar som vi måste ta på allvar och som vi måste hitta sätt att möta.

Anledningarna till att kommunerna och landstingen i dag generellt visar plussiffror är dels att många kommuner tvingas spara och skära ned på den välfärd som vi borde värna, dels att man har fått tillbaka redan inbetalda premier från Afa Försäkring. Det här gör i dag att kommunerna klarar att hålla ekonomin över vattenytan, men det finns stora problem med det sättet att försöka finansiera kommunernas verksamhet. Det är en osäker intäktskälla. Det finns inga garantier för att de här intäkterna kommer även i framtiden. Det är också så att pengarna kommer väldigt sent för kommunerna. Det är mycket svårt att använda dem för att budgetera och anställa människor. Man kan inte känna trygghet i hurdan kommunens ekonomi kommer att vara under överskådlig framtid.

Därför tycker vi att staten måste ta ett större ansvar än vad den nuvarande regeringen gör. Det hör till den viktigaste kritik vi riktar mot regeringens ekonomiska politik. Vi tycker inte att den är ansvarsfull. Den täcker inte de behov som finns inom kommunerna och landstingen runt om i Sverige. Med tiden har regeringens tillskott och det stöd man ger till landets kommuner och landsting urholkats genom att inte ha hängt med i löneutvecklingen och den allmänna kostnadsökningen i de verksamheter som finansieras. Detta har fått till resultat att man har försvagat kommunernas resurser och möjligheter att ge en bra service och välfärd. Detta sker lite smygande och är inte tydligt i de ekonomiska artiklarna och liknande, men får ändå verkligen konkreta effekter runt om i Sverige inom alla de sektorer och områden som kommunerna finansierar.

Samtidigt som man har urholkat kommunernas resurser har också de stora omstöpningar av trygghetssystemen och försäkringssystemen i Sverige som regeringen har gjort påverkat kommunernas ekonomi negativt. När man har försämrat villkoren i a-kassan, så att många av dem som i dag är arbetslösa står utanför försäkringen och inte får pengar från a-kassan, tvingas dessa i stället gå till kommunerna och få försörjningsstöd, vilket ytterligare försvagar kommunernas ekonomi. När man har försämrat reglerna för sjukförsäkring, så att många av dem som fick sjukförsäkring tidigare i stället kommer utanför försäkringssystemen, tvingar man dem som inte har arbetsförmåga att söka försörjningsstöd och belasta kommunekonomin.

Det här är självklart negativt för individerna, som inte har något intresse av att ligga kommunerna till last utan gärna skulle vilja omfattas av de trygghetssystem som nog vi alla uppfattar att allihop ska omfattas av. Men det ger också stora problem för kommunernas ekonomi, och problemen går ut över andra verksamheter: skolan, förskolan, äldreomsorgen och vården. Detta tycker vi är ett stort svart hål i regeringens ekonomi och ekonomiska ansvarstagande. Vi är djupt kritiska.

Detta har också fått till konsekvens att många kommuner och landsting runt om i vårt land nu tvingas höja skatterna avsevärt. Kommunsektorn som helhet höjer skatterna med ungefär lika mycket som regeringen nu säger att man ska sänka de statliga skatterna med. Det regeringen egentligen har åstadkommit är en skatteväxling. Man växlar ned statliga inkomstskatter och växlar i stället upp kommunskatter. Vem är den stora vinnaren på det? Jo, statlig inkomstskatt betalas av dem som har högst inkomster i vårt land, medan kommunskatter betalas av alla i lika stor utsträckning. Det blir alltså i grunden en överföring från dem som har låga inkomster till dem som har höga inkomster.

Miljöpartiets svar på kommunernas utmaningar är inte samma som regeringens. Vår politik skiljer sig grundligen åt från regeringens. Vi föreslår kraftigt höjda resurser från staten till kommunsektorn. Om man ger de tillskotten kommer kommunerna inte att ha samma behov av att höja skatten. Man skulle då inte få den skatteväxling som regeringens politik leder till.

Vi har klart högre ambitioner än regeringen när det gäller att bevara välfärden och göra satsningar på kommunerna. Under de närmaste åren lägger vi från Miljöpartiets sida i våra budgetförslag över 50 miljarder kronor mer än regeringen på olika verksamheter som omfattas av kommunerna och landstingen. Det här är både riktade stöd för specifika användningsområden och generella stöd för ökad kvalitet inom till exempel vård och omsorg, eller inom skolan, om kommunerna tycker att behoven är större där.

Förra veckan fattade riksdagen beslut om de ekonomiska ramarna. Tyvärr gick inte Miljöpartiets förslag igenom. Vi hade där betydligt större ramar för kommunsektorns del. Det var i stället regeringens förslag som gick igenom. Därmed kan vi inte yrka på de resursförstärkningar som ligger i vår politik. Vi nöjer oss med att avge ett särskilt yttrande där vi presenterar den politik vi vill ha genomförd. Jag vill ändå ta chansen att gå in på några av de områden där vi föreslår kraftiga förstärkningar som vi tror skulle göra situationen helt annorlunda för kommunsektorn.

Vi föreslår stora resurser för att kunna klimatanpassa Sveriges kommuner i framtiden. Vi vet att kostnaderna för översvämningar och extrema väderhändelser kommer att bli betydligt större i framtiden. Det finns statliga utredningar som ger konkreta siffror på det. Genom att förebygga det och satsa på att rusta våra kommuner och landsting mot kommande klimatförändringar kommer vi också att minska de kostnaderna i framtiden. Det är en klok ekonomisk hantering.

Vi föreslår satsningar på hälso- och sjukvården, inte minst riktade mot äldreomsorgen, där vi har tröttnat på att se vårdskandaler och vård i både den privata och den kommunala välfärden. Där behövs det bättre personalförsörjning, mer resurser och bättre arbetsmiljö. Vi föreslår 2,7 miljarder under de närmaste åren.

På skolområdet är det uppenbart att det finns stora behov att tillgodoses. Kunskapsresultaten går ned, och elevernas situation och hälsa inom skolan visar på stora problem. Här behövs det ökade resurser. Miljöpartiet föreslår 10 miljarder kronor under de närmaste fyra åren. Det är pengar som till exempel skulle kunna ge 10 000 fler anställda inom skola och förskola i Sverige. Det är människor som ser till att eleverna kan få mer tid med vuxna, hjälp med de problem de ställs inför och konkret hjälp i vardagen.

På infrastrukturområdet föreslår vi stora satsningar, till exempel på kollektivtrafiken. Vi ska ha en fungerande kollektivtrafik i hela landet. Människor som är på väg till arbetet ska slippa stå och vänta på tåg som aldrig kommer. Man ska kunna känna sig trygg med att tågen går och att man kommer fram.

Sedan har vi generella och riktade statsbidrag på 27 miljarder kronor under de närmaste fyra åren. Det är självklart för alla att det här är förstärkningar som verkligen skulle göra skillnad för kommunekonomin och värna den svenska välfärden.

Fru talman! Jag vill säga några ord om utjämningsystemet också. Vi reserverar oss mot regeringens hantering av skatteutjämningsystemet. Vi tycker att det är orimligt att man lägger nästan 1 miljard kronor på att försöka få stöd för systemet från de rikaste kommunerna i vårt land. Det är mycket märkligt att de mindre regeringspartierna accepterar att man lägger 1 miljard på att klara av interna konflikter inom Moderaterna.

Pengarna kan göra större nytta genom att fördelas ut till alla landets kommuner och landsting. 1 miljard skulle kunna göra stor skillnad och väldigt stor nytta för kommunsektorn genom att fördelas ut till exempelvis landsbygd och glesbygd i stället för att hamna i de kommuner som redan i dag har en väldigt bra ekonomi och låg arbetslöshet. Det är en i grunden osund syn. Det strider dessutom mot den utredning där vi hade politisk enighet om hur skatteutjämningsystemet skulle utformas. Detta har regeringen frångått. Den här miljarden kan göra mycket större nytta för alla Sveriges kommuner och landsting. Därför yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 51 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Förra veckan antog riksdagen alliansregeringens ramar för statsbudgeten. Eftersom Sverigedemokraternas anslag på detta utgiftsområde överskrider ramarna kan vi inte yrka på dem.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner har en utgiftsram på knappt 94 miljarder för 2014. Av dessa 94 miljarder går så gott som allting, 90 miljarder, till det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Det kommunala utjämningsystemet syftar i grund och botten till att skapa likvärdiga förutsättningar hos landets kommuner och landsting vad gäller att erbjuda medborgarna offentlig service. Begreppet ”Robin Hood-skatt” – som det lite elakt kommit att kallas – är egentligen felaktigt, eftersom systemet inte syftar till att ta från de rika och ge till de fattiga, utan snarare till att kompensera kommuner som har sämre förutsättningar att uppfylla sina plikter gentemot medborgarna.

En kommun kan alltså inte – hypotetiskt – medvetet driva sin ekonomi i botten och förvänta sig att bli kompenserad för detta av grannkommunen som haft ordning och reda i sina finanser.

Själva fördelningsnycklarna bakom systemet baseras i stället just på förutsättningarna för att kunna erbjuda medborgarna offentlig service.

I korthet skulle detta kunna antas medföra en viss transferering från stad till land, eftersom urbaniseringstrendens inneboende logik gör att skatteunderlaget oftast är högre i tätort än i landsbygd.

Sverigedemokraterna ser positivt på denna princip.

Avfolkningstrenden, som många landsbygdskommuner har drabbats av, ska motverkas genom att en offensiv satsning på just landsbygden görs, med bra förutsättningar för människor och företag att verka och finnas på landsbygden. Men under tiden måste kommunerna kompenseras för att kunna fullgöra sina åtaganden enligt kommunallagen. Det är en självklarhet.

Fru talman! Systemet har dock kommit att utvecklas inte som i hudsak en transferering från stad till land, utan snarare som en transferering från kommuner med låg andel utrikes födda till kommuner med hög andel utrikes födda.

På topp-fem-listan över de enskilt största ”vinnarna” på systemet för 2013, i absoluta tal, återfinns Malmö, Södertälje och Botkyrka, med Malmö som den enskilt största mottagaren. Ingen av dessa kommuner kan ens med god vilja klassas som landsbygd, utan samtliga är uppenbara tätorter. Däremot har samtliga en mycket hög andel av befolkningen som är antingen utrikes födda eller har utländsk bakgrund.

På andra sidan skalan, bland de kommuner som skulle kunna påstås vara ”förlorare” med detta system, återfinns i stället Danderyd, Lidingö och Vellinge, det vill säga samtliga kommuner med relativt sett få utrikes födda eller personer med utländsk bakgrund.

I regeringens budgetproposition för 2014 föreslås också att flertalet av de fördelningsnycklar som systemet baseras på ska förändras för att i större utsträckning baseras på just andelen personer med utländsk bakgrund i kommunen. Ligger kommunen över riksgenomsnittet i det avseendet blir kommunen en ”vinnare”, och vice versa.

Systemet har i dag således inte karaktären av en transferering från stad till land, utan medför snarare en transferering från kommuner med låg andel till kommuner med hög andel utrikes födda.

Principen att skapa likvärdighet mellan kommuner och på så vis hålla ihop landet är i grunden bra och kommer även fortsättningsvis att ha Sverigedemokraternas stöd. Det som systemet med tiden kommit att utvecklas till ställer vi oss dock mycket kritiska till.

Det är mycket tveksamt om Danderydsborna är tillfreds med – eller ens medvetna om – den ordningen att de betalar 13 000 kronor i skatt per invånare och år för att finansiera massinvandring till Malmö. Det bör i sammanhanget poängteras att de 13 000 kronorna inte avser bara skattebetalare utan avser samtliga kommuninvånare, från det nyfödda spädbarnet till ålderspensionären på äldreboendet.

Man skulle eventuellt också kunna ifrågasätta om kommuner som inte klarar sin ekonomi utan andra kommuners och statens skattepengar ändå ska ha rätt att ytterligare förvärra situationen genom till exempel avtal med Migrationsverket.

Fru talman! Sverigedemokraterna föreslår i och med denna budget inte några konkreta förändringar av systemet eftersom det helt enkelt inte är realistiskt att göra förändringar på kortare sikt.

Av hela Malmö stads budget kommer två tredjedelar av intäkterna från de egna skattebetalarna och den resterande tredjedelen från det kommunalekonomiska utjämningsystemet. En tredjedel av kommunens ekonomi betalas av andra kommuners skattebetalare. Att helt slopa systemet skulle således rendera i en effektiv kollaps av Malmös offentliga verksamheter. Vi skulle få ett svenskt Detroit.

På längre sikt, och i takt med att en mer verklighetsbaserad invandringspolitik implementeras, är dock vår ambition att successivt återställa systemet till dess ursprungliga syfte, att de landsbygdskommuner och andra som lider av avfolkning ges en rimlig möjlighet att tillhandahålla en adekvat offentlig service till sina medborgare.

Vi sverigedemokrater kommer att ta strid mot denna skatt som påtvingas samtliga kommuner som för en förnuftig invandringspolitik.

Anf. 52 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Jag yrkar inledningsvis, liksom föregående talare från Socialdemokraterna och Miljöpartiet, bifall till reservationen i betänkandet vad gäller det kommunala utjämningsystemet.

Vi välkomnar det förslag som den eniga parlamentariska utredningen presenterade för några år sedan. Det var ett viktigt steg mot ett rättvisare utjämningsystem. Men vi är, precis som Socialdemokraterna och Miljöpartiet, mycket kritiska till att regeringen ändrar detta förslag genom att tillföra 961 miljoner kronor till i huvudsak ett tiotal moderatstyrda kommuner i Stockholmsområdet och andra storstadsområden. Denna fördelning anser vi är orimlig. Den föreslagna lagändringen bör i stället införas i enlighet med utredningens förslag och den knappa miljarden fördelas till alla kommuner och landsting inom ramen för detta system.

Fru talman! När det gäller utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna måste det ses i sin helhet. Vänsterpartiet förordar en annan inriktning på politiken när det gäller den kommunala sektorn och den kommunala ekonomin än regeringen.

I betänkandet redogörs bland annat för hur gällande budgetregelverk påverkar kommunsektorn, nämligen kravet att kommuner och landsting ska ha en budget i balans. Med detta avses att intäkterna ska överskrida kostnaderna, alltså ett hårdare krav än vad som gäller för staten. Till exempel kommer ju statens budget nästa år att gå med underskott, enligt liggande budgetförslag från regeringen.

Eftersom kommunernas intäkter och utgifter är mycket konjunkturkänsliga förstärker detta krav konjunktursvängningarna. Vid en lågkonjunktur försvagas kommunernas finanser snabbt till följd av vikande skatteintäkter och stigande utgifter för till exempel ekonomiskt bistånd. Många kommuner och landsting kommer att ställas inför valet att antingen skära ned på sina kostnader eller höja skatten. Oavsett vilket betyder detta en åtstramande politik för den ekonomiska utvecklingen och förstärker lågkonjunkturen – balanskravet för kommunsektorn är därmed direkt procykliskt, som man säger.

Vi i Vänsterpartiet har länge kritiserat detta förfaringsätt eftersom det har skadat såväl kommunernas verksamhet som en god och balanserad samhällsekonomisk utveckling. För ett år sedan antog riksdagen visserligen propositionen om kommunala utjämningsreserver, som innebär att kommuner och landsting kan få reservera en del av överskotten i goda tider för att bygga upp lokala resultatutjämningsreserver, som sedan kan tas i anspråk för att täcka underskott till följd av en lågkonjunktur. Vi välkomnade också den lagen som ett steg i rätt riktning, men vi anser att lagen inte i tillräcklig utsträckning ger kommunerna möjligheter att själva planera sin verksamhet. Vi menar därför att kommunerna ska ha samma balanskrav som staten, nämligen att det ska vara balans över en konjunkturcykel.

Fru talman! Alla invånare i Sverige bör garanteras en likvärdig och hög kvalitet på sjukvård, skola, barnomsorg, äldreomsorg med mera inom välfärden. Dessa tjänster ska fördelas efter behov och finansieras solidariskt via skatter. Vi motsätter oss att privata vinstintressen tillåts styra i välfärden och att gemensamma skattemedel förlösas på det sättet.

I vårt budgetalternativ föreslår vi därför omfattande satsningar på välfärdssektorn. Vi höjer de generella statsbidragen till kommuner och landsting och budgeterar även för ett stort antal riktade satsningar på vård, skola och omsorg – satsningar som innebär både höjd kvalitet och fler anställda.

Totalt sett innebär det för nästa år drygt 25 miljarder kronor relativt till regeringens förslag.

Dessutom medför vårt budgetalternativ att kommuners och landstings skatteintäkter ökar med drygt 4 miljarder. Totalt sett är det alltså en förstärkning av kommunsektorns finanser nästa år med ungefär 30 miljarder kronor.

Det är för övrigt samma summa som LO-ekonomerna föreslog som en satsning i sin rapport *Ekonomiska utsikter* som presenterades i förra veckan.

LO-ekonomerna skriver: ”Vi föreslår att man höjer statsbidragen till kommuner och landsting med 30 miljarder. Det skulle göra att vi klarar både de demografiskt motiverade behoven och skapar utrymme för en permanent ambitionshöjning. På sikt bör de” – det vill säga statsbidragen – ”indexeras. Det är idag närmast omöjligt för kommunerna att veta hur deras framtida finansiering ska se ut. I den svenska politiken råder exempelvis inget samförstånd om att statsbidragen i framtiden ska utvecklas i någon viss takt, eller utgöra någon viss andel av BNP. I ett sådant läge är det svårt att fatta långsiktiga beslut och göra nödvändiga investeringar i äldreomsorgen, sjukvården, skolan och kommunal eller regional infrastruktur.” Jag kan hålla med om vad LO-ekonomerna skriver.

Fru talman! En annan referens i debatten: I Dagens Nyheter skrev för någon tid sedan före ordföranden för Finanspolitiska rådet Lars Calmfors att regeringens reformutrymme uppstår genom att tidigare välfärdsreformer urholkas. Barnbidragen, a-kassan och statsbidragen till kommunerna är bestämda i kronor och räknas inte upp automatiskt i takt med bnp på samma sätt som skatteintäkterna gör.

Calmfors konstaterar också det självklara, nämligen att regeringens skattesänkningar försvårar det offentliga välfärdsåtagandet framöver.

Calmfors efterlyser att de olika politiska alternativen tydligare redovisar sin syn på vad som borde vara den centrala frågan i den ekonomisk-politiska debatten, nämligen vilka ambitioner vi har för det offentliga välfärdsåtagandet. Vill vi behålla det på nuvarande nivå eller rent av öka det, eller är vi beredda att minska det i utbyte mot lägre skatter? Det är egentligen den stora frågan.

Vänsterpartiet är tydligt med vilken väg vi väljer. Vi står upp för våra gemensamma framtida åtaganden och för välfärd av hög kvalitet för alla. Vi är beredda att finansiera detta med högre skatter än i dag.

Fru talman! En stor del av skillnaden mellan vår ram och den som riksdagen har beslutat om för utgiftsområde 25 består i att vi avsätter 2 500 miljoner till en värdesäkring av de generella statsbidragen genom att automatiskt räkna upp dem för pris- och löneförändringar. Därigenom förbättras kommunernas långsiktiga planering, precis som LO-ekonomerna efterlyste och Calmfors tog upp.

I övrigt har vi inom utgiftsområdet även tillfört 300 miljoner kronor för att kommunerna ska kunna införa sommarjobbsgaranti för 17-åringar.

Vi anslår 600 miljoner kronor till en maxtaxa inom hemtjänst och kulturskola och 1 miljard för att kunna öka lärartätheten i skolan.

Den dagliga verksamheten för personer med funktionsnedsättning behöver utökas, och vi tillför därför 165 miljoner.

Vi anslår även 300 miljoner kronor till subventionerade glasögon för barn i åldern 2–15 år. Detta är några exempel som hänför sig till utgiftsområde 25.

Fru talman! Vi har faktiskt också minusposter under detta anslag, men de hänför sig till neutraliseringar av förändringar av skatter och avgifter – konsekvenser av våra övriga satsningar i budgeten.

Anf. 53 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Sverige är i dag alltså ett av världens allra bästa och tryggaste länder att leva i. Det är lätt att instämma i de röster som här tidigare har lovordat många av de insatser som görs av anställda och företrädare för kommuner och landsting runt om i vårt land.

Trots att vi har genomgått den värsta krisen sedan 30-talet har resurserna till vård, skola och omsorg sedan 2006 ökat med 40 miljarder. Detta gäller även efter att hänsyn har tagits till pris- och löneutvecklingen.

Resurserna till förskola och skola har ökat, resurserna till vården har ökat och resurserna till omsorgen har ökat. Det är i dag fler som jobbar i välfärden än det var 2006. Antalet sysselsatta i kommunalt finansierade verksamheter beräknas vara 18 000 fler i år än 2006, och antalet arbetade timmar beräknas vara 116 miljoner fler.

De offentliga utgifterna har alltså inte, som oppositionen ibland vill ge sken av, minskat under Alliansen utan utgör en lika stor andel av bnp i dag som de gjorde 2006.

Eftersom bnp har ökat – för så är det ju; trots krisen har bnp tack vare en ansvarsfull ekonomisk politik utvecklats väl – har också resurserna till välfärden kunnat öka.

Att stödja kommunerna i välfärdsuppdraget har hela tiden varit centralt för Alliansen, bland annat genom att säkerställa hög kvalitet och god tillgänglighet i välfärden även i ekonomiskt svåra tider.

I kristider har kommunsektorn fått tillfälliga extra bidrag för att få bättre möjlighet att klara sitt viktiga uppdrag, men även det generella statsbidraget har höjts.

Vi följer ju här i riksdagen löpande upp kommunsektorns utveckling, dels i den årligen återkommande budgetdebatten, dels utifrån den skrivelse om utvecklingen i den kommunala sektorn som regeringen lämnar årligen och som vi debatterade här senast i våras. Det är bra och viktigt, eftersom den välfärd som kommunsektorn ansvarar för är så viktig för oss alla.

Så är det nämligen: Det här är viktigt för oss alla. Och eftersom det är viktigt för oss alla är det också enkelt att ta till det enklaste politiska knepet i världen när man – till exempel från de fyra oppositionspartiernas sida – vill visa hur högt man prioriterar den offentligfinansierade välfärden.

Man säger sig alltid vilja ösa mer pengar över sektorn än vad regeringen vill. Därmed vill oppositionen få regeringen att framstå som elak genom att hävda att den inte vill lägga lika mycket pengar som oppositionen vill. Regeringen är också elak som låter människor få behålla lite mer av sin lön i stället för att lägga alla resurser på kommunerna.

Men är det verkligen så enkelt? Nej, det är det naturligtvis inte. Alliansen lägger, vilket jag redan har nämnt, rejält med ökade resurser på välfärdssektorn. Sedan 2010 har hela 60 procent av reformutrymmet använts till olika utgiftsreformer.

Men huvudproblemet är att argumentationen bygger på en konstruerad motsättning mellan hög välfärd och lägre skattetryck. Det resonemanget bygger i sin tur på idén att allting är ett nollsummespel, att resurserna är konstanta och att det därför alltid måste finnas en förlorare när det finns en vinnare.

Men sanningen är ju en annan. Med rätt politik blir jobben fler och tillväxten ökar. Då blir kakan större, vilket gynnar oss alla. Med rätt politik kan det bli bättre för den enskilde samtidigt som det blir bättre för oss alla tillsammans.

Välfärd är fungerande vård, skola och omsorg. Men välfärd är också att pengarna för hårt arbetande vanliga människor räcker månaden ut, att de räcker till att köpa nya skor åt barnen och kanske även till att göra något trevligt på semestern. All välfärd administreras inte via skattsedeln.

En undersökning för några år sedan visade att var tredje LO-medlem då helt saknade sparkapital och att varannan hade mindre än 20 000 kronor på banken. Var fjärde LO-medlem pensionssparade inte på grund av att man inte ansåg sig ha råd.

Detta var följer av ett högskattesamhälle som har gjort det mindre lönsamt att arbeta och närmast omöjligt att lägga undan pengar till en egen buffert. Den här utvecklingen har vi kunnat vända. Människor har i dag betydligt bättre möjligheter att få vardagen att gå ihop.

Det finns således goda skäl ur det enskilda människoperspektivet – för att inte tala om det principiella och moraliska perspektivet – att låta människor få behålla mer av de pengar de faktiskt själva arbetar ihop.

Men även ur ett samhällsperspektiv är detta viktigt. Det är kommuner och landsting som har huvudansvaret för att finansiera och tillhandahålla de offentliga välfärdstjänsterna, själva eller via andra utförare.

Men skattepengarna, och den välfärd som kan finansieras med skattepengarna, uppstår inte ur tomma intet. Ekonomisk tillväxt som skapar välstånd för oss alla skapas genom att goda förutsättningar ges, och där har staten en viktig roll.

Många debattörer, ofta på vänsterkanten, tenderar att glömma bort att det inte finns några statliga pengar i utgångsläget. Resurserna måste alltid först skapas av vanliga hårt arbetande människor.

Staten kan således bidra till att resurserna till vår gemensamma, of-fentligfinansierade välfärd ökar genom att se till att drivkrafterna för jobb och tillväxt är goda.

I Sverige har alliansregeringens politik lett till att det i dag är 200 000 färre som befinner sig i utanförskap än det var 2006. Det betyder 200 000 fler personer som i dag kan bidra till att skapa resurser för välfärden i stället för att exempelvis ta resurser i anspråk i andra delar av de offentliga systemen. Det säger sig självt att detta är viktigt. Det är faktiskt också det enda sättet att långsiktigt säkerställa att det finns tillräckligt med resurser i välfärden.

Utöver att staten ska se till att det finns goda förutsättningar för jobb och tillväxt har staten ytterligare några viktiga roller kopplade till välfärden. Det handlar till exempel om att sätta upp krav och riktlinjer för sådant vi menar ska vara likvärdigt i landet.

Detta är alltid en balansgång. Det är inte alltid lätt, för där måste det kommunala självstyret också väga tungt. Det är rimligt att lokalt valda företrädare har både rätten och ansvaret att göra olika vägval och olika prioriteringar. Det är de områden som de har ansvar för.

Som en konsekvens av det måste vi också acceptera att det ser lite olika ut på olika håll. Jag tror ibland att vi från nationell nivå, i alla partier faktiskt, tenderar att vara lite klåfingriga här. När vi ser något som vi uppfattar som ett problem vill vi gärna hitta modeller för att lösa det på nationell nivå, men grundprincipen måste vara att problemen löses av den som har ansvaret, snarare än att vi från riksdagen pekar med hela handen, tar ifrån lokalpolitikerna ansvaret och försöker likrikta kommunerna via beslut härifrån.

Skillnader är inte alltid av ondo. Det finns faktiskt något värdefullt och bra i att frihet ges att hitta olika lösningar på problem och att man kan jämföra olika sätt att ordna saker. Det gäller på individnivå, förstås, men det gäller också mellan exempelvis kommuner.

Skillnader är inte alltid av ondo, men om skillnaderna i förutsättningar, och särskilt då förutsättningar som man inte själv kan påverka eller som man har svårt att påverka, blir för stora är det som regel negativt.

Det gäller på individnivå, men det gäller också mellan exempelvis kommuner.

För att utjämna skillnader och skapa bättre och mer likvärdiga förutsättningar för kommuner och landsting att tillhandahålla likvärdig service för invånarna har vi ett system för kommunalekonomisk utjämning. Det nu gällande systemet har gällt sedan 2005, och det är nu dags för en uppdatering av systemet.

Det förslag till nytt, eller snarare uppdaterat, utjämningsystem som regeringen har lämnat i samband med budgetpropositionen och som vi behandlar här i dag bygger på ett förslag som lämnades av den så kallade Utjämningskommittén för ett par år sedan, men med några förändringar.

Namnet utjämningsystem är egentligen lite missvisande och vilseledande. Av namnet kan man ju få intrycket att systemet fungerar som en våghyvel, där man jämnar till terrängen genom att hyvla bort grushögar eller toppar och fyller i håligheter med det överskott som man får från topparna. Namnet antyder att utjämningen helt skulle ske mellan kommunerna genom att man tar från vissa och ger till andra. Sanningen är dock att utjämningsystemet till allra största delen finansieras av staten. Så har det varit i de tidigare systemen, och så är det alltså även i det nu liggande förslaget.

Att det är staten som finansierar systemet till största delen innehåller i sig en omfördelande parameter också, eftersom det är fler som betalar statlig skatt i vissa kommuner än i andra.

Inom inkomstutjämningen, som är den klart största delen av utjämningsystemet, är det bara några procent som kommer från andra kommuner. Den helt övervägande delen är pengar som staten pytsar in i systemet. Det är ett dussin kommuner och ett landsting som betalar till systemet, och resten av kommunerna och landstingen får pengar.

Med detta sagt är det ändå viktigt att understryka att för de kommuner som betalar till systemet handlar det i vissa fall om mycket stora summor. De berörda kommunerna och ett landsting betalar tillsammans 2,4 miljarder kronor, så påståendet att de mest välbärgade kommunerna skulle få pengar i det föreslagna systemet är faktiskt taget helt ur luften. De rikaste kommunerna får även fortsättningsvis betala stora summor till systemet, men den största delen av inkomstutjämningen står, precis som tidigare, staten för.

Fru talman! Det är mycket glädjande att vi här i dag kan fatta beslut om ett nytt utjämningsystem – ett system som enligt min mening är väl avvägt och till gagn för hela landet. Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 54 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att rätta en del tveksamma citat i Jonas Jacobsson Gjörtlars anförande. Han talar om att utanförskapet har minskat. Jonas Jacobsson Gjörtler kan väl knappast förneka att arbetslösheten har ökat sedan 2006 med den sittande regeringen. Det är alltså fler som inte är i arbete i dag än det var när regeringen tillträdde.

Jag ifrågasätter också den bild Jonas Jacobsson Gjörtler försöker ge av att kommunsektorn har fått förstärkt ekonomi och förstärkt stöd av regeringens åtgärder. Vi var ju båda på SKL för några veckor sedan, och det var verkligen inte den bild som vi då fick av Sveriges Kommuner och

Landsting. Tvärtom var man väldigt orolig över den kommunala ekonomin, och man beklagade just att de stöd man får från regeringen urholkas år från år. Det hela är kanske snarast en regeringsfantasi och inget som är förankrat i verkligheten.

Jag tycker att det var ett intressant uttalande som Jonas Jacobsson Gjörtler gjorde om att det är viktigt att man ska ha kvar mer av sin lön. Det kan man tycka är positivt. Vi tycker inte att det finns något egenvärde med att höja skatter, utan det ska man göra när det är välmotiverat.

Faktum är dock att det med regeringens politik har blivit en skatteväxling. Man har fått höjda kommunalskatter samtidigt som man har fått sänkt skatt på statlig nivå. Den senaste siffran jag såg från SCB – den kan ha höjts nu när kommunerna kommer med nya budgetar – är att 250 av landets kommuner har höjt skatten sedan regeringen tillträdde 2006. Det vill säga att i princip alla landets kommuner har genomfört skattehöjningar.

Då har man egentligen fått resultatet att de som har höga inkomster och betalar statlig skatt har fått sänkt skatt genom regeringens politik medan de som betalar kommunal skatt, där ju alla betalar lika mycket, har fått höjd skatt. Det har alltså snarare varit en omfördelning där de som har höga inkomster betalar mindre skatt medan de som har låga inkomster får betala mer i skatt.

Varför, Jonas Jacobsson Gjörtler, är det bättre att betala kommunal skatt än statlig skatt?

Anf. 55 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Fru talman! Vi kan börja med det inledande om utanförskapet och sysselsättningen. Detta är väl den eviga trätofrågan. Vi står här och diskuterar olika siffror.

Befolkningen har ökat i vårt land, men det har sysselsättningen också gjort. Om man tittar på sysselsättningsgraden brukar det från oppositionen ibland anföras att den har gått ned. Lite intressant är det i så fall att borra närmare i siffrorna och se på hur det ser ut för olika åldersgrupper. Om man bryter ned statistiken kan man faktiskt se att sysselsättningsgraden har gått upp i samtliga åldersgrupper. Den äldsta åldersgruppen har dock växt så mycket till antalet att det tynger ned resultatet, trots att sysselsättningsgraden även i den gruppen har ökat, eftersom sysselsättningsgraden i den åldersgruppen ändå är relativt låg.

Det här är lite komplicerat och inte helt lätt att tränga in i. Man kan dock inte bara titta på den översta siffran, summan, i statistiken, utan man måste borra lite i den och se vad som ligger bakom. Där kan vi faktiskt se att sysselsättningsgraden ökar i de olika åldersgrupperna.

Vi var på ett möte med SKL, och jag hörde SKL uttrycka viss oro för framtiden. Det är lätt att förstå. Jag tror att vi alla känner viss oro för framtiden med tanke på den oro som finns i vår omvärld. Vi vet inte riktigt hur det kommer att gå med tillväxten framöver. Vi ser positiva signaler nu. Vi ser att arbetslösheten är på väg ned – de senaste mätningarna från oktober 2013 visar att arbetslösheten sjunker – men det är för tidigt att dra några tydliga slutsatser av det.

Vi är känsliga för vad som händer i vår omvärld. Exportindustrin är väldigt beroende av vad som händer i vår omvärld, och det påverkar i slutändan också hur mycket pengar vi har till vår gemensamma välfärd.

Anf. 56 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjörtlars sätt att förklara arbetslöshets-siffrorna påminner lite om statsministerns uttalande tidigare om etniska svenskar mitt i livet. Man försöker lyfta ut snitt som gör att man får en positiv bild i stället för att titta på hur det i verkligheten ser ut, det vill säga att arbetslösheten faktiskt har ökat. Det är väl ingen idé att försöka mörka det, utan det är väl bara att erkänna att det faktiskt är så det ser ut.

Jag tycker ändå att Jonas Jacobsson Gjörtler inte riktigt tar till sig de utmaningar som landstings- och kommunsektorn står inför – Sveriges Kommuner och Landsting var väldigt tydliga gentemot oss när vi var där på besök.

Jag tror att det är många som har använt välfärden runt om i vårt land som också kan vittna om de problem som finns. Jag tror att det är många småbarnsföräldrar som liksom jag har suttit i timmar och väntat på akuten på att få hjälp med sina sjuka barn. Man har en klump av oro i magen över att det ska vara något allvarligt fel.

Vi har hört alla berättelser som har kommit i medierna om vanvård på äldreboenden runt om i vårt land. Vi har också sett hur resultaten i skolan försämrats.

Det finns stora utmaningar när det gäller välfärden som vi behöver möta. Regeringens svar på det är att i stället snarare urholka stödet till kommunsektorn över tid.

När det gäller utjämningsystemet kommer nu ett nytt svar. Svaret på de här utmaningarna är att ge 1 miljard till de kommuner som har bäst inkomster, som har rikast befolkning och som de facto har minst behov av ekonomiska förstärkningar. Hur det kan vara svaret på de utmaningar som Jonas Jacobsson Gjörtler uppenbarligen också erkänner finns övergår mitt förstånd.

Att säga att man får mer av sin lön med Moderaternas politik är rätt om man bara tittar på en faktor, det vill säga inkomstkatten. Men väger man in även kommunalskatterna, det vill säga när man har fått höjda skatter, är inte den bilden så entydig som Jonas Jacobsson Gjörtler försöker ge sken av här.

Anf. 57 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Fru talman! Min principiella syn på hur skatteuttaget ska ske i det här landet är att man bör ta ut skatt kopplad till den verksamhet som man har ansvar för. Det är alltså i och för sig fullt rimligt att det är kommuner och landsting som finansierar den verksamhet som de har ansvar för med avgifter och skatteuttag. Och om kommuner och landsting gör bedömningen att de behöver höja intäkterna för att kunna klara god kvalitet är det ingenting som jag har några principiella invändningar mot.

Per Bolunds svar är att detta ska lösas genom att staten lägger mer pengar. Där har vi delade meningar. Staten lägger mer pengar, men jag tror att kommunerna måste vara de som tar huvudansvaret här.

När det gäller skattesänkningar kontra skattehöjningar, vad som egentligen händer, försöker Per Bolund få det att låta som att de skattesänkningar som regeringen har genomfört riktar sig till höginkomsttagare. Det stämmer inte. Jobbskatteavdragets profil är sådan att det i första hand går till låg- och medelinkomsttagare. Det stämmer alltså inte att det ligger en omfördelning i det.

När det gäller skatteutjämningsystemet i stort är det som jag sade tidigare. Där sker en omfördelning mellan vissa kommuner, men den stora delen kommer från staten, och eftersom det är statlig skatt som används till de pengarna är det i sig också en omfördelande faktor.

Jag ska avsluta lite kort med synen på vad som händer i välfärden. Jag tror att vi alla är bekymrade över olika former av larmrapporter som dyker upp, oavsett om det gäller äldreomsorg eller skola. Regeringen tar det på största allvar. Man gör ett antal saker för att komma till rätta med det här. Jag kan bara nämna en. Vi har Ägarprövningsutredningen, som tittar på vilka krav som är rimliga att ställa på dem som ska äga verksamheter inom välfärdssektorerna framöver.

Anf. 58 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjörtler slår sig för bröstet och hävdar att Alliansen har gjort enorma satsningar inom välfärden. Samtidigt är i dag 400 000 arbetslösa, ungefär 8 procent. 70 000 har varit arbetslösa i mer än två år. 35 000 unga vuxna har varit arbetslösa i mer än sex månader. Kunskapsnivåerna i skolan sjunker. Socialbidragen i kommunerna ökar. Men Jonas Jacobsson Gjörtler påstår att den här regeringen har gjort enorma satsningar i välfärden.

Skulle Jonas Jacobsson Gjörtler vilja tala om för mig, för alla ledamöter som sitter här i kammaren, för åhörare och för tv-tittare hur 400 000 arbetslösa i vårt land märker av regeringens satsningar inom välfärden?

Anf. 59 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Fru talman! Då är vi tillbaka vid en diskussion om arbetslösheten. Jag kan även här konstatera att man använder statistiken på olika sätt. Jag råder även Pia Nilsson att ta en lite noggrannare titt på hur statistiken faktiskt ser ut. Då ser hon också att sysselsättningsgraden har ökat i samtliga åldersgrupper.

Det betyder inte att detta inte är ett problem. Det är alldeles solklart så att vi fortfarande befinner oss långt ifrån fullt resursutnyttjande. Vi är i en lågkonjunktur, och vi drabbas hårt av det som händer i vår omvärld. Det är det som är hela motivet bakom att regeringen på ett ansvarsfullt sätt har lagt fram en väldigt expansiv budget för att försöka hjälpa till att dra Sverige ur den här lågkonjunkturen.

Pia Nilsson och Socialdemokraterna har haft en hel del synpunkter på hur detta görs, men jag tror att vi kan vara helt överens om att vi befinner oss i en lågkonjunktur. Ingen av oss är nöjd med att det fortfarande är en stor andel människor som går arbetslösa. Det är någonting som är alldeles klart.

Men frågan till Pia Nilsson blir: På vilket sätt skulle detta problem lösas, och vad skulle bli bättre genom att man återställer restaurangmomsen, dubblar den, och att man höjer arbetsgivaravgifterna för unga, till

exempel? På vilket sätt skapar det fler jobb som kan bidra till mer resurser i välfärden?

Anf. 60 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Det handlar om den enkla anledningen att de miljarder som har plöjts ned i sänkt restaurangmoms och i sänkta arbetsgivaravgifter för alla under 26 år inte har givit effekt. Då måste man fundera på hur vi bättre kan använda de miljarderna, och där har vi en mängd olika förslag.

Jonas Jacobsson Gjörtler tycker att vi behöver titta på statistiken, kanske mer än på det faktum att 400 000 ändå är arbetslösa. Det går liksom inte att kringgå den siffran. Det är 8 procent. Det är 70 000 som har varit arbetslösa i mer än två år. Det kan inte ens Jonas Jacobsson Gjörtler blunda för.

Vad jag förstår är du inte riktigt nöjd, och du hävdar att det är lågkonjunktur. Men oavsett konjunktur går det tydligen väldigt bra att införa jobbskatteavdrag. Ena stunden heter det att det ska vara jobbskapande. Nästa stund heter det att det kanske får i gång konsumtionen. Men sedan backar man helt plötsligt och vågar inte riktigt, för man har inte stöd i kammaren för detta.

Det visar sig att de här jobbskatteavdragen har haft marginell effekt just på jobben, i alla fall enligt den forskning som finns tillgänglig.

När det gäller utjämningsystemet försöker Jonas Jacobsson Gjörtler göra något slags poäng av att det ändå är staten som pytsar in mest pengar. Det må så vara. Men anledningen till att regeringen faktiskt frångår den parlamentariska kommitténs förslag är just att man inte vill att de tio rikaste kommunerna ska få betala in ännu mer i systemet. Annars hade man inte lagt fram det här förslaget, för det finns liksom inte framlagt från den parlamentariska kommittén.

De tio rikaste kommunerna i Sverige får alltså dela på 1 miljard. Är det verkligen så att Danderyd, Täby och Lidingö har behov av att få alla dessa miljoner, som till slut summeras till 1 miljard? Vad händer med Dorotea, Vilhelmina, Bräcke och Norberg? De får ingenting.

Anf. 61 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna gör som vanligt. Man pratar väldigt lite om de skattehöjningar som man faktiskt föreslår. Det handlar om miljarder. Man ska höja arbetsgivaravgiften för unga. Man ska höja restaurangmomsen. Det är stora summor i detta. Men glömmer att berätta vad de här pengarna ska användas till, satsningarna. Det handlar om miljoner, kanske hundratal miljoner, i bästa fall några enstaka miljarder. Men den stora delen av de här pengarna går till bidragshöjningar genom att man ger ersättningar till människor som inte arbetar. Hur detta skapar fler arbeten har jag väldigt svårt att förstå.

Sedan försöker Pia Nilsson göra gällande att man inom forskningen skulle vara överens om att jobbskatteavdragets jobbskapande effekter är omtvistade och att det inte finns någon klar linje där. Det är helt fel. De jobbskatteavdrag som har genomförts hittills har utvärderats av en rad olika aktörer, däribland LO, faktiskt. Man beräknar att de jobbskatteavdrag som har gjorts har gett över 100 000, kanske 120 000, jobb.

När det sedan gäller utjämningsystemet måste jag säga att det är lite beklämmande att höra den medvetet falska retoriken från Pia Nilsson. Jag har en känsla av att den här argumentationen sker mot bättre vetande. Du påstår att de rikaste kommunerna får dela på 1 miljard, men sanningen är en annan. Du nämner Täby, Danderyd och Lidingö. Danderyd kommer att betala 358 miljoner. Täby kommer att betala 297 miljoner. Och Lidingö kommer att betala 200 miljoner kronor. De kommer att betala flera hundra miljoner in till det här skatteutjämningsystemet. Hur kan man få det till att de här kommunerna får pengar från staten? Det är för mig en gåta.

Anf. 62 JACOB JOHNSON (V) replik:

Fru talman! Jag refererade i mitt inledningsanförande till att Calmfors efterfrågade tydligare ställningstaganden från de olika partierna till framtida välfärdsåtaganden. Dagens debatt är ett bra tillfälle att försöka belysa frågan.

Jonas Jacobsson Gjörtlert försökte visa med några siffror att Alliansens politik försvarar ett gott välfärdsåtagande. Till exempel nämnde Gjörtlert att de offentliga utgifternas andel av bnp var i stort sett oförändrade över perioden.

Men, fru talman, arbetslösheten har ökat väsentligt under samma period. Då bör de offentliga utgifterna öka som andel av bnp. Det blir högre kostnader och lägre skatteintäkter på grund av arbetslösheten, och kommunerna får högre utgifter för människor som är arbetslösa. Siffrorna stöder inte Gjörtlerts åsikt med tanke på den förändring som har skett.

Man kan också titta på hur skattekvoten har utvecklats. Den har sjunkit från 48,3 procent till 44 procent. Det motsvarar 170 miljarder kronor. Regeringen har också sänkt skatten med 140 miljarder kronor, samtidigt som de sammanlagda statsbidragen har ökat med netto 5,2 miljarder kronor. Det är alltså fråga om 27 gånger större skattesänkningar än offentliga välfärdssatsningar via statsbudgeten till kommunsektorn.

Jag tycker inte att Jonas Jacobsson Gjörtlerts resonemang håller ihop. Ni prioriterar inte välfärden, utan ni prioriterar andra saker som skattesänkningar och privat konsumtion.

Anf. 63 JONAS JACOBSSON GJÖRTLERT (M) replik:

Herr talman! Jo, Jacob Johnson, det här hänger ihop. Det stämmer att arbetslösheten har gått upp till 8 procent, vilket är ett problem i sig och något som vi försöker hantera med hjälp av en expansiv budget. Men om resurserna isoleras till vård, skola och omsorg har de sedan 2006 ökat med 40 miljarder kronor – även efter det att effekterna av pris- och löneutvecklingen har rensats bort. Enbart till vård, skola och omsorg finns 40 miljarder mer i nuläget.

Vi kan gräva oss ned i de olika områdena och se på hur förändringen ser ut i procent. Förskolan får 24 procent mer resurser i dag än 2006 och hälso- och sjukvården ungefär 10 procent. I allt detta ligger att det sker förändringar i befolkningssammansättningen, och det gör att volymerna ibland behöver förändras. All sådan statistik kan vi borra i på många sätt. Även om vi försöker rensa bort alla faktorer som kan dölja saker i statistiken kan vi få fram att det finns en ren ambitionshöjning för förskolan

på 10 procent, för gymnasieskolan på 10 procent och för omsorgen för funktionshindrade på ungefär 13 procent.

Regeringen satsar mer pengar, och det sker också ute i kommuner och landsting. Allt finns inte med i den statliga budgeten. Huvudansvaret och mycket av pengarna ligger ute i kommuner och landsting.

Anf. 64 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Ja, mycket ligger ute i kommuner och landsting. Statsbidragen har stigit med mycket begränsade summor, drygt 5 miljarder kronor jämfört med dessa 140 miljarder kronor i skattesänkningar. Ni vältrar över välfärdsansvaret på kommuner och landsting samtidigt som ni ger högavlönade stora skattesänkningar. Ni lägger också över ett stort ansvar på de arbetslösa och sjuka så att de får försämrade ersättningsnivåer. Det är en fundamental del i den borgerliga politiken; ni gör det sämre för de svagaste i samhället, lägger över mer ansvar på kommuner och landsting och urholkar det statliga stödet. Det visar vad den borgerliga politiken innebär.

Låt oss titta framåt. Ni bedömer i propositionen att den kommunala konstruktionen framöver ska växa med endast 0,8 procent per år under perioden 2013–2017. Samtidigt ökar kostnaden på grund av den demografiska utvecklingen med ca 1 procent per år. Det blir alltså en minskning av den kommunala konsumtionen.

Det här står i kontrast till den historiska utvecklingen, där det har varit en ökning med 1 procent utöver den demografiska utvecklingen. Det beror på att vi invånare ställer högre krav på äldreomsorgen och skolan. Och vi är beredda att betala skatt, visar alla undersökningar. Människor är beredda att betala skatt för att klara den efterfrågade ambitionshöjningen, men ni räknar med åtstramningar och nedskärningar. Ni är inte beredda att anslå tillräckliga statsbidrag för att möta den kommande krisen.

Vi i Vänsterpartiet är beredda att ta vårt ansvar och anslå mer pengar i värdesäkrade statsbidrag framöver för att klara det kommunala välfärdssåtagandet i framtiden.

Anf. 65 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik:

Herr talman! Jacob Johnson fortsätter på det spår som vi allt som oftast hör från oppositionen på vänsterkanten, nämligen att det finns en motsättning mellan ett lägre skattetryck och höga välfärdsambitioner. Jag menar att detta är i grunden fel. Det finns inte en motsättning där. Bland annat är det bra för den enskilde att få större rådighet över de faktorer som man själv kan påverka. Det ligger ett stort värde i det. Vidare har jobbskatteavdraget tydliga jobbskapande effekter. Det bidrar till fler jobb i landet, och det bidrar till ökade skatteintäkter och mer pengar till välfärden.

Vi hör en upprepning av visan att skattesänkningarna från Alliansens sida är riktade till högavlönade. Jag kan bara upprepa svaret att profilen på jobbskatteavdraget är sådan att den i första hand riktar sig till låg- och medelinkomsttagare.

En del av Jacob Johnsons resonemang handlar om att det finns högre ambitioner, att medborgarna ställer högre krav och att det möjligen innebär högre skattetryck. Det må så vara, men det ansvaret ligger i första

hand i kommuner och landsting. Det är där man i första hand måste bestämman sig för vilken ambitionsnivå man vill ha. Staten lägger in mycket pengar till kommunerna. Där finns hela utjämningsystemet, och det finns en rejäl summa med specialdestinerade bidrag på ungefär 50 miljarder. Staten lägger mycket pengar till kommunerna, men huvudansvaret ligger där och måste fortsätta att ligga där.

Jag kan inte låta bli att ställa en fråga. Jacob Johnson belyser att arbetslösheten är ett stort problem. Samtidigt vill ni höja skatterna med i storleksordningen 80 miljarder, om jag minns rätt från er budgetmotion. Hur ska det skapa fler jobb om skatterna höjs med 80 miljarder?

Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det kan ändå synas futtigt att diskutera den kommunala utjämnningen när vi tidigare har diskuterat sådana viktiga frågor som våld i nära relationer. Likväl ska vi behandla också den här frågan.

Jag hade det möjligen tveksamma nöjet att sitta med i den utredning som föregick den här diskussionen. Det var inte den första utredningen. Den första utredningen om kommunal utjämnning kom ungefär 1916. I den senaste utredningen satt jag tillsammans med Jörgen Hellman. Det ska bli intressant att höra vad han har att säga om detta. Om jag hade några vänner tidigare kan jag säga att efter att ha suttit med i den utredningen var det enkelt att räkna dem. Det räckte med ena handens tumme. Så många var glada över denna utredning. Anledningen, herr talman, är att man alltid kan jämföra den kommunala utjämnningen med något annat förslag. Så är det bara. Det finns alltid möjlighet att jämföra, och man kan alltid vara missnöjd.

Låt mig börja med Anders Isaksson. Han skrev en bok 1994 på Fischer förlag, *Alltid mer, aldrig nog*. Det här är kärnan i det vi diskuterar i dag, nämligen vad välfärdsstaten och välfärdskommunerna kan göra. Vi kan alltid göra mer. Det kommer aldrig att bli nog.

Vi har hört detta under väldigt många år. Så länge jag minns har vi hört detta från tidigare Svenska Kommunförbundet och numera SKL: Det kommer att gå åt skogen. Vi kommer att behöva höja alla skatter för att finansiera välfärden.

Då är det ju så väl, som inte minst Pia Nilsson varit inne på, att det finns en annan faktor i detta, nämligen att om vi har fler som jobbar och betalar skatter har vi råd med mer välfärd. Det illustreras väl i propositionen att vi i alla fall är inne på den vägen. Man kan ha en del synpunkter på det ena eller det andra och på hur vi gör beräkningar, men totalt sett kommer vi att kunna upprätthålla välfärden i det här landet så länge vi har hög sysselsättning. Dess bättre har vi en förvärvsgrad i dag hos dem som är 20–64 år på över 80 procent. Den är högre än någonsin. Det ska vi vara glada för och inte minst att så många kvinnor deltar i arbetskraften. När man gör jämförelser med en del andra länder, som Österrike och andra, blir det olika baser.

Detta är det allra viktigaste: Vi måste fortsätta att ha hög sysselsättning för att klara välfärden.

I utredningen, som jag och flera andra här satt i, hade vi en del restriktioner. En sådan betydande restriktion var att vi inte fick föreslå några kostnadshöjande utgifter. Vi löste det när det gällde landstinget på ett tekniskt väldigt skickligt sätt och bröt ut frågan om den garanterade

nivån för landstingen. Den höjdes av denna riksdag för några år sedan – jag kommer inte ihåg när det var – till 120 procent. Det kom att ligga utanför själva utredningens huvudbetänkande.

I övrigt var det svårt att föreslå även kloka åtgärder. Man kan notera att vi var helt eniga i själva slutbetänkandet. Det betyder inte att det inte fanns olika åsikter, men det var svårt, mot bakgrund av de restriktioner som direktiven lade på oss, att göra stora förändringar. Det var egentligen bara marginella förändringar som gjordes i utredningen.

Med marginella förändringar kan man mena olika saker. Vi gjorde väldigt stora förändringar på ett område, nämligen när det gällde ersättningssystemet och standardkostnader för barntillsyn. Det finns många som har förlorat mycket på detta, andra har vunnit. Men den viktigaste orsaken till att det blev på det sättet var införandet av maxtaxan i början av 2000-talet. Vi fick dess bättre, av pedagogiska skäl, en väldigt höjd nivå på inskrivna barn i förskolan. Detta har dock haft den effekten – det ska vi inte förneka – att kommunerna, oavsett om de är styrda av Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet eller andra partier som Centern eller vad det nu kan vara, har försvarat sig med att man har gjort större barngrupper.

Någonting som vi i framtiden borde diskutera är huruvida maxtaxan snedvrider en del av det som vi verkligen vill, nämligen ha en väldigt god barnomsorg och mindre barngrupper. Då kanske man också måste vidta andra åtgärder än de som var möjliga i denna utredning, herr talman.

Uno Svaleryd är det väl inte många som minns nuförtiden. Han var tidigare kommundirektör i Östersund, länsråd och landshövding. Han var den som i huvudsak konstruerade systemet som vi har nu med 46 olika saker som påverkar hur kostnadsutjämningen ser ut. Det var ett mycket bra system som tillkom under tiden 1991–1994. Landstingsrådet i Malmöhus län, Kjell-Åke Henstrand, var ordförande.

Det har gjorts ganska få förändringar från det system som Uno Svaleryd gjorde till utredningen som trädde i kraft 1995, och som då accepterades av den socialdemokratiska regeringen. Det hindrar inte att utvecklingen har gått vidare.

Herr talman! Jag ska ta mig friheten att påpeka en sak som vi heller inte hade möjlighet att ta i utredningen, nämligen förekomsten och behovet av bredband. Det diskuterade vi inte. Det är en annan omständighet som inte fanns 1994 över huvud taget. Men vi kan konstatera att detta är en viktig konkurrenssak för de mindre kommunerna.

Medan Sundbyberg har 92 procents täckning, Skellefteå 80 och Upplands Väsby 79 ligger andra kommuner som Bräcke, Eda, Storfors, Torsby, Älvdalen, Kil, Kramfors, Malung, Mark, Ragunda, Hörby, Osby, Skurup, Tranemo och Östra Göinge alla under 5 procent. För de här kommunerna är det klart att det är en väldigt viktig sak att möjliggöra för företagen att ha tillgång till bredband över huvud taget. 53 procent av alla hushåll och företag i Sverige har tillgång till bredband, men det är i huvudsak i de större städerna. På det som vi kallar landsbygden är tillgången 9 procent. Det innebär en väldigt svår konkurrenssituation för många mindre kommuner.

En annan sak som vi inte gjorde särskilt mycket åt, herr talman, men som är väldigt betydelsefull är effekterna av den förändrade fastighetsbeskattningen, numera en helt död fråga. För ganska många kommuner kommer det att spela en stor roll att det inte går in i det kommunala utjämningsystemet. Nu är siffrorna något gamla, för de är tagna ur 2011 års utredning, Utjämningsutredningen, som tillsattes redan 2008. Men man kan konstatera att de kommuner som drar mest nytta av det, räknat i kronor per invånare, är kommuner som Borgholm, Malung, Härjedalen, Åre, Lysekil, Valdemarsvik, Såtenäs, Orust och Mörbylånga. Jag ser Göran Petterson från Norrtälje framför mig här, och Norrtälje, icke att förglömma, ligger också på tio-i-topp-listan här.

Samtidigt har en del andra kommuner som vi tycker är väldigt gynnade i många andra sammanhang inte så god täckning. I botten ligger Solna och Stockholms kommuner. Det finns en del andra kommuner som också har det svårt, som Bräcke, Åsele och Vindeln. Det finns säkert olika orsaker till detta.

Vi anslår nu i förslaget icke mindre än 93 miljarder till den kommunala utjämningsen. Vi är i huvudsak eniga om detta. Jag noterar att i de reservationer som finns har de fyra allianspartierna och Socialdemokraterna i grund och botten följt det som vi kom överens om i utredningen. Sedan får vi se om nya utredningar kommer att göras om detta. Två partier, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, har valt att lägga in många nya saker som de tycker att vi kan göra. Om vi skulle göra allt detta hade vi, enligt mitt förmenande, först behövt ha en ny utredning. Det är inte realistiskt.

Jag noterar också att Sverigedemokraterna, som inte var representerade i utredningen, stöder förslaget som finns nu. Om detta parti kommer in i nästa utredning får vi se att man kommer att ha möjligheter.

Det är väldigt mycket siffror i utredningen, herr talman. Jag trodde inte att det fanns några siffror kvar efter att ha suttit i utredningen. Det var så otroligt många siffror som man fick ta hänsyn till.

Jag ska ta upp den allra sista frågan som är kontroversiell. Den gäller det enda förslag där regeringen har avvikit från utredningen, nämligen om hur man ska se på kompensationsgraden i inkomstutjämningsen. Man kan ha en del synpunkter på detta. Det var ingenting som Uno Svaleryd föreslog. Detta kom i den proposition som vi nästan alla har under huvudkudden fortfarande, nämligen regeringens proposition 2003/04:155 *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet*, under Göran Perssons tid.

Man kan läsa på s. 79 exakt vad det var för motivering för detta. Trots att jag överskridit min talartid ska jag läsa motiveringen. Jag ska sedan allra sist återkomma till vad som är rimligt och orimligt.

Det står så här: "Kompensationsgraden i inkomstutjämningsen skall vara oförändrad, dvs. 95 procent. För kommuner och landsting med en skattekraft som överstiger den garanterade skattekraften sänks kompensationsgraden till 85 procent för den överskjutande delen. Den justerade inkomstutjämningsen slopas. De länsvisa skattesatserna uppgraderas till 2003 års nivå."

Då kommer vi till den intressanta frågan: Vad är rimligt respektive orimligt? Den har vi ännu inte fått något svar på. Sänkningen från 95 procent till 85 procent som regeringen Göran Persson gjorde var rimlig.

Nu föreslår man i ett ännu mindre skikt en sänkning till 60 procent. Då blir den alldeles orimlig, som jag läste här.

Herr talman! Man kan givetvis ha olika synpunkter på vad som är rimligt och orimligt och om pengarna ska användas på exakt detta sätt. Jag är dock glad över en sak, och det är att antalet kommuner som kommer in i systemet med avgift på inkomstutjämningsidan ökar. Från början var det bara tre kommuner, så småningom blev det tio, häromåret var det tolv och från förra året fick vi en trettonde kommun, nämligen Kiruna.

Det är jättebra, för det visar att om vi har höga inkomster i landet, vilket vi vill att svenska medborgare ska ha, är det bra också för de kommuner som kommer in i det. Jag hoppas att många fler kommuner drabbas av de kommunala utjämningsavgifterna. Det vore bra. Grattis, Kiruna!

(Applåder)

Anf. 67 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra Gunnar Andrén och en röst inifrån utredningen om det kommunala skatteutjämningsystemet. Vi fick höra att en förutsättning för utredningen var att man inte fick föreslå några ökade kostnader.

Låt oss ändå tänka tanken att utredningen hade haft 1 miljard att spendera på något och att det var helt öppet vad man skulle använda dessa pengar till.

Hade då utredningen, tror Gunnar Andrén, kommit fram till att de skulle användas till att förstärka ekonomin i de kommuner som kanske har bäst ekonomi och som företrädesvis är moderatstyrda och ligger i storstadsområden? Hade det varit det mest effektiva sättet att förstärka skatteutjämningsystemet? Det vore intressant att få svar på det.

Jag vill gå tillbaka till välfärdens finansiering och hur vi ska klara av att ha en bra välfärd de kommande åren. Jag tycker att det är klokt att inte ta frågan med en klackspark medan Gunnar Andrén i sitt anförande sade ungefär: Vi har alltid hört att det går utför med ekonomin, och det kommer säkert att lösa sig.

Det känns inte särskilt betryggande. Om jag var aktiv kommunpolitiker skulle jag inte känna mig trygg med det sättet att hantera frågan.

Låt oss gå tillbaka till vad Sveriges Kommuner och Landsting säger i sina prognoser. De kommer med två rapporter varje år om hur den kommunala ekonomin kommer att utformas.

Jag ska citera rakt av utan att ändra ett enda ord eller ett enda komma ur den rapport som kom i oktober, alltså för ungefär en månad sedan: ”Utan ökade statsbidrag kommer kommuner och landsting behöva höja skatten med nästan 1 krona fram till 2017 för att klara av att utveckla skola, omsorg och vård i samma takt som hittills.”

Vi riksdagspolitiker ställs här inför tre olika alternativ. Antingen höjs kommunalskatten med 1 krona, som SKL säger, eller så föreslår vi höjda statsbidrag eller så blir det försämringar i vård och omsorg, i välfärden.

Gunnar Andrén! Vilka av dessa tre alternativ tycker du ska gälla?

Anf. 68 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Inget av dessa alternativ ska gälla. Per Bolund väljer att citera ur rapporten som kom i oktober. Han kunde antagligen likaväl ha valt rapporten som kom i oktober för tio år sedan. Sättet att resonera är nämligen alltid detsamma: Allting är oförändrat utom kostnaderna.

Så är det dock inte. Som Moderaternas företrädare var inne på har kommunernas intäkter ökat häftigt. Jag tror att det är med 70 miljarder de senaste åren.

Vi har sett rapporter där det står att vi måste höja kommunal- och landstingsskatten till 35–40 kronor. Det förutsätter dock att allt är oförändrat, och så är det som sagt inte.

Jag är inte så bekymrad över detta, men jag är bekymrad över att kommunalskatten är en sådan tung del för en sådan stor andel av våra skattebetalare.

Det vore bra om Pajala också kommer upp i så höga inkomster att man kan vara med och betala statlig skatt, och det ligger ganska nära till. Kostnaderna för Pajala kommer dock att fortsätta vara höga.

Vi måste kunna bo och leva var som helst i landet, så kostnadsutjämningsdelen måste vara oförändrad.

Jag får återkomma i nästa inlägg till vad utredningen skulle ha gjort om den hade haft 1 miljard till sitt förfogande. Det hade den inte, så det blir svårt att spekulera i det.

Anf. 69 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att Gunnar Andrén håller fast vid sin linje från anförandet, nämligen att lösningen på kommunsektorns ekonomiska problem är att hålla tummarna och hoppas att det blir bättre framöver. Det är inte ett seriöst sätt att hantera den kommunala ekonomin.

Ett av alternativen är att se de problem som sektorn själv lyfter fram. Sveriges Kommuner och Landsting är den sammanslutning som för kommunernas och landstingens talan och som hela tiden räknar på ekonomin i kommuner och landsting, gör framtidsprognoser för att se hur utvecklingen blir framöver och i sin rapport kommer fram till att det utan ökade statsbidrag kommer att behövas 1 krona i ökad kommunalskatt.

Då är det häpnadsväckande att säga: Så säger de alltid. Det löser sig.

Det är inte ett rimligt sätt för riksdagen att hantera frågan, utan det finns skäl att vara mer oroad än så.

Det är därför Miljöpartiet har föreslagit helt andra inriktningar, det vill säga att staten ska stå för större delen av kommunernas utgifter. Vi föreslår höjda stöd till kommunsektorn med 50 miljarder under de närmaste fyra åren för att undvika den skatteövervältring till kommunsektorn som Sveriges Kommuner och Landsting förutspår.

Gunnar Andrén sade att en stor del av skatteintäkterna kommer från kommunsektorn, och det är sant. Enligt ekonomifakta kommer drygt 560 miljarder av drygt 600 miljarder kronor i skatteintäkter från kommunalskatten. Resten kommer från den statliga skatten.

Gör man inte en överföring från statskassan genom en höjning av statsanslagen, som Miljöpartiet vill, utan i stället höjer kommunalskatten, som Sveriges Kommuner och Landsting säger blir effekten, kommer man att få en kraftig skattehöjning för medborgarna. Frågan är om det är

Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiets svar är likt majoritetens i denna riksdag att vi måste ha fler i arbete så att vi ökar skatteintäkterna. Det är svaret på hur vi ska klara välfärden. Bokföringen och exakt vilket konto det kommer från är lite mindre intressant.

Per Bolund får mig att tänka på Gustaf Frödings *Äktenskapsfrågan* från 1891: Så ska vi ha't! Var ska vi ta't?

Nu viftas det med 50 miljarder kronor, men någon måste betala dessa 50 miljarder. De kommer inte som Bibelns manna från himlen. Det hände flera tusen år före Kristus, och sedan har det aldrig hänt igen.

När man föreslår 50 miljarder i ökade utgifter måste man veta var de ska tas någonstans. Inga andra än arbetande svenska människor kommer att betala detta. Tyvärr är det så. Därför måste vi hela tiden slå vakt om sysselsättningen. Ska vi ha en god välfärd i hela landet måste vi se till att fler människor kommer i arbete.

Därför är det, precis som Pia Nilsson säger, ett jätteproblem att så många inte är i arbete, och det måste vi alla jobba för att förändra. Det är det viktigaste svaret på alla dessa frågor. Vi måste ha fler människor som arbetar om vi ska kunna bevara välfärden.

Det krävs bra företag också, men det behöver vi inte gå in på just nu.

Anf. 71 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Rubriken för dagens debatt är *Allmänna bidrag till kommuner*, men jag tänkte inleda mitt anförande med att prata om något som är ännu viktigare än de statliga bidragen till kommunerna: jobben. Det viktigaste för en hälsosam kommunsektor är en så bra jobb- och företagarpolitik som möjligt.

Även om de statliga bidragen är en viktig källa till inkomster för kommunerna är den absolut viktigaste inkomstkällan skatt som betalas av människor som jobbar och driver företag.

Vi kan konstatera att trots en lång och djup kris som aldrig tycks vilja ta slut är antalet sysselsatta betydligt fler i dag än när alliansregeringen kom till makten. Mellan 200 000 och 300 000 fler människor går till jobbet i dag än när vi tog över makten 2006.

Detta är den enskilt viktigaste faktorn bakom att resurserna till välfärden, utbildning och vård och omsorg är betydligt större i dag. Oavsett om man justerar för inflation eller inte kan vi se att vi har betydligt mer pengar till välfärdens verksamheter i kommuner och landsting i dag än 2006.

Man kan vara försiktigt positiv inför framtiden. Prognoserna säger att skatteintäkterna för kommunsektorn mellan åren 2015 och 2017 kommer att öka med närmare 5 procent per år. I dagsläget är det också försiktigt positiva resultat för kommunsektorn. Nästkommande år är det ett prognostiserat plus på 7 miljarder för kommuner och landsting som helhet.

Man kan vara försiktigt positiv, men det måste vara just försiktigt eftersom vi i Sverige är så pass beroende av vår omvärld och vår konjunktur, det vill säga den europeiska konjunkturen.

Innan jag avslutar inledningen om jobben, som är den viktigaste faktorn för hur våra kommuner och landsting mår, vill jag peka på att det fortfarande finns potential för att göra mer på det här området. Det finns fler jobb att skapa i Sverige i dag, och det finns kloka reformer att ta till för att skapa dem. Vi måste fortsätta titta på hur arbetsmarknaden kan förändras så att vi kan få till stånd en lösning på den insider- och outsider-problematik som finns. Många som försöker ta sig in på arbetsmarknaden finner en tröskel som är alltför hög. Vi behöver en förbättrad arbetsrätt.

Vi kan också bli betydligt bättre på att matcha arbetssökande med arbetstillfällen. Arbetsförmedlingen måste reformeras i grunden för att fungera bättre som brygga mellan arbetssökande och arbetstagande.

Trots ett antal statsbudgetar som alla inneburit lägre skattetryck och enklare regler för våra små och växande företag är svenskt företagande fortfarande både överbeskattat och överreglerat. Det finns jobb där ute som ännu inte skapats men som skulle skapas om vi förbättrade näringslivs- och företagarklimatet ytterligare i Sverige.

När vi diskuterar dessa frågor får vi inte komma bort från att detta är fundamenta för all form av välfärd oavsett nivå i den statliga och offentliga strukturen det gäller – kommun, landsting eller stat.

Herr talman! Jag skulle vilja prata lite om innovation och senare om valfrihet. Pia Nilsson nämnde detta område närmast raljant i sitt anförande, men jag tänkte vända 180 grader och tala om detta i positiva ordalag.

Jag vill inleda med att prata om en kompis till mig hemifrån – Gudrun Brännberg från Västernorrland, närmare bestämt Sundsvall – som har startat ett företag. Hon såg utmaningen i att många av våra elever i svenska skolor har rätt till stödundervisning på sitt modersmål. Det handlar inte bara om undervisning i modersmålet, utan många elever har rätt till stödundervisning i allt från matte till samhällsvetenskap och vilket ämne det nu kan vara på det språk de talade i hemlandet eller talar i hemmet i Sverige.

Det är en rättighet de har, men när den rättigheten krockar med verkligheten är det ofta inte så enkelt att hitta en lärare som är haj både på naturvetenskap och arabiska om man är i Bräcke.

Gudrun såg denna utmaning. Hon såg också den nya tekniken och har startat ett företag som erbjuder stödundervisning på elevens hemspråk via nätet. Eleven sitter vid datorn och sin webbkamera och får den stödundervisning som behövs oberoende av plats och tid. Alla inser att detta är en välfärdsförbättring och en förbättring av utbildningssystemet. Det är också betydligt billigare än om en kommun eller ett antal kommuner skulle anställa en lärare och han eller hon skulle sitta i bilen och kуска runt i norra Sveriges inland, i detta exempel.

Just denna innovationskraft och den potential som finns i att smarta entreprenörer och innovatörer ser utmaningar och presenterar lösningar på dessa kommer att innebära att vi kan möta de välfärdsutmaningar vi har utan att höja skatten med miljarder, som det beskrivs i de värsta skräckscenarierna.

SKL hade för några år sedan en redovisning om att man skulle behöva höja skatten med uppemot 13 kronor per hundralapp för att klara av de framtida välfärdsutmaningarna. Det går inte.

Vägen till att slippa detta är de nya sätten att utföra välfärdstjänster på. Vi har en välfärdsutmaning. Vi kommer både att se en åldrande befolkning och en befolkning som ställer högre krav, och det ska klaras inom ramen för ett skattesystem som uppmuntrar till arbete, entreprenörskap och mycket annat som ska hanteras i den statliga och offentliga kassan.

För att stimulera innovationsgraden måste vi fortsätta att ge dessa människor bättre förutsättningar. Vi i Centerpartiet ser det som en självklarhet att erbjuda lagen om valfrihet i landets alla delar. Det som i dag är verklighet i vissa av landets kommuner – att man kan välja utförare i hemtjänst och andra välfärdstjänster – ska bli en självklarhet i landets alla delar.

Detta har dubbla effekter. Dels verkar det som en drivkraft för att förbättra välfärden i hela landet, dels innebär det en drivkraft för nya jobb som växer fram när man river offentliga monopol, oavsett om det är Televerkets gamla monopol eller det vi nu pratar om i välfärdssektorn.

Herr talman! Det har varit mycket diskussioner om skatteutjämnings-systemet under denna debatt. Det är fullständigt naturligt. Att vi nu kommer på plats med det nya systemet är en positiv nyhet.

Bakgrunden, som har redogjorts för tidigare, är att en parlamentarisk utredning har tittat på detta. Vi vet att det gamla systemet var kraftigt föråldrat och orättvist. Vissa kommuner var kraftigt underkompenserade för till exempel barnomsorg medan andra var överkompenserade för denna viktiga del av den kommunala välfärden. Det behövdes ett nytt system, och vi tillsatte en utredning som tittade på detta.

Centerpartiet jobbade hårt för att vi skulle genomföra det här. I dag kommer vi att fatta beslut om ett system som, lätt justerat, utgår från det man kom fram till i den parlamentariska utredningen. Det är bra. Det är också något vi har flaggat för tidigare – det är inga nyheter. Kommunerna och landstingen har kunnat planera utifrån det här, och vid årsskiftet kommer ett nytt budgetår att börja löpa med det nya systemet. Vi välkomnar detta, och det är en glädjens dag att vi kan fatta beslut om det senare i denna kammare.

Om man skärskådar oppositionens invändningar mot det här och när man läser de särskilda yttrandena och reservationerna är det inte utan att man i första hand funderar över om oppositionen själva har läst sina reservationer och särskilda yttranden.

Först och främst är de inte överens om någonting, mer eller mindre. På några enskilda punkter kommer de fram till gemensamma ställningstaganden, men när vi går till val om mindre än ett år och väljarna ska väga helhet mot helhet är det uppenbart att vi har en sammansvetsad Allians mot fyra väldigt olika oppositionspartier som har svårt att komma överens om någonting.

Om man läser i Socialdemokraternas särskilda yttrande står det bland annat: "Vårt budgetförslag bör ses som ett sammanhållet paket där olika delar inte kan brytas ut och behandlas separat." Det är en mycket klok mening och ett väldigt koncist sätt att beskriva det budgetramverk vi har haft de senaste 20 åren efter en överenskommelse mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna.

I den här kammaren väger vi hela budgetar och hela förslag mot varandra och bryter inte ut enskildheter helt enkelt därför att det är lätt att komma överens om detaljer men svårt att komma överens om helheter.

Denna kloka mening i det särskilda yttrandet, varför lever man inte efter den när man i samma finansutskott tar andra initiativ? Jag syftar givetvis på brytpunkten i statsskatten. Det frågar man sig.

Man kan gå vidare och läsa om det som Pia Nilsson uppehöll sig länge vid i sitt anförande, de 961 miljoner som tillförs skatteutjämnings-systemet i form av nya statliga pengar. Jag läser: ”En socialdemokratisk politik är bra för hela landet, inte minst storstadsregionerna. Av våra satsningar på jobb, skola, utbildning och bostäder skulle t.ex. 1 miljard kronor gå till Stockholms stad.”

Knappt 1 miljard till tio kommuner, vilket var fullständigt förkastligt, matchas alltså av 1 miljard som går till en enda kommun, enligt det särskilda yttrandet från Socialdemokraterna. Ursäkta att jag blir full i skratt, men om de 961 miljonerna, som Pia Nilsson beklagade sig över, var så illa, vad är då den här miljarden, som går till en enda kommun?

Det är lätt att i opposition föreslå nya satsningar, men om man tittar på hur de finansieras ser man att det är ett mycket kortsiktigt tänkande. Satsningar i dag som finansieras av tillväxtskadliga skatter – skatter på landsbygden, skatter på företagande, skatter på det som bygger vår framtida välfärd – innebär bara att vi i dag tar det vi inte har i morgon. Det är framtidens välfärd – framtidens skattebetalare, framtidens barn i skolan och framtidens äldre i äldreomsorgen – som får betala för det som i dag läggs in som fläsk i oppositionens budget. Vi får betala med utebliven utveckling framöver.

Därför är det naturligt för mig att, precis som beträffande alla andra delar av denna helhet som Alliansens budgetproposition för 2014 är, yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 72 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till finansutskottets förslag, så är det klart.

Kommunalekonomi är ett mångfasetterat ämne, och det är väldigt intressant att diskutera, för det finns så många ingångar och till och med utgångar i ämnet.

Jag ska fokusera på vad oppositionen försöker göra här i kammaren, nämligen fortsätta med en bildsättning av att Sverige är en autonomi i världssalltet – Sverige blir en isolerad företeelse där man kan jämföra siffror rakt av med varandra utan att ta hänsyn till hur vår omvärld påverkar oss.

Det finns två vägar för att beskriva. Det ena är att jämföra siffror rakt av. Sverige är inte påverkad av någon omvärld, utan vi kan själva styra och ställa över hur vi har det, och så jämför man siffror rakt av från 2006 till 2012 eller 2013 och påpekar att det har hänt något. År 2006 var det högkonjunktur. År 2013 var det lågkonjunktur. Men det tar man inte hänsyn till.

Det andra är att säga: I den värsta av alla kriser som världen har upplevt på årtionden har vi klarat av sysselsättning och välfärd i Sverige på ett oerhört kraftfullt sätt. Sedan kan den som lyssnar och tittar på den här debatten fundera över vad som är sanningen i detta.

Vad är det som genererar resurser till våra välfärdsgeneratorer, som jag brukar kalla kommuner och landsting? Det har vi hört åtskilligt om här. Det är arbetade timmar. Det gäller att hålla upp sysselsättningen, och det gäller att föra en politik som är hållbar på sikt för att klara detta. Det är det som är det bästa utfallet för våra kommuner och landsting när de ska bedriva välfärd inom olika områden.

Utfallet för kommuner och landsting år 2012 var rekordhögt. Det har aldrig varit så högt utfall på plussidan för kommuner och landsting som 2012. Man gick 14,4 miljarder i plus. För år 2013, innevarande år, är det såklart en prognos, men där är man inne på att man kommer att landa på ungefär plus 10 miljarder, oerhört mycket högre siffror än om man tittar längre tillbaka, i början på 2000-talet, då det var en annan regering som styrde och ställde.

För 2014 gör man en prognos på att man, allt annat lika, skulle hamna på ungefär plus 5 miljarder. Men då har man inte räknat AFA-medlen som återbetalas även 2014. Med de medlen inräknade – som självklart är inräknade i utfallet för 2012 och 2013 – skulle man även då ligga på ett plusresultat för sektorn på ungefär 10 miljarder.

AFA-medlen får vi inte glömma bort, för de är jätteviktiga i det här sammanhanget. Det är pengar som kommuner och landsting betalar in för att försäkra sig mot höga sjukskrivningskostnader. Där har vi från Alliansen sida fört en politik för att hålla koll på och hantera dem som är sjuk-skrivna och försöka få tillbaka dem i arbetskraften. Det har gjorts att kommuner och landsting har betalat in alltför mycket pengar till försäkringen, och nu kommer de pengarna tillbaka.

Då måste man tänka in det framöver. Man har justerat de inbetalda försäkringspremierna till AFA-försäkringen, dragit ned dem, vilket har gett ett ökat utrymme till kommuner och landsting att använda andra pengar till välfärd i stället för att betala till försäkringen. Det påverkar också de här delarna.

Bedömningen är att 2014 blir ett tufft år för kommunsektorn. Vi vet redan att det är ett tufft år att hantera och klara av. Trots det pekar prognosen på ett överskott inklusive AFA-pengarna på 10 miljarder kronor.

Men framöver, 2015–2017, visar det sig att vi för sektorn ligger på ett genomsnitt på ungefär plus 4,9 procent i ökade skatteintäkter. Det är ett väldigt bra utfall. Staten ska som konjunkturregulator ha koll på läget men i det här läget kanske självklart se att man inte behöver tillföra extra medel utöver vad som finns i systemet i dag för att klara att finansiera den välfärd som vi alla vill värna.

Vad har hänt totalt sett från 2006? Kom ihåg bilden! Ska vi ha ett autonomt Sverige fritt svävande i världsalltet, eller ska vi se Sverige som till häften beroende av vår omvärld för över huvud taget kunna ha en välfärd? Vad har hänt sedan 2006? Ja, alla resurser till utbildning, hälso- och sjukvård och omsorg har, rensat från inflationen, ökat med 11,2 procent. Mer exakt har 70 miljarder mer gått till den här sektorn, detta i en omvärld som skakas av ekonomiskt kaos.

Bara hälso- och sjukvården har, rensat från inflationen, ökat sina resurser med 13,4 procent. Vi kan sedan ta hänsyn till befolkningsökningen, som är ungefär 450 000 personer, och titta på hur mycket resurserna har ökat per capita. Då är vi uppe i ökning på 8,2 procent per capita till

hälso- och sjukvården, som ett bra exempel på hur den politik som har förts i detta land skapar resurser till våra välfärdsgeneratorer.

Herr talman! Försörjningsstödet har också varit uppe till diskussion. Försörjningsstödet är den yttersta studsattan för människor som tillfälligt eller på lite längre sikt har behov av samhällets stöd för att klara av sina åtaganden. Det är meningen att den studsattan ska ta emot men så fort som möjligt skicka upp personen igen, så att den själv kan hantera sin ekonomi. Det är mycket riktigt så att när vi har en lågkonjunktur som i vår omvärld ökar andelen biståndstagare och hushåll som blir beroende av försörjningsstöd. Men i takt med att man kommer in i en högkonjunktur brukar det förändras och sjunka.

Nu vill jag bara att vi ska gräva lite i det här. Pia Nilsson från Socialdemokraterna påstod att kostnaderna för försörjningsstödet ökar. Ja, det gör de. Men andelen personer i befolkningen som är beroende av försörjningsstödet minskar. Den har minskat med en tiondel från 2006 till 2012. Andelen hushåll som är beroende av försörjningsstöd minskar också, från 5,8 procent 2006 till 5,7 procent 2012. Den andel av befolkningen som är beroende av försörjningsstöd minskar alltså.

Men vi har fler människor i befolkningen, och antal månader ökar för de hushåll som är beroende av försörjningsstödet. Om vi lyckas minska andelen hushåll som är beroende av försörjningsstödet blir – i en lågkonjunktur – de som finns i försörjningsstödet beroende av det stödet några fler månader än vad som gällde tidigare. Det är det som drar upp kostnaderna ungefär 1 miljard jämfört med 2006.

Men det säger såklart inte Pia Nilsson. Hon tittar bara på kostnaderna. Hon tittar inte på problemen och bakgrunden och gläds inte åt att den andel som är beroende av försörjningsstöd i vårt land har minskat. Detta kan vara ett medskick till dig, Pia Nilsson, nästa gång du ska diskutera försörjningsstödet.

Vi har också talat om det kommunala utjämningsystemet – äntligen, måste jag säga. Jag hade velat se detta på plats redan för ett år sedan. För varje år som går och vi inte har kunnat göra dessa justeringar har det inneburit att många kommuner, speciellt på landsbygden, har gått med minus jämfört med större städer som har haft ett plus i den del som handlar om till exempel andel barn i förskolan. Det är jättebra att vi nu kommer till skott med detta.

Sedan måste man titta på det kommunala utjämningsystemet utifrån flera aspekter. Det är två delar i det – inkomst- och kostnadsutjämning. Det finns sex kommuner och ett landsting i detta land som får betala totalt sett till detta system. Vi får inte glömma det. Alla andra får pengar. Sedan kan man betala och få lite via inkomsten. Men framför allt påverkar denna justering kostnadsutjämningsidan.

Pia Nilsson från Socialdemokraterna nämner en hel del kommuner som får det lite sämre. De finns med. Men de påverkas av kostnadsutjämningsdelen i detta system är det som vi alla är överens om och som Pia Nilsson har ställt sig bakom. Det är för att man gör justeringar i kostnadsutjämningsystemet som Bräcke och andra kommuner förlorar pengar. Men det talar inte Pia Nilsson om. Hon står ju bakom det. Hon står bakom alla de förändringar som hon stod här och skällde på någon annan om.

Det är i inkomstutjämningsystemet som vi har en differens och där vi har kommit fram till en lösning för att få igenom ett system till gagn för de flesta landsbygdskommuner.

Pia Nilsson, du måste läsa på även i denna del. Du står och skäller på andra om det som du själv och ditt parti har ställt er bakom.

Till sist ska jag nämna Berlusconiprincipen, som jag kallar den, alltså att det inte är så noga utan fixar sig. Det tycker jag att den socialdemokratiska motionen gör sig förtjänt av att liknas vid.

Emil Källström har också varit inne på detta. Men jag försöker läsa er motion. Först och främst tar man bara upp nästa år men ingenting om 2015 och 2016. Men enligt den socialdemokratiska motionen ges det, som jag ser det, ingen kompensation till kommuner och landsting när de ska höja arbetsgivaravgifterna för unga i vårt land. Det är en höjning med 14 miljarder som ni vill göra i två steg. Men det finns ingen kompensation för de höjningar som kommer att drabba kommuner och landsting. Höjningar på 3–3 ½ miljard kronor kommer att slå mot kommuner och landsting när man gör justeringar genom att fördubbla arbetsgivaravgifterna för unga. Men det står ingenting i er motion om detta. Jag hittar siffran 260 miljoner plus. Men det handlar mer om försörjningsstödet än någonting annat. Det finns ingen kompensation för detta.

Det finns inte heller någon kompensation för att ni vill sänka skatterna ytterligare för pensionärerna. Hur ska ni kompensera denna förlust för kommunerna? Den finns inte heller med i er motion.

Jag vet inte varför ni använder denna Berlusconiprincip. Men det är tydligt att ni inte har koll på era egna siffror ordentligt och att ni inte kompenserar för de kraftiga ökningarna av skatten i fråga om arbetsgivaravgifter för unga som kommer att slå stenhårt mot kommunal ekonomi och försämra välfärden direkt.

Anf. 73 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Åhörare och alla kommunalråd som lyssnar på denna debatt! Vi socialdemokrater tycker att kommuner och landsting ska ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Då behövs det ett fungerande system för att kompensera kommuner och landsting för skillnader i förutsättningar.

Dagens system är ålderstiget och måste förändras. Exempelvis har rika kommuner blivit överkompenserade på grund av felaktiga antaganden om hur många barn som nyttjar barnomsorgen.

Enligt individ- och familjeomsorgsmodellen förklaras kostnadsskillnader kommunerna emellan till 50 procent. Det är alltså krona eller klave, vinnare eller förlorare. Det var slumpen som styrde vilka kommuner som var vinnare av individ- och familjeomsorgsmodellen. Modellen för att fördela pengar mellan landstingen när det gäller hälso- och sjukvården kunde påverkas genom hur man registrerade diagnoser.

Jag hade förmånen att sitta i den parlamentariska utredning som enhälligt föreslog förändringar. Alla kompromissade. Vi socialdemokrater hade svårt med den nya hälso- och sjukvårdsmodellen, minskningen av strukturbidragen och den snabba avtrappningen för förlorarna. Om jag tolkade Folkpartiet rätt hade de svårt med förändringen av förskolemodellen, och tolkade jag Moderaterna rätt hade de svårt med inkomstut-

jämningsmodellen. Men i utredningen kompromissade vi oss fram till ett förslag.

Vi i utredningen fick också i uppdrag att se över om inkomstutjämnningen var tillväxthämmande. Vår slutsats var att den inte var det. En kommun kan ha en bra boendemiljö medan invånarna arbetar på ett annat ställe där tillväxten skapas. Boendemiljö och tillväxt hör inte ihop, utan det handlar om andra faktorer.

Vad hände när utredningen hade lämnat sitt förslag? Det hände ingenting. Anders Sellström påpekade också att det tog tid för regeringen att ta frågan till kammaren. Man kan kanske kalla regeringens agerande för långbänk.

Efter flera års förhållande har regeringen kommit med förslag, och då har man ändrat systemet på en punkt. Men förslaget framfördes inte i en proposition i våras så att kommuner och landsting skulle få en längre planeringstid, utan det framfördes i budgetpropositionen. Det som skiljer utredningens förslag från regeringens förslag gäller den omtalade miljard som regeringen ger till Stockholms läns landsting och ett tiotal kommuner som har höga inkomster. 270 kommuner och alla andra landsting blir utan dessa pengar.

Vi tycker att det är en orimlig fördelningspolitik när man tillför ytterligare 1 miljard till systemet och inte på något sätt fördelar den annorlunda. Det visar tydligt Moderaternas värderingar och Centerpartiets kollaps.

Vad innebär då förslaget? Jo, förslaget innebär att kommuner som har invånare med höga inkomster slipper betala in 1 miljard till systemet. Det ska staten göra i stället. Staten skickar alltså oavkortat 1 extra miljard till Stockholms läns landsting, Kiruna, Vellinge och cirka tio rika kommuner i Stockholmsområdet. Många av dessa kommuner har redan en mycket låg skatt och en bra ekonomi.

Vi socialdemokrater vill använda denna moderatmiljard på ett helt annat sätt. Vi vill inte fördela dessa pengar till de tio rikaste kommunerna i Stockholm och till Stockholms läns landsting, utan vi vill fördela dessa pengar till alla landsting och till alla kommuner.

Med vårt förslag skulle till exempel Västra Götalandsregionen få ytterligare 48 miljoner kronor i statsbidrag, Region Skåne 38 miljoner, Trollhättans kommun 3,9 miljoner, Uddevalla kommun 3,7 miljoner, Vänersborgs kommun 2,6 miljoner och Södertälje 6 miljoner kronor.

Som exempel kan man jämföra Täby kommun, där Fredrik Reinfeldt är skriven, och Krokoms kommun som Centerpartiets ledamot i finansutskottet Per Åsling kommer från. Krokoms kommun har en samlad skattesats på 33:37. Täbys samlade skattesats är 29:73. Det skiljer ca 3:50 i skatt.

Det är mycket missvisande om man jämför kommuners resultat enstaka år eftersom en kommun kan ha bestämt sig för en speciell utgift ett år. Men om man jämför det egna kapitalet mellan Krokoms kommun och Täby visar det sig att Täby har 10 000 kronor mer per invånare i eget kapital än Krokoms kommun. Krokoms eget kapital är negativt om man tar med pensioner intjänade till och med 1997. Täbys eget kapital är positivt. Täby har också kunnat avsätta hundratals miljoner för att möta kommande pensionsutbetalningar. Det finns inga sådana avsättningar i Krokoms kommun.

Vi socialdemokrater vill därför fördela moderatmiljarden mer rättvist. Täby får avstå 57 miljoner kronor som de skulle ha använt på den finansiella marknaden för långsiktigt sparande eller till skattesänkningar. Krokoms kommun skulle då få 1 miljon kronor i stället, och den hade de använt till verksamheten. Motsvarande siffror för Västra Götalandsregionen är som sagt 48 miljoner kronor, och för Trollhättans kommun 3,9 miljoner.

Herr talman! Det är orimligt att de mest välbeställda kommunerna får en gräddfil. Moderatmiljarden kan användas på annat sätt – alla kommuner och landsting ska få del av de här pengarna, inte bara rika kommuner. Jag yrkar därför bifall till Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets gemensamma reservation.

Anf. 74 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag funderar lite grann på det skatteutjämningsystem vi har. Här pratar du om 961 miljoner kronor, Jörgen Hellman, som man tillför systemet för att hantera en del saker – och framför allt för att få igenom systemet så att vi kan börja använda det, till gagn för en massa kommuner som under tid annars inte hade fått bättre stöd för att klara sina åtaganden.

Själva talar ni dock inte om hur ni ska kompensera för arbetsgivaravgiftshöjningarna för unga eller hur ni ska kompensera för att ni ska ytterligare sänka skatten för pensionärer. Det rör sig om mellan 2,8 och 4,3 miljarder som saknas i er budget till just kommuner och landsting. Du står och diskuterar de 961 miljonerna, men de 2 800–4 300 miljoner som saknas kompenseras ni inte kommunsektorn för. Hur ska kommunsektorn hantera det?

Jag har en till fråga. Skellefteå är en kommun som Socialdemokraterna styr med egen kraft, och den är med sin tillgång till enorm vattenkraft en av de rikaste kommunerna vi har i Sverige. De får 7 800 kronor per invånare, och de får *mer* pengar med det här systemet. Du jämför med kommuner som förlorar på det här. Menar du att de rika kommunerna, som Skellefteå som är en av de rikaste, egentligen borde få betala till det här systemet i stället för att få pengar? Det är en socialdemokratiskt styrd kommun, bland de rikaste i hela Sverige.

Det är de två frågor jag har till dig, Jörgen.

Anf. 75 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Den första frågan är mycket enkel, för det vi plussar på i vårt budgetalternativ lägger vi till i budgeten, och det vi drar ifrån drar vi ifrån. Sedan blir det ett saldo. Vi har med kostnadsökningarna fått in det. Vi kör alltid finansieringsprincipen när vi arbetar med vår budget, så det är inget problem för oss att ta den debatten.

Det måste dock vara svårt för Anders Sellström att ta debatten när det gäller den kommunala utjämnings. Det var en ordförande i kommittén, en kommunstyrelseordförande från Kristdemokraterna, som skötte det förtjänstfullt och försökte skapa breda lösningar som skulle hålla väldigt länge. I kompromissen hade vi som sagt svårt med några saker, och Moderaterna hade svårt med några saker. Alla partier hade svårt med något, men vi kompromissade oss fram till ett enhälligt beslut. Den fråga Moderaterna hade problem med ändrades, men inget av det andra.

Du beskriver ju en annan kommun än vad jag gjorde, Anders. När det gäller utredningen: Hade vi fått en miljard till hade vi nog kanske använt den till det som står i bilaga 6 om merkostnader i glesbygd. Man beskriver merkostnader för grundskola – hur många grundskolor – för kommunal äldreomsorg och för kommunal gymnasieskola. Hade vi haft den miljarden tror jag inte att vi hade lagt den på de rikaste kommunerna i Sverige, utan då hade vi använt den till sådant där vi ser att kvaliteten urholkas beroende på strukturerna.

Anf. 76 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Man kan alltid diskutera ett utjämningsystem. Så är det ju – en del förlorar, och en del vinner. Sedan försöker man hitta en lösning så att man kan ta sig fram och få igenom det. Det är det som är viktigast. På kostnadsutjämningsidan är vi fullständigt överens. Det är vi även på inkomstutjämningsidan, förutom när det gäller de 961 miljonerna.

Frågan kvarstår dock. Jag läser i er motion. Alliansregeringen har noga specificerat hur man kompenserar för skattesänkningar och annat, och man fördelar om och ökar bidragen via statsbidragen till kommunerna för att kompensera. Det är en finansieringsprincip, och det är väl känt mellan Sveriges kommuner och landsting och regeringen hur det ska fungera. Det finns dock inte i ert förslag. Det finns inte här, Jörgen Hellman. Jag kan inte läsa ut det. Jag har läst era motioner, men det finns inte.

När det gäller höjningen av arbetsgivaravgiften undandrar ni de pengarna från kommuner och landsting, och om man går hela vägen rör det sig om mellan 3 och 3 ½ miljard kronor för kommun- och landstingssektorn. Det är ju enorma pengar, och ni har inte fixat det i er budget. Det går inte att läsa här. Vi måste vara jättenoga, men ni kör någon Berlusconiprincip där man fixar det sedan.

Ställer ni inte samma krav på er själva i er budget som ni gör på alliansregeringen, Jörgen Hellman?

Anf. 77 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Jo, självklart gör vi det. I vår budgetmotion har vi de förslagen, och vi har finansieringsprincipen fullt ut. De tabellerna kan vi gå igenom om du vill, men det är lite svårt att göra det från talarstolen.

Om du däremot hade suttit i utredningen och haft en extra miljard, Anders, hade du då inte använt den till exempel till det vi såg i utredningen om att merkostnader per invånare för sjukvård ökar om det är färre invånare i ett upptagningsområde? För ett invånarantal på 50 000 personer är merkostnaden per invånare 767 kronor. Är det 20 000 personer är det 4 700 kronor. Det stiger alltså väldigt högt när det är få personer. Hade inte du velat lägga de pengarna på den kommunstrukturen i stället för att ge dem till Täby?

Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag begärde replik av en enda anledning, nämligen Jörgen Hellmans tolkning av var Folkpartiet står när det gäller bidrag till barnomsorgen och pedagogiken. Jag hade inga svårigheter i just denna fråga att jämkla mig med andras önskemål.

Det är dock på det sättet, vilket jag talade om tidigare, att det uppstår ett ökande underskott för varje enskild kommun i det här genom att maxtaxan har tillkommit efter att vi införde systemet. Det åter ut innehållet i andra verksamheter. Jag såg då en möjlighet att rucka på maxtaxan, men där var vi låsta – vi kunde inte ändra på maxtaxan, som är statlig. Om vi hade kunnat göra det tror jag dock att det hade varit till nytta, inte så mycket för Jörgen Hellman och mig men för alla barn som finns runt om i landet och är inskrivna i det. Det tror jag är någonting vi måste göra före eller efter nästa utredning för att inte till exempel äldrevården och annan social omsorg ska bli urholkad.

Jag har alltså inga problem med denna kompromiss, men gärna ett annat förslag om vi hade fått detta.

Anf. 79 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Jag har en samsyn med Gunnar Andrén kontra den tidigare debattören i den här frågan.

Jag tolkade er som att ni hade svårt med den nya modellen, men vi har en samsyn när det gäller kostnadsökningarna. Det du tog upp i ditt anförande om bekymret med fastighetsavgiften tog vi heller inte upp, för vi hade inte den möjligheten. Vi hade nämligen bara statistik under ett år. Men det är klart att den kommunala fastighetsavgiftens inträde i det här systemet antagligen kommer att påverka om fyra fem år – kanske mer än den kommunala utjämningen kommer att göra. Jag antar alltså att man i en kommande utredning även tar med fastighetsavgiften och kanske LSS, så att vi har ett enda utjämningsystem snarare än flera.

Jag har faktiskt en samsyn med Gunnar Andrén i den här frågan, herr talman.

Anf. 80 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill inte vara sämre. När det gäller fastighetsavgiften sade vi att vi inte skulle ta med den i denna utredning. Den är lite olöst, kan man säga, men det är som jag ser det bra att det blev så här.

När det gäller barnomsorgskostnader har jag inga problem med att försvara den standardkostnadsberäkning som vi hade oerhört många siffror på innan vi kom fram till den. Det tror jag är bra. Det har funnits kommuner, bland annat Sollentuna som var det mest extrema exemplet, som var väldigt överkompenserade.

Som folkpartist representerande hela landet kan jag inte tycka att det är bra att man får en överkompensation i förhållande till de strukturkostnader som man verkligen har. Det är ingen liberal politik. Vi ska ha samma regler för alla kommuner i hela landet.

Jag hade en avvikande synpunkt som Jörgen Hellman kanske i så fall också delar: Barnomsorgskostnaderna får inte äta upp andra delar av den sociala omsorgen i kommunerna.

Anf. 81 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Vi såg i utredningen att några kommuner gick med vinst på barnomsorgen. Man fick mer bidrag än vad barnomsorgen kostade. Då är det givetvis ett föråldrat system och fel i beräkningarna.

Det känns bra att få fatta detta beslut i dag. Vi kanske kan hoppas på att få göra en utredning för att utjämna fastighetsavgiften och LSS-kostnaden i ett gemensamt system.

Anf. 82 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det gäller att hålla ihop ett pastorat, sade den kyrkliga företrädaren. Likaså gäller det att hålla ihop en familj. Och precis lika viktigt är det att hålla ihop ett land. I familjen Sverige, med 290 kommuner, ser förutsättningarna väldigt olika ut. Skatteutjämningsystemet har gett kommunerna möjligheter att skapa någorlunda likvärdig service och trygghet. Det är ett system som har tjänat Sverige väl och som Socialdemokraterna och Centerpartiet en gång i tiden gick i spetsen för.

Trots att den eniga kommitté som det har relaterats till kom med ett förslag har frågan förhållats. När den nu kommer upp tycker jag att det är oerhört anmärkningsvärt att man tillskjuter systemet närapå 1 000 miljoner, som man fördelar till de rikaste kommunerna. Vardagen i de rika kommunerna och vardagen i många landsbygdskommuner i vårt land ser väldigt olika ut.

Herr talman! Tidigare i dagens debatt har det varit mycket siffror, omvärldsdiskussioner och analyser av statistik. När man hör de borgerliga ledamöternas analyser av statistik kommer man att tänka på illusionisten Joe Labero. De försöker vända statistiken på ett mycket märkligt sätt. Jag tänker inte gå in i sifferdiskussionen, men jag tänker ta tillfället i akt att beskriva situationen och verkligheten i en liten landsbygdskommun. Jag har valt den norrbottniska landsortskommunen Arjeplog.

I somras, herr talman, hade Arjeplog inte ens pengar att plantera blommor på sitt torg. Man har bedrivit effektivisering inom alla områden i samverkan med de närmaste kommunerna. Det finns inte ett område där man inte har samverkan i dag. Jag påstår att det i praktiken inte finns någonting kvar att effektivisera. Kommunen har också en hög kommunalskatt, drygt 6 kronor högre än i de tio rika kommuner som nu får 1 000 miljoner.

Man funderar mycket på att helt enkelt lägga ned gymnasiet i Arjeplogs kommun, eftersom det inte finns några pengar. Man har inte tagit det beslutet än. Det handlar om en avvägning: Det finns inte pengar, men ungdomarna får vid en nedläggning åka 20 mil tur och retur till närmaste gymnasium. Den här situationen är verklighet i en kommun på landsbygden.

Det senaste bokslutet i Arjeplogs kommun hade man inte råd att anlita en ekonom till. Bokslutet gjordes av det socialdemokratiska kommunalrådet Britta Flinkfeldt Jansson. Hon är utbildad civilekonom och klarar därför det. Det fanns inte pengar. Jag pratade med Britta för några dagar sedan när man satt i budgetberedningen och till och med funderade på om det fanns pengar till julbelysning. Man kom ändå fram till att man tänder julbelysningen i Arjeplog, så den ska lysa i jul.

Jonas Jacobsson Gjörtler beskrev i sitt anförande skatteutjämningsystemet som en väghyvel som jämnar ut potthålen på en grusväg. Jag kan garantera Jonas Jacobsson Gjörtler att potthålen i Arjeplog är fler än alla potthål i Sveriges tio rikaste kommuner tillsammans. Sådana är förhållandena i dag.

Prot. 2013/14:35
27 november

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Herr talman! Verkligheten ser ut så här i väldigt många små landsbygdskommuner. Det här är säkerligen någonting som regeringen vet om. Men man prioriterar på ett helt annat sätt. Det är en kallhamrad prioritering. Centerns Emil Källström säger att det är lätta men bra justeringar och att det är en glädjens dag. De tio rikaste kommunerna får dela på nästan 1 000 miljoner. Det här visar att Centerpartiet sviker landsbygden. De står inte upp för landsbygden längre.

Herr talman! Det gäller att hålla ihop ett pastorat, och det gäller att hålla ihop ett land. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anf. 83 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag delar Sven-Erik Buchts oro för landsbygds- och glesbygdskommunerna och den problematik som finns där. Vi har den även i Västerbotten, som jag kommer från. Sven-Erik Bucht kommer från Norrbotten. I Arjeplog får man nästan 16 000 kronor per invånare genom utjämningsystemet. Men Sorsele kommun i vårt län får ett tillskott på 25 000 kronor per invånare tack vare det kommunala utjämningsystemet. Det är klart att systemet är till för att hantera de strukturella skillnader som finns.

Men bekymret som finns i botten är att invånarantalet minskar i de här kommunerna. Det är det som gör att det inte går att driva en gymnasieskola; man har alldeles för få elever. Det är då man hamnar i dessa bekymmer.

Vilken är din lösning på det här, Sven-Erik Bucht? Hur hanterar vi problematiken med att folk flyttar från inlandskommunerna, speciellt ungdomar? Vi har det bekymret i Västerbotten. Hur länge tycker du att man kan ha kvar de här kommunerna utan att dela på administrationen och hjälpas åt på olika sätt att hantera kostnaderna? Har du någon lösning inför framtiden? Hur diskuterar ni i Norrbotten kring detta med att ha kvar samma antal kommuner? Det är några funderingar från min sida. Det vore roligt att höra vad Sven-Erik Bucht anser.

Anf. 84 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Jag kan lova Anders att Arjeplog, Sorsele, Arvidsjaur och andra kommuner delar på administrationen. Man samverkar i stort sett på alla områden. Det finns inget slarv i de här kommunerna. Bekymret är givetvis befolkningsminskningen. Men det är också ett jättestort bekymmer att Alliansen inklusive Kristdemokraterna tillför 1 000 miljoner till landets tio rikaste kommuner, där det inte ens finns potthål, trots att det var en enig kommitté. De här mindre kommunerna ute på landsbygden är oerhört trängda ekonomiskt, och så tar ni det här greppet.

Anf. 85 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Sven-Erik Bucht försöker att göra en poäng. Det tas inga pengar från kommunerna, utan de får nu pengar. Med det nya utjämningsystemet får man förändringar i de flesta glesbygds- och landsbygdskommuner. Det är därför det är så viktigt att vi får till det.

Du jämför med vad man skulle kunna göra med de 961 miljonerna, Sven-Erik Bucht. Visst kan du använda dem på lite olika sätt. Jag måste fråga dig samma sak. Du kompenserar inte för de fördubblade arbets-

givaravgifterna för unga. De är tre gånger så höga i kommunerna när du drar undan pengar i stället för de 961 miljonerna.

Hur ska du förklara det, Sven-Erik Bucht? Jag förstår inte om du ska börja jämföra det ena med det andra. Poängen med systemet är att kunna hantera det och hjälpa till så gott det går. Men den stora frågan återstår, och den svarade du inte på.

Hur löser vi bekymren i framtiden med att kunna hantera att ungdomar flyttar från glesbygdskommunerna? Därmed drar man undan en del av skatteunderlaget för kommunerna. Det är det stora bekymret. Man kan inte bara säga att det är ett problem utan att samtidigt komma med en lösning. Man kan inte bara peka finger åt andra. Man måste själv ha en lösning för att hantera det.

Lösningen enligt Sven-Erik Bucht är 961 miljoner. Han tar undan 3–3 ½ miljard från kommuner och landsting med den andra handen. Sedan pekar han finger på alliansregeringen och säger: Ni kommer inte med lösningen, utan det är jag som har lösningen. Jo, jag tackar, Sven-Erik Bucht!

Anf. 86 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Det finns full kompensation i vår budget. Jörgen Hellman har lovat att efter debatten lära Anders Sellström att läsa. Jag utgår från att det löftet håller.

Jo, det tas nästan 1 000 miljoner från alla svenskar. Från alla svenskar tas det nästan 1 000 miljoner, och man ger dem till landets tio rikaste kommuner. En sådan orättfärdig fördelningspolitik står Kristdemokraterna och hela alliansregeringen bakom.

Hur ska man lösa landsbygds problem? Det gör man givetvis genom att upprätthålla en någorlunda vettig service. Jag försökte i mitt anförande beskriva den verklighet som många landsbygdskommuner är i. Det är då oerhört svårt att upprätthålla en någorlunda vettig verksamhet, att få människor att flytta dit och få företagen att blomstra. Det är inte lätt att göra det.

Alliansregeringen går omkring och stoltserar med att den satsar 50 miljoner på landsbygdsbutikerna så att man kan upprätthålla någorlunda service där. Men sedan gör den en annan sak. Den satsar 5 300 miljoner på krogarna.

Man kan fundera: Undrar hur många krogar det finns på landsbygden? Det handlar om prioriteringar, men det är inte prioriteringar som går till landsbygden. Det är prioriteringar som går till något helt annat ställe. I den här debatten och i ert förslag prioriterar ni de tio rikaste kommunerna i Sverige.

(Applåder)

Anf. 87 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Sven-Erik Bucht inledde med ett mycket sympatiskt och viktigt inlägg. Det är otvetydigt så att stora delar av Norrland och landsbygden har stora utmaningar som måste mötas.

Sedan fortsatte han med att fråga hur jag kan kalla detta för en glädjens dag. Jag som representerar Västernorrland med Örnsköldsvik, Sollifteå, Kramfors, Härnösand, Timrå, Sundsvall och Ånge måste givetvis säga att det är en glädjens dag eftersom man med det nya kommunalskat-

teutjämningsystemet kommer att stå som vinnare jämfört med det gamla. Man kommer att få bättre förutsättningar för att bedriva välfärd.

Det är något som inte riktigt framgår av vare sig ditt eller dina partikamraters inlägg, Sven-Erik Bucht. Vi kan ta exemplet Arjeplog, som du använder. Alliansens förslag för Arjeplog och Socialdemokraternas förslag för Arjeplog är identiska. Det finns ingen skillnad. Arjeplog står som vinnare i båda förslagen, eftersom man står som vinnare i det nya kommunalskatteutjämningsystemet. Det framgick inte riktigt av ditt anförande.

När jag höll mitt anförande var det ingen socialdemokrat som tog någon replik på det. Sven-Erik Bucht sade: En socialdemokratisk politik är bra för hela landet inte minst för storstadsregionerna. Av våra satsningar på jobb, skola, utbildning och bostäder skulle till exempel 1 miljard gå till Stockholms stad. Vad är det som är så bra med din Stockholmsmiljard?

Anf. 88 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Tack för att du säger att mitt inlägg var sympatiskt, Emil Källström, men jag måste påstå att alliansregeringens förslag inte är sympatiskt när det gäller landsbygden. Centern har gett upp landsbygden. Man sviker landsbygden.

När man tillför systemet närapå 1 000 miljoner står Centern där och säger: Det ska vi ge till Sveriges tio rikaste kommuner. Man ska fylla igen potthål som inte finns när det finns små kommuner som har massor med potthål på olika områden. Dem sviker Centern.

Man har också fördröjt förslaget. Där är Centern också ansvarig. Det innebär att min hemkommun Haparanda redan har tappat 19 miljoner, grannkommunen Övertorneå har redan tappat 5 miljoner och nästa kommun Pajala har redan tappat 8 miljoner.

Det är er politik. Ni sviker landsbygden totalt. Ni tillför pengar, men ni ger dem till dem som minst behöver dem. Vi har en helt annan politik. (Applåder)

Anf. 89 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det var inte mycket till försvar för Socialdemokraternas Stockholmsmiljard. Det blir lite spännande när vår politik innebär ett svek för landsbygden och Arjeplogs kommun medan er politik är någonting annat när det i själva verket om man läser siffrorna är exakt samma politik. Din argumentation går inte riktigt ihop, Sven-Erik Bucht.

Det finns en anledning till att vi inte ser några själaglada kommunstyrelseordförande från de kommuner som kommer i kontakt med de 961 miljonerna som vi nu talar om. De är helt enkelt inte glada. De betalar mer i det nya systemet.

Det låter som att det nya systemet innebär en stor överföring av pengar till rika Stockholmskommuner när det faktiskt är tvärtom. Rika kommuner betalar mer med det nya systemet, och ett stort antal landsbygdskommuner står som vinnare. Det är jag glad över.

Även om man inte ska berätta allting från regeringsförhandlingar är sådant vi säger utåt inga hemligheter. För Centerpartiet var ingångsbudet att vi skulle genomföra kommitténs förslag i dess helhet och det så snart som möjligt.

Med tanke på att vi så hårt har jobbat för det, och så länge, är det en glädjens dag när vi kan få igenom ett beslut som innebär att ingen kommun är en förlorare gentemot det förslag som vi presenterade och drev.

Sedan gäller det de vägar med potthål som vi kör på både du och jag på våra resor runt om i våra respektive län. Gynnar det oss som trafikanter och dem som bor i de kommunerna att vi börjar beskatta de resorna med kilometerskatt?

Gynnar det dem om vi höjer arbetsgivaravgifterna för arbetsgivare i de regionerna? Gynnar det dem om vi höjer egenavgifterna? Gynnar det våra bönder om vi höjer gödselskatten? Det är alla exempel på saker och skatter som ni höjer för att finansiera era fagra löften.

Anf. 90 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Det här är ganska intressant. Här står man från Alliansen oftast i talarstolen och kräver svar av Socialdemokraterna. När man har regerat i över sju år och inte har svar själv ska den som har varit från regeringsmakten under lång tid ge svar.

Jag kommer att ge svar åt landsbygdens folk när jag träffar dem. Jag ska tala om att Centerns representant Emil Källström säger att det är en glädjens dag när man beslutar att ge 1 000 miljoner till Sveriges rikaste kommuner. Jag lovar att jag kommer att berätta det.

Jag kommer att berätta att man inte tillförde pengar till landsbygdsprogrammet utan tog bort 371 miljoner. Jag kommer att berätta att 15 000 jobb har försvunnit inom jordbrukssektorn, något som berör landsbygden väldigt mycket.

Jag kommer att berätta om andra sjuklöneveckan. Den är väldigt viktig för de landsbygdsföretag som har få anställda. Jag kommer att berätta att man har minskat stödet till tjälsäkringar, något som är så viktigt för landsbygdskommunerna och skogsindustrin.

Jag kommer också att berätta att de ljuger om att vi föreslår en kilometerskatt. Vi föreslår ingen kilometerskatt. Men jag kommer att berätta att vi föreslår en vägslitageavgift för att skydda svensk åkerinäring som håller på att slås ut av oseriösa åkare från utlandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

13 § Vissa avgiftsfrågor på finansmarknadsområdet

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU8

Vissa avgiftsfrågor på finansmarknadsområdet (prop. 2013/14:30)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Anf. 91 JONAS ÅKERLUND (SD):

Herr talman! Rubriken för dagens debatt är *Vital kommunal demokrati*. Bakom KU:s betänkande står ett näst intill enigt utskott. Men på en punkt har vi reserverat oss. Det gäller det kommunala partistödet.

Regeringens förslag till regelverkets utformning i fråga om ett preciserat representationskrav bör ifrågasättas. De mandat väljarna gett partierna i det senaste valet bör avgöra partistödet. Partistödets ändamål är att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin och att förbättra partiernas möjligheter att utveckla en aktiv medverkan i opinionsbildningen bland medborgarna. Även om ett parti inte kan bemanna ett mandat i fullmäktige kan opinionsbildande verksamhet fortfarande bedrivas av partiet på kommunal nivå.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anf. 92 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Vi har nu hamnat i en diskussion om det betänkande som heter *Vital kommunal demokrati*. Det innehåller en del förändringar i kommunallagen och syftar till att förbättra den kommunala demokratin funktionssätt.

De allra flesta av förslagen är bra, och om dem råder total enighet i utskottet. Det gäller till exempel förslaget om möjlighet för ledamöter i fullmäktige och nämnder att delta i en del sammanträden på distans. Det kräver förstås att ljud- och bildöverföring sker direkt, i realtid, och att det görs på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra och delta på lika villkor i sammanträdet.

Utskottet har också påpekat att den här möjligheten bara kan ses som ett komplement till vanliga möten och att det ställer särskilda krav vid till exempel omröstningar och behandling av sekretessbelagda uppgifter.

Men det finns punkter där vi inte är överens. Vad gäller möjligheten att minska antalet ledamöter i kommunfullmäktige och redovisningen av det kommunala partistödet har Vänsterpartiet en annan uppfattning än utskottsmajoriteten.

Regeringen föreslår att det minsta antalet ledamöter i kommunfullmäktige i de minsta kommunerna ska kunna minskas från 31 till 21 ledamöter. Det främsta argumentet är att det är svårt för partierna att fylla sina listor, att det är fler avhopp i mindre kommuner än i större och att man vill ha mindre fullmäktigeförsamlingar för att minska antalet tomma stolar.

Vänsterpartiet ser inte att förslaget löser de problem som man har lyft fram. Det riskerar snarare att skapa nya problem. Det är klart att det är problematiskt med tomma stolar i fullmäktige, och det är klart att det är problematiskt när partier inte lyckas rekrytera tillräckligt med folk till sina listor. Men med färre mandat i fullmäktige blir också situationen för ledamöterna där annorlunda. Framför allt gäller det ledamöter i de små partierna. Situationen i fullmäktige och arbetet där blir ännu svårare, och

på det sättet kan det också bli svårare att rekrytera personer till listorna. Det kan bli svårare att få människor att våga ta på sig politiska uppdrag.

Det är betydligt tuffare att ensam företräda ett parti än om man till exempel är två företrädare. Med färre antal ledamöter riskerar fler partier att representeras av bara en enda företrädare, och det ställer verkligen stora krav på varje enskild ledamot. Detta riskerar att göra det ännu svårare att rekrytera personer som kan tänka sig att kandidera.

Det är snarare så att det behövs andra åtgärder för att stärka den lokala demokratin. Förslaget om att kunna delta på möten på distans är ett sådant förslag, som kan underlätta för personer att delta i det politiska livet. Stöd och utbildningsinsatser till ledamöter och diskussionsklimatet inom kommunernas politiska liv påverkar förstås också människors beredvillighet att åta sig politiska uppdrag.

Ett stort ansvar för om personer väljer att engagera sig eller inte ligger förstås också på de politiska partierna. I flera partiorganisationer finns gamla strukturer och arbetssätt som definitivt behöver utvecklas om man ska kunna rekrytera nya företrädare. Men att minska antalet företrädare för kommuninvånarna är inte ett sätt att utvidga och vitalisera den kommunala demokratin. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Dessutom innebär en sänkning av antalet ledamöter att den faktiska procentspärren för att ett parti över huvud taget ska bli representerat höjs. För att få en trolig plats i en fullmäktigeförsamling med endast 21 ledamöter hamnar spärren för ett politiskt parti på ungefär 2,8 procent. Det anser vi är för högt.

En annan del i förslaget där vi inte är överens med regeringen gäller kravet på skriftlig redovisning av att partistöden har använts för det avsedda ändamålet, det vill säga till att stärka det politiska partiets ställning i den kommunala demokratin. Avsikten med redovisningen är att öka invånarnas och mediernas insyn och ge möjlighet att ifrågasätta partiernas användning av partistödet. Det finns däremot inga sanktioner om partierna väljer att använda pengarna till något annat än det var avsett. Men man kan ju anta att det blir en ganska stor medial diskussion om det finns uppseendeväckande delar i något av partiernas redovisningar.

Vänsterpartiet ser också behovet av någon form av redovisning för hur partistödet används. Partistöd innebär att vi lämnar över offentliga medel till enskilda organisationer, och det är fullt rimligt att det sker någon form av uppföljning av hur medlen används. Statligt partistöd redovisas, och det är logiskt att partistöd från kommuner och landsting också redovisas.

Däremot anser vi inte att det är bra att det är upp till varje fullmäktigeförsamling att avgöra hur redovisningen ska se ut och vad den ska innehålla. Det finns en risk för godtycke, och det kan finnas en risk att det inkräktar på partiernas behov av att kunna göra strategiska planer i sitt lokala partiarbete. Partierna ska inte behöva offentliggöra strategiska ekonomiska ställningstaganden för sina politiska motståndare.

Det får inte heller bli så att kraven på redovisningen är så komplicerade att små partier riskerar att inte klara av att fullfölja redovisningskraven. Det bör vara en likriktning i vad man ställer för krav på detta över hela landet. Det ska vara enkelt att redovisa. Vår uppfattning är därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förtydliganden om vad redovisningen av partistöd ska innehålla.

Anf. 93 HANS EKSTRÖM (S):

Herr talman! Ibland har man förmånen att få tala om något i svenskt samhälle som i stort sett fungerar ganska bra. Sveriges kommuner levererar välfärd och demokrati väldigt väl ut till hela landet. Det är vi ganska överens om i den utredning som ligger till grund för den proposition som vi i dag behandlar.

Jag tycker att vi ska vara stolta över detta. Både en enig utredning och ett enigt utskott bedömer att det inte heller finns några anledningar till eller några stora, revolutionära behov av förändringar av styrningen av Sveriges kommuner ur lagstiftningssynpunkt.

Det finns några åtgärder som man behöver titta på. Vi har en situation där en del av landets kommuner är väldigt små. Vi har kommuner som har under 3 000 invånare. 31 mandat för en kommun med under 3 000 invånare innebär ett stort antal förtroendevalda i relation till invånarantalet. Om vi jämför med Stockholm, där jag tror att kravet är 101 för snart 900 000 invånare, förstår ni skillnaden i förmågan att mobilisera medlemmar. Förutom fullmäktige ska man sedan dessutom ha en nämndorganisation, och man ska få fram alla andra förtroendevalda ur partierna i de små kommunerna. Därför finns det anledning att göra en avvägning. Jag förstår de argument som Mia Sydow Mölleby har framfört om risken för ökad spärr och sådana saker, men man måste också göra en avvägning mellan de olika delarna vad gäller mindre kommuner för att få dem att fungera. Jag tycker att utredningen har gjort den avvägningen på ett rimligt sätt.

Det finns ett annat förslag i den här utredningen som jag tycker att det finns anledning att diskutera lite grann, även om jag stöder det förslag som finns. Det gäller möjligheten att delta i beslut på distans. Det som står här om att det ska ses som en kompletterande form är viktigt. Jag är lite rädd för att man på en del ställen kommer att se det som att det är ett bekvämt och bra sätt att få det att fungera.

Jag börjar låta som en gammal farbror när jag säger: Tänk, jag värdesätter det personliga mötet. Tänk, jag tror att människor som sitter och diskuterar tillsammans vid ett sammanträde tar intryck av varandras argument på ett helt annat sätt än vad man gör om man deltar per telefon eller via någon bildskärm och egentligen sitter långt därifrån. Jag kan titta på en politisk motståndare och se om han blinkar till vid ett argument eller se om Tuve ser svettig ut i pannan. Det är klart att det är en del av demokratin som jag tror att vi ska vara rädda om och inte överge för att vi blir för kära i modern teknik för att den är bekväm.

Sedan finns det massor med saker som man måste iakttä ut sekretessynpunkt till exempel, och det finns väl beskrivet i betänkandet. Men jag vill här från talarstolen betona vikten av att det här blir en kompletterande form och inte en norm för beslutsfattande i landets kommuner.

Det finns också en del andra, mindre förändringar, men jag tycker att de i huvudsak är en anpassning av till exempel ändrad valdag, då man flyttar fram mandatperioden för fullmäktigesammanträden. Det är inga stora saker, och vi är fullständigt överens om de sakerna.

Det som jag ytterligare vill betona är den fråga som har debatterats om partistödet och om man ska kunna ta emot partistöd för tomma stolar. Här öppnas en möjlighet för att man inte delar ut partistöd till de obesatta mandaten i landets fullmäktige. Jag tycker att det är en rimlig anpassning

av lagstiftningen till en ganska ny företeelse i Sverige där vi nu ser att det i en hel del fullmäktigeförsamlingar runt om i landet är en del tomma platser, och en del partier som har flera mandat i fullmäktigeförsamlingar deltar över huvud taget inte i arbetet och har inte namn på mandaten. Jag tror att det ur medborgarnas synvinkel ter sig orimligt att man ska lämna ut skattebetalarnas pengar till partier som inte besätter sina mandat i en fullmäktigeförsamling.

Med de orden, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 94 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag förstår att man i stora partier kanske inte ser problemet med färre ledamöter i fullmäktige på samma sätt som i mindre partier. Det är klart att det kan vara svårt att rekrytera många på en lista, och arbetet i fullmäktige kanske inte skiljer sig så mycket åt om det är sju eller tio ledamöter i ett parti. Men det finns en tendens med ganska många små partier i dag. Även om procentregeln kanske inte är det största problemet finns risken att det är rätt många partier som företräds av bara en ledamot. Riskerna att det inte blir någon alls som företräder det partiet och dess väljare ser jag som ganska stora. Det är en rätt tuff situation att sitta som ensam ledamot för ett parti.

Om man tänker sig tre partier i en fullmäktigeförsamling med en ledamot vardera inser man att de har ett svårt jobb. Då finns det en risk att flera åsikter i en kommun inte alls representeras utan att det snarare blir en sämre representation än vad det är i dag.

Kan Hans Ekström över huvud taget se problemet att det skulle kunna uppstå ett demokratiskt underskott?

Anf. 95 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag kan förstå det argumentet. Som jag säger är det en avvägning mellan de olika dimensionerna som måste göras. Men enligt den bild som vi i utredningen fick från situationen när det gäller möjligheterna för partierna att rekrytera och besätta mandat börjar det vara besvärligt i väldigt små kommuner. Risken är då att man i stället får en situation som jag beskrev tidigare med obesatta mandat. Det tycker jag i högsta grad undergräver både valresultat och väljarnas synpunkter på ett mycket allvarligare sätt – om vi får en situation där fullmäktigeförsamlingen formellt ska innehålla 31 personer men det är 26 som över huvud taget någon gång är där. Det kan bli en bekymmersam situation.

När vi säger 31 ska vi komma ihåg att man dessutom ska ha ersättare. Det är väldigt mycket om man har 2 800 invånare. På det ska man ha en hel nämndapparat och dessutom antagligen försöka få fram en och annan förtroendevald till andra ställen som landsting och nämndemän i tingsrätten och annat. Då är det även för de större partierna svårt att sköta sitt demokratiska uppdrag.

Anf. 96 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Jag ser också problemet med obesatta mandat, men jag ser det kanske från en annan vinkel där jag tycker att det nog är ett större problem om partier inte representeras alls än om man har stora partier där ett eller två mandat inte representeras därför att man behöver få många på sin lista. Risken är stor att de små partierna får ännu svårare att rekry-

tera när det är färre ledamöter i fullmäktige, därför att pressen på de enskilda ledamöterna blir större än vad den är i dag. Då finns en risk att flera partier kanske inte är representerade över huvud taget.

De flesta som sitter i en fullmäktigeförsamling sitter också i nämnder. Det är sällan så att människor sitter i fullmäktigeförsamlingen och helt andra ska rekryteras till nämnderna. Behovet av nämndrekrytering påverkas egentligen inte av fullmäktiges storlek, vad jag kan se.

Men jag undrar fortfarande om inte Hans Ekström ser problemet i om det är flera partier som inte representeras alls i fullmäktige och att det problemet skulle vara större än att det kanske är en eller två stolar i ett stort parti som står tomma.

Anf. 97 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Om det vore så att spärren blev väldigt hög skulle jag ha större förståelse för de argumenten, men som Mia Sydow Mölleby själv sade i sitt inledningsanförande från talarstolen hamnar spärren på ungefär 2,8 procent, alltså långt under spärren till riksdagen. Riksdagen anser vare sig Mia Sydow Mölleby eller jag är en särskilt odemokratiskt sammansatt församling. Spärren till kommunerna efter en sådan här minskning av mandatantalet skulle vara betydligt lägre än till riksdagen, så jag delar faktiskt inte den oron.

Anf. 98 SEDAT DOGRU (M):

Herr talman! Jag har varit kommunalpolitiskt aktiv i många år och är det fortfarande även om jag nu för tiden för det mesta är i detta hus. När jag läser betänkandet tycker jag att förslagen som föreslås i propositionen är bra för kommunerna. De är flexibla och förbättrar och tydliggör funktionen samt stärker den kommunala demokratin.

De ändringar som föreslås är bland annat att man möjliggör för sammanträden på distans under förutsättning att vissa kriterier är uppfyllda. Det är klokt och tidsenligt. Många av oss har säkert någon gång deltagit i telefon- eller videomöten, eller andra former av möten på distans, och vet att det är smidigt. Det kommer att underlätta och förenkla deltagandet för många kommunalpolitiska aktiva i vårt avlånga land, vilket jag tycker är bra. Det gynnar demokratin.

Det blir ändringar i kommunernas och landstingens befogenhet att lämna partistöd. Det blir en skärpning av representationskravet, som preciseras genom att ett parti ska anses vara representerat om det fått mandat i fullmäktige och vald ledamot är fastställd enligt vallagen. Det är helt logiskt att det är så. Är man närvarande ska man få ta del av det allmänna på samma villkor som andra partier, och finns man inte representerad kan man heller inte kräva att få ta del av stödet. Det är sunt förnuft, vilket gynnar demokratin.

Ändamålet för vilket partistöd får lämnas skrivs in i kommunallagen, det vill säga att det ska stärka de politiska partiernas ställning i den kommunala demokratin. Samtidigt införs ett nytt krav, nämligen att fullmäktige måste besluta ifall mottagare av partistöd ska lämna en skriftlig redovisning som visar att stödet använts för det ändamålet. Hur denna redovisning ska se ut eller vad den ska innehålla är upp till varje parti att avgöra. Redovisningen ska lämnas in till fullmäktige och blir då offent-

lig. Öppenhet gillar vi. Det är alltid bra. Redovisning av vad skattepengar går till gillar vi ännu mer. Det gynnar demokratin.

Det blir ändringar i antalet kommunfullmäktigeledamöter. Minsta tillåtna antal ledamöter i fullmäktigeförsamlingar sänks från 31 till 21. Det gäller de kommuner som har 8 000 eller färre röstberättigade. I kommuner med mellan 8 000 och 16 000 röstberättigade ska minsta antal vara 31, och så vidare. Dessa ändringar ger kommunerna större frihet att själva bestämma och att kunna minska antalet ledamöter om de så önskar. Valfrihet är bra för den lokala demokratin.

Det blir möjligt för fullmäktige att återkalla nämndpresidiernas uppdrag om det skett förändringar av den politiska majoriteten i fullmäktige, vilket är rimligt. Vidare föreslås en ändring av mandattidens början; den flyttas till den 15 oktober från den 1 november valåret.

Vid val till geografiska nämnder, exempelvis stadsdelsnämnder, behöver man inte tillämpa proportionella val om man vill utse nämndens ledamöter på annan grund än partipolitisk, detta ifall en absolut majoritet så önskar vid inrättandet. Det är ett bra förslag då man kanske vill ha med kommunala tjänstemän, lokala företrädare, föreningsfolk eller andra personer som besitter en viss expertkunskap som är bra för området. Det gynnar den lokala demokratin.

Herr talman! Jag vill dra mitt strå till stacken för att gynna den lokala demokratin genom att yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 99 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Herr talman! I Sverige varierar storleken på kommunerna mycket, alltifrån de fem kommuner som har något fler än 2 000 invånare till Stockholm, som är störst och har nästan 900 000 invånare. Det betyder förstås att det finns stora skillnader i hur kommunpolitik bedrivs, men inte desto mindre finns det också många likheter, och kommunallagen gäller för alla.

I betänkandet *Vital kommunal demokrati*, som vi nu debatterar, föreslås några ändringar i kommunallagen för att tydliggöra och uppdatera lagens innehåll. I dag får kommunerna lämna partistöd till de politiska partier som är representerade i fullmäktige. Vad som menas med att vara representerad är i dag en tolkningsfråga. Nu blir det tydligt i lag att ett parti är representerat om det har fått ett mandat i fullmäktige och en ledamot är fastställd. Med representation avses alltså att det ska finnas en person av kött och blod som kan delta i fullmäktiges möten.

Varför görs då denna ändring? Jo, vi menar att grunden för den kommunala demokratin är att det finns människor som åtar sig att delta i den lokala politiken och blir folkvalda. Om ett parti saknar representation i fullmäktige finns det inga lokalt folkvalda som kan företräda partiet och bedriva opinionsbildning mot kommuninvånarna.

Det är rätt viktigt att vi visar respekt för att det är kommuninvånarnas pengar det handlar om. Genom reglerna om kommunalt partistöd har de folkvalda getts möjlighet att använda skattemedel till att stärka den lokala politiska verksamheten. Det är rimligt, eftersom vi värnar en levande lokal demokrati. Men då är det viktigt att vi är tydliga med vad som är grunden för detta. En avgörande faktor är att det verkligen finns någon som företräder partiets väljare i det folkvalda organet, i fullmäktige.

Vi menar att de som mottagit kommunalt partistöd ska redovisa, åtminstone översiktligt, vad pengarna gått till. På så sätt får vi en uppföljning av stödet och kan se att det gått till det som var syftet. Nu diskuterar vi i Sverige möjligheten att stifta en lag som innebär att partier ska redovisa sina intäkter. I flera länder krävs att partier och kandidater även redovisar sina utgifter och kampanjbudgetar. Skattebetalarna har rätt att få veta vad deras pengar går till. Det är alltså skälet även här. Kommunerna betalar årsvis ut många hundra miljoner i partistöd. År 2010 låg det på ca 400 miljoner kronor. Någon form av redovisning är därför rimlig att kräva.

Vänsterpartiet har en reservation om att kraven på vad som ska redovisas behöver vara tydligare. Att det inte krävs tydligare redovisning än vad som föreskrivs i propositionen har nog att göra med att regeringen vill skynda långsamt och se om det kan utvecklas en praxis som är tillfredsställande i kommunerna. Det kan vara dumt att i lagtext alltför detaljerat slå fast hur en redovisning ska ske. Det måste finnas en balans mellan att partierna gör en redovisning och att de inte behöver avslöja sådant som kan vara känsligt från ett konkurrensperspektiv. Det är också oklokt att i lag skriva att just det och det ska redovisas. Att redan på förhand specificera redovisningen alltför detaljerat riskerar att låsa lagstiftningen vid det redan välkända. Exempelvis kan den fortsatta teknikutvecklingen göra att dialogen med väljarna kommer att ske på ett helt annat sätt än i dag.

Med detta betänkande tar vi också beslutet att möjliggöra – jag vill understryka möjliggöra – för kommunerna att minska antalet fullmäktigeledamöter från 31 till 21 i kommuner med färre än 8 000 röstberättigade. I kommuner med mellan 12 000 och 16 000 röstberättigade sänks miniminivån från 41 till 31 ledamöter. Det ger alltså möjlighet för totalt 106 kommuner att minska antalet ledamöter om de så önskar. I det här sammanhanget är det viktigt att konstatera att en majoritet av landets kommuner, totalt 160, själva valt att ha större fullmäktigeförsamlingar än vad lagen kräver. Den möjligheten finns naturligtvis kvar. Vad vi gör är att skapa en möjlighet, inte en regel.

Varför gör vi då detta? Jo, det är rimligt att kommunerna kan fylla sina fullmäktige hela mandatperioden. I vissa kommuner gör dagens regler att fullmäktige inte kan vara fulltaligt därför att kandidatlistorna helt enkelt tar slut. Har ett parti fått ett mandat men det inte finns någon person för länsstyrelsen att utse står man där med en tom stol. Vi ser även att flera hoppar av sina uppdrag under mandatperioden och att det inte finns några ersättare. Då blir det också en tom stol. Fullmäktige krymper alltså av sig själv. Att möjliggöra mindre fullmäktigeförsamlingar är viktigt om vi vill att de allra minsta kommunerna ska finnas. Därför måste vi anpassa spelreglerna efter den kommunala verkligheten. Antalet väljare per fullmäktigeledamot bör vara lagom stort.

Visst kan denna ändring innebära att det blir något svårare för mindre partier att ta ett mandat i de allra minsta kommunerna, men jag anser inte att förändringen är särskilt dramatisk. Vänsterpartiet, som inte vill se denna ändring, och Folkpartiet, som jag företräder, har i en del kommuner likartade situationer. Skillnaden är att jag står bakom ändringen och vill understryka att den är frivillig och förstås endast bör användas om det finns anledning att komma åt problemet med att det inte går att fylla

fullmäktige och om andra ansträngningar att göra något åt det inte fungerat.

Slutligen vill jag säga att det är roligt att vi kan fatta beslut om att det ska vara möjligt att delta i kommunfullmäktige- och nämndsmöten på distans. Jag kan dock hålla med Hans Ekström om att det finns ett stort värde i att träffas i samma rum. Samtidigt är teknik, rätt använd, en möjlighet när det gäller att hålla demokratin vital. Det sparar kanske lite på miljön och även tid för enskilda, vilket kan bidra till att fler fortsatt vill delta i det politiska arbetet.

Med dessa ord yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 100 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Fru talman! Jag kan förstås se att det är ett problem med tomma stolar. Frågan är om det är bra att åtgärda det så som det föreslås. Om det är en församling med 31 mandat och det är 3 tomma stolar är det ett problem när det är 28 ledamöter. Men att lösa det genom att säga att det är okej om man bestämmer sig för 21 gör inte att demokratin utvidgas särskilt mycket.

Jag tycker att det är ett problem om man försvårar för företrädare för små partier att klara av sina uppdrag. Ju fler partier som representeras av endast en ledamot, desto svårare blir det för dem att fullgöra sitt uppdrag på ett bra sätt. Det är min utgångspunkt.

Kan inte Karin Granbom Ellison se de svårigheter som det ändå torde innebära att göra fler partigrupper i fullmäktige väldigt små? Det är kanske andra åtgärder som ska till om vi inte får personer att ställa upp i fullmäktigeförsamlingarna.

Anf. 101 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag hade det anslaget att det egentligen inte är önskvärt att ha så små fullmäktige. Jag nämnde och underströk att man har en möjlighet att minska antalet ledamöter. Jag sade att det finns en majoritet av kommunfullmäktige i dag som väljer att vara större än de faktiskt måste vara. Naturligtvis tycker jag att det är bra att vi kan ha så många aktiva som möjligt lokalt i politiken.

Samtidigt ser jag att det inte fungerar på alla ställen. I de allra minsta kommunerna kan det vara svårt att fylla platserna. Jag tyckte att Hans Ekström förklarade detta på ett ganska bra sätt. Det handlar inte bara om att hitta politiker till just fullmäktigeplatser, utan det gäller att hitta många lokalt aktiva. Jag sade att vi ska uppmana till många ansträngningar i partier för att försöka hitta lokalt engagerade. Men när detta inte går finns det en möjlighet att minska antalet fullmäktigeledamöter. Det fungerar inte att ha tomma stolar, och det är ett återkommande problem. Därför har jag sagt att detta kan vara rimligt att införa.

Anf. 102 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Fru talman! Jag kan också se att det är ett problem att vi inte kan rekrytera politiker, och jag ser också att det är svårt med tomma stolar. Det är inte bra. Problemet är att även om det är frivilligt är det ofta de större partierna i dag som kan avgöra frågan. Jag anser att det riskerar att göra det ännu svårare för de små partierna att rekrytera ledamöter till fullmäktigeförsamlingar.

Vi får en situation där fler och fler kommer att få sitta ensamma och representera sitt parti i fullmäktige om det här blir en utveckling som pågår. Eftersom ni nu ger möjlighet att minska antalet fullmäktigeledamöter från 41 till 31 och från 31 till 21 ökar förstås risken att det blir en stor press på de enskilda ledamöterna. Det tycker jag är ett stort problem.

Kan inte Karin Granbom Ellison se den svårigheten för de företrädare det gäller?

Anf. 103 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Fru talman! Det som Mia Sydow Mölleby lyfter är naturligtvis en sida av detta, och vi skulle önska att det inte var så. Men det här är en förändring som vi gör därför att verkligheten är som den är.

Jag hoppas att det inte blir så många som beslutar sig för att minska antalet kommunfullmäktigeledamöter. Men om det är lösningen på problemet med tomma stolar kan jag acceptera det. Jag ser att det redan i dag finns ett antal begränsningar för mindre partier. Det finns spärrar till riksdagen, och det finns valkretsindelningar som gör det svårare för mindre partier. Det främsta som gäller för de partier som i dagsläget kallas för något mindre är att försöka öka sin representation och ta det mandat som krävs för att komma in i kommunfullmäktige.

Anf. 104 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Betänkandet behandlar propositionen *Vital kommunal demokrati*. Det ligger väl en hemlighet i själva namnet. Vi är ute efter att vitalisera. Tomma stolar och problem med att räcka till för dessa stolar vitaliserar inte den kommunala demokratin. De åtgärder som vi föreslår i betänkandet har syftet att vitalisera. Det finns förslag på ändringar i kommunallagen som vi förelägger riksdagen för beslut.

Det blir ändring så att kommuner får lov att ge partistöd till partier som har fått mandat i fullmäktige och där det faktiskt finns en ledamot fastställd. Vi ger alltså inget stöd för tomma stolar. Det är viktigt. Med partistödet följer, som vi har hört, kravet att lämna in en skriftlig redovisning för hur stödet använts för det ändamål som har avsetts. Det tycker vi är viktigt; det ska inte gå till vad som helst. Det ska redovisas vart det går.

Sedan har vi den viktiga fråga som särskilt Mia Sydow Mölleby reser. Det minsta antalet ledamöter kan vara 21 i små kommuner med mindre än 8 000 röstberättigade. De måste inte sänka antalet, det har vi betonat, men de kan få göra det för att helt enkelt undvika de tomma stolarna.

Jag måste säga att jag förstår Mia Sydow Möllebys perspektiv. Mitt parti är om möjligt ännu mindre än Vänsterpartiet, och naturligtvis drabbas detta många av mina partikamrater ute i landet. Det är för många kristdemokrater en regel att sitta ensam, ha en suppleant att luta sig mot och en liten grupp. Det är verkligheten. De gör ett fantastiskt bra arbete.

Är lösningen att säga att vi vill vara två ordinarie? Låt oss göra parallellen till riksdagen. Vi sitter i utskotten som i en miniriksdag. I Folkpartiet, Miljöpartiet, Centern, Kristdemokraterna, Vänstern och Sverigedemokraterna är det en ledamot som gör samma arbete, sätter sig in i lika mycket handlingar, pläderar, argumenterar som de större partierna kan

dela på åtskilligt fler. Om jag sade att jag gärna vill ha en kristdemokratisk vän, en kollega, en ledamot som delar uppgifterna med mig, det är ett krav, det ska jag ha och det ska varje ledamot ha, man ska inte behöva sitta ensam i utskottet, ja, då får vi dubblera antalet ledamöter i utskotten.

Kan jag som representant för ett litet parti ta på mig att vi ska ha dubbelt så stora utskott? Är det vettigt? Är det en bra avvägning? Det skulle ställa enorma krav på socialdemokrater och moderater att täcka stolarna. De skulle få springa som skällade råttor. Vi skulle få ha utskottsmöten på olika tider för att vi över huvud taget skulle klara det.

Det rimliga är, och man får vara tacksam för det, att vi har en röst och en möjlighet att göra vår röst hörd. Så är det också i kommunerna. Det är ingen önskvärd situation, men man får göra som vi fick höra från Karin, jobba för att få ett mandat till. Vid ett tillfälle hade jag en kristdemokratisk kollega i utskottet. Jag satt tillsammans med Johnny Gylling i trafikutskottet. Det är en fantastisk skillnad. Det är enormt. Man är två att dela på arbetet i stället för att göra allting ensam.

Det är bara att jobba för det, bita ihop och se glad ut. I den avvägning som ska göras får de mindre partierna, såväl i utskotten i riksdagen som i kommunerna, säga: Det här förslaget är ändå rimligt.

Så har vi distansmedverkan. Det är en komplettering när det inte är möjligt att vara fysiskt närvarande. Det bästa är naturligtvis att se den man debatterar med. Man kan göra upp, och man kan till och med, som det har hänt här i riksdagen, i sista minuten ändra sig och säga: Jag har lyssnat till sakargumenten, det har hänt saker och vi ändrar oss. Det är betydligt svårare om man sitter någonstans på Bahamas och följer det hela på en dator.

Nej, fram för att man möter varandra ansikte mot ansikte. Det är det bästa. Men när det inte går att göra skulle det likväl kunna vara ett komplement.

Anf. 105 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag ska ta vid där min högt värderade vän och kollega från Skillinge, Tuve Skånberg, slutade. Han är en värdig representant för ett litet parti och kan se möjligheter i politiken.

Regeringens proposition som behandlats av konstitutionsutskottet och nu debatteras i kammaren har sin grund i SOU 2012:30, som bär titeln *Vital kommunal demokrati*. Jag har som en av de moderata företrädarna haft förmånen att medverka i den utredningen, som tillsattes i maj 2010 och därefter kompletterades med några nya ledamöter efter valet, bland annat med Hans Ekström från Socialdemokraterna.

Låt mig slå fast en sak: Utredningens ordförande Stig Nyman från Kristdemokraterna har tillsammans med sekretariatet gjort ett mycket gott arbete för att förutsättningslösa och öppna samtal i god anda har kunnat genomföras. Utan att avslöja alltför mycket om det inre arbetet vill jag ändå vittna om det fina i svensk utredningskultur, där man lyssnar på varandras argument och där partiföreträdare inte bara har kraft att framföra sina egna synpunkter utan också modet att närma sig politiska meningsmotståndares tankar, idéer och påståenden. Därför fanns det i utredningen inte några reservationer – till skillnad från i KU:s betänkande – vare sig från Sverigedemokraterna eller från Vänsterpartiet.

Det betänkande som ligger på kammarens bord omfattar drygt 40 sidor inklusive lagstiftningstext. Vår utredning landade på drygt 600 sidor, inklusive bilagor. Skillnaden är inte bara fler kloka förslag i utredningen, utan också en medveten idé från utredningens sida om att vårt betänkande skulle kunna fungera som en uppslagsbok och sammanfattning av det rådande läget samt ge en internationell utblick när det gäller ett antal förslag som kan vitalisera lokal demokrati. Det går således bra för ledamöterna att återanvända utredningens rätt digra häfte, om de är intresserade av lokal demokrati.

Några av utredningens förslag behandlas i regeringens proposition, andra inte. Den som exempelvis vill läsa om kommunal och landstingskommunal krishantering eller försöksverksamhet med majoritetsstyre kan med fördel leta upp ett exemplar av utredningen. Detta med majoritetsstyre i en kommun eller ett landsting kan fungera som att stå på ett klippusprång med ett bråddjup under fötterna. Bara i mitt parti hörs det väldigt distinkta röster som tycker att det är en bra idé medan andra tycker att det är en väldigt dålig idé.

Det som anses bra är att man kan renodla rollerna mellan styrande majoritet och opposition. Detta skulle då vara fördelen med majoritetsstyre i en kommun, precis som vi har på den nationella nivån, det vill säga att det är regeringen som representerar en majoritet i förhållande till en tydlig opposition.

De som är oroliga ser det som att det på olika sätt kan försvåra det politiska arbetet. Det kan också leda till stängda dörrar i kommunhusen om det politiska arbetet. Därför är det väl klokt att utskottet landar i att om man ska pröva detta med majoritetsstyre i kommuner och landstingskommuner kräver det i vart fall ytterligare utredningsarbete där man funderar på vilka säkerhetsspärrar som kan tas fram.

Till viss del initierades utredningen om vital kommunal demokrati av det demokratiarbete som genomförts i regi av SKL, Sveriges Kommuner och Landsting. SKL var med sin kunskap och kompetens också synnerligen närvarande i utredningsarbetet.

Demokrati handlar om mer än enbart upprättandet av olika alternativ att välja mellan. Riktig, varaktig och rättvis demokrati uppnås inte enbart genom omröstningar. Riktig, varaktig och rättvis demokrati uppnås nämligen först genom upprättande, underhållande och utveckling av demokratins förutsättningar, regelverk och resultat. Därför bör alla demokratiska församlingar värda namnet då och då utvärdera och vid behov revidera och bearbeta sina arbetsformer. Ytterst handlar det om att värna lagarnas anda och idé.

Syftet med propositionen och med betänkandet är att förbättra den kommunala demokratins funktionssätt och därmed öka transparens och nytta såväl för medborgare som för folkvalda. Låt mig fästa avseende vid några saker.

Till att börja med finns det en bärande tanke, och det är att skapa möjligheter för landets kommuner, inte att tvinga någon till något. Så är det exempelvis med förslaget om att minska antalet ledamöter i landets minsta kommuner. Vill man endast ha 21 ledamöter i kommuner med 8 000 eller färre röstberättigade mot dagens 31 ska denna möjlighet finnas. Men det är inget tvång. Man behöver inte ha det så.

I grunden tillhör jag dem som lockas av de mindre kommunförsamlingar som finns i vårt södra grannland Danmark. I stället för ett större fullmäktige där ledamöter riskerar att uppfattas som anonyma blir det i Danmark närmast fråga om att medborgarna har att välja en direktvald kommunstyrelse. För egen del tror jag på det viktiga sambandet mellan synliga politiska företrädare och medborgarna. Det skapar känsla och det skapar dynamik.

Ett viktigt steg som tas är att det nu öppnas för beslutsfattande på distans. Jag tycker att det är bra att man utnyttjar de möjligheter som ny teknik skapar. Återigen: Detta är en möjlighet, men inte ett tvång. Därmed lägger man fler verktyg i lådan som kan användas av aktiva och vitala kommunpolitiker.

Det som kom att initiera utredningen var delvis den allmänna diskussion som förts om så kallade tomma stolar i fullmäktigeförsamlingarna och partistöd kopplat till dessa. Partistödsbestämmelsernas så kallade representationskrav, som innebär att partistöd endast får ges till partier som är representerade i fullmäktige, preciseras nu genom att det i en särskild bestämmelse anges vad som avses med representerad. Ett parti ska vara representerat om det fått mandat i fullmäktige och vald ledamot är fastställd för mandatet enligt vallagen. Och här finns det en viktig principiell skillnad gentemot Sverigedemokraterna, i alla fall i riksdagen, som med sin reservation tar strid för att även tomma stolar ska betala sig. Där tycker vi olika.

För den intresserade finns det på s. 36 i KU:s betänkande en uppräknings av andra mycket spännande frågor och utmaningar såsom till exempel hur fullmäktiges ställning kan stärkas och tjänstledighet för politiskt uppdrag om man arbetar i ett annat land. Det kan vara av betydelse i Öresund, Tornedalen och Värmland/Dalarna, och det kan behandlas inom ramen för nordiskt samarbete. Andra frågor som tas upp i betänkandet är hur kommuners samverkan kan fördjupas och att kommuner och landsting i kris bör utredas vidare.

Jag vill ta tillfället i akt och tacka utskottet och departementet med tillhörande statsråd, ledamöter och personal för god och kompetent beredning av ärendet. Jag vill också tacka ledamöterna i utredningen.

Därmed, fru talman, vill jag yrka bifall till konstitutionsutskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.17 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU5 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Botswana

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU6 Informationsutbytesavtal med Bahrain

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU7 Informationsutbytesavtal med Belize

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU3 Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen

Punkt 1 (Föräldrapenning efter fyraårsdagen)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

297 för utskottet
16 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 100 M, 23 MP, 23 FP, 19 C, 15 SD, 16 KD

För res. 1: 16 V

Frånvarande: 11 S, 7 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 2 (S, MP)

Votering:

173 för utskottet
124 för res. 2

16 avstod

36 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 FP, 19 C, 15 SD, 16 KD

För res. 2: 101 S, 23 MP

Avstod: 16 V

Frånvarande: 11 S, 7 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 4 (Proportionell fördelning av dagar mellan föräldrarna)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

298 för utskottet

15 för res. 5

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 100 M, 23 MP, 23 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 5: 15 SD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU4 Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU6 Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer

Punkt 1 (Kontaktförbud avseende gemensam bostad)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

298 för utskottet

15 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 100 M, 23 MP, 23 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 1: 15 SD

Frånvarande: 11 S, 7 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

Punkt 2 (Tillämpning av reglerna om kontaktförbud)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

297 för utskottet

15 för res. 2

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 99 M, 23 MP, 23 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 2: 15 SD

Frånvarande: 11 S, 8 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

Prot. 2013/14:35
27 november

Punkt 3 (Överträdelse av kontaktförbud)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

296 för utskottet

16 för res. 3

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 99 M, 23 MP, 23 FP, 19 C, 15 SD, 16 KD

För res. 3: 16 V

Frånvarande: 11 S, 8 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

157 för utskottet

140 för res.

15 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 23 FP, 19 C, 16 KD

För res.: 101 S, 23 MP, 16 V

Avstod: 15 SD

Frånvarande: 11 S, 8 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

FiU8 Vissa avgiftsfrågor på finansmarknadsområdet

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU7 Vital kommunal demokrati

Punkt 1 (Fullmäktiges ställning i det kommunala beslutsfattandet)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

296 för utskottet

16 för res. 1

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 99 M, 23 MP, 23 FP, 19 C, 15 SD, 16 KD

För res. 1: 16 V

Frånvarande: 11 S, 8 M, 2 MP, 1 FP, 4 C, 5 SD, 3 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2013/14:46 Regionalt utvecklingsansvar i Jönköpings, Örebro och Gävleborgs län

2013/14:48 Proportionell fördelning av mandat och förhandsanmälan av partier i val

2013/14:51 Förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet

17 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 november

2013/14:171 Regeringens finanspolitik och Västmanland

av *Anna Wallén* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:172 Regeringens åtgärder för bättre mobiltäckning

av *Sven-Erik Bucht* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:173 Palestina – situationen i Jerusalem

av *Torbjörn Björlund* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:174 Regeringens finanspolitik och Dalarna

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:175 De estetiska ämnenas betydelse
av *Gunilla Svantorp* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:176 Fler yrkeshögskoleplatser
av *Gunilla Svantorp* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2013/14:177 Innovationsperspektivet i offentlig upphandling
av *Ingela Nylund Watz* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:178 FN:s granskning av svensk funktionshinderspolitik
av *Lennart Axelsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 december.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 november

2013/14:146 Den låga andelen brott i nära relationer som klaras upp i Stockholms län

av *Mats Pertoft* (MP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:147 Utvisning av barn födda i Sverige
av *Christer Winbäck* (FP)
till statsrådet Tobias Billström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 december.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 november

2013/14:118 Strategisk plan för hur haven ska användas
av *Kent Persson* (V)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:119 Omhändertagna svenska barn i Norge
av *Jonas Gunnarsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:120 Utresande kombattanter från Sverige
av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:121 Upptag från markanvändning i det svenska klimatmålet till 2020

av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2013/14:122 Behovet av en omgående översyn av alkohollagen

av *Carl B Hamilton* (FP)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2013/14:123 Gästarbetare i Saudiarabien

av *Carina Hägg* (S)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:124 En ny djurskyddslag

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

2013/14:125 Ungas vård på rättspsykiatriska kliniker

av *Magnus Ehrencrona* (MP)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2013/14:126 Användning av elpistol inom polisen

av *Lena Olsson* (V)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2013/14:127 Skärpt lagstiftning avseende grovt vapenbrott

av *Lena Olsson* (V)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2013/14:129 Nedläggningen av Arbetsmiljöverkets kontor i Eskilstuna

av *Caroline Helmersson Olsson* (S)
till arbetsmarknadsminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2013/14:130 Säpos åtgärder för ökad och underlättad avlyssning

av *Maria Ferm* (MP)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2013/14:131 Barnkonventionen

av *Veronica Palm* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2013/14:132 Götalandsbanan

av *Andreas Carlson* (KD)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2013/14:133 Statsministerns presschefs kontakter med Sveriges Radios Ekoredaktion

av *Teres Lindberg* (S)
till statsminister *Fredrik Reinfeldt* (M)

2013/14:134 Kustbevakningen i Helsingborg

av *Kent Härstedt* (S)
till försvarsminister *Karin Enström* (M)

2013/14:135 Visumförfarandet i Palestina

av *Torbjörn Björlund* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:137 Tidsramar för tydligare regler i alkohollagen

av *Christer Engelhardt* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

Prot. 2013/14:35
27 november

2013/14:138 Den småländska ostkakans vara eller icke vara
av *Clas-Göran Carlsson* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
2013/14:139 Ersättningsnivån i a-kassan
av *Mattias Jonsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 december.

20 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 11 § anf. 28 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 62 (delvis),
av talmannen därefter till och med 14 § anf. 99 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
5 § Ärenden för förnyad bordläggning.....	2
6 § Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Botswana.....	2
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU5.....	2
Anf. 1 ULF BERG (M).....	2
Anf. 2 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	3
(Beslut fattades under 15 §.).....	4
7 § Informationsutbytesavtal med Bahrain.....	4
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU6.....	4
(Beslut fattades under 15 §.).....	4
8 § Informationsutbytesavtal med Belize.....	4
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU7.....	4
(Beslut fattades under 15 §.).....	4
9 § Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen.....	5
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU3.....	5
Anf. 3 GUNVOR G ERICSON (MP).....	5
Anf. 4 DAVID LÅNG (SD).....	7
Anf. 5 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	9
Anf. 6 ANNELIE KARLSSON (S).....	11
Anf. 7 GUNILLA NORDGREN (M).....	12
Anf. 8 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP).....	14
Anf. 9 SOLVEIG ZANDER (C).....	15
Anf. 10 EMMA HENRIKSSON (KD).....	15
Anf. 11 GUNVOR G ERICSON (MP) replik.....	17
Anf. 12 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	17
Anf. 13 GUNVOR G ERICSON (MP) replik.....	17
Anf. 14 EMMA HENRIKSSON (KD) replik.....	18
(Beslut fattades under 15 §.).....	18
10 § Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg.....	19
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU4.....	19
Anf. 15 GUNVOR G ERICSON (MP).....	19
Anf. 16 ANNELIE KARLSSON (S).....	20
Anf. 17 GUNILLA NORDGREN (M).....	20
Anf. 18 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP).....	22
Anf. 19 GUNVOR G ERICSON (MP) replik.....	23
Anf. 20 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik.....	23
Anf. 21 GUNVOR G ERICSON (MP) replik.....	23
Anf. 22 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik.....	24
Anf. 23 SOLVEIG ZANDER (C).....	24
Anf. 24 EMMA HENRIKSSON (KD).....	25
(Beslut fattades under 15 §.).....	26

11 § Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer	26
Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU6.....	26
Anf. 25 RICHARD JOMSHOF (SD).....	26
Anf. 26 LENA OLSSON (V).....	28
Anf. 27 ANNA WALLÉN (S).....	29
Anf. 28 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	30
Anf. 29 ANNA WALLÉN (S) replik.....	31
Anf. 30 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	32
Anf. 31 ANNA WALLÉN (S) replik.....	32
Anf. 32 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	33
Anf. 33 LENA OLSSON (V) replik.....	33
Anf. 34 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	34
Anf. 35 LENA OLSSON (V) replik.....	34
Anf. 36 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik.....	34
Anf. 37 MARIA FERM (MP).....	35
Anf. 38 JOHAN PEHRSON (FP).....	36
Anf. 39 LENA OLSSON (V) replik.....	38
Anf. 40 JOHAN PEHRSON (FP) replik.....	39
Anf. 41 LENA OLSSON (V) replik.....	39
Anf. 42 JOHAN PEHRSON (FP) replik.....	39
Anf. 43 JOHAN LINANDER (C).....	40
Anf. 44 STEFAN SVANSTRÖM (KD).....	42
Anf. 45 LENA OLSSON (V) replik.....	44
Anf. 46 STEFAN SVANSTRÖM (KD) replik.....	44
Anf. 47 LENA OLSSON (V) replik.....	45
Anf. 48 STEFAN SVANSTRÖM (KD) replik.....	45
(Beslut fattades under 15 §.).....	45
12 § Allmänna bidrag till kommuner	46
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU3.....	46
Anf. 49 PIA NILSSON (S).....	46
Anf. 50 PER BOLUND (MP).....	49
Anf. 51 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	51
Anf. 52 JACOB JOHNSON (V).....	53
Anf. 53 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	55
Anf. 54 PER BOLUND (MP) replik.....	58
Anf. 55 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik.....	59
Anf. 56 PER BOLUND (MP) replik.....	60
Anf. 57 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik.....	60
Anf. 58 PIA NILSSON (S) replik.....	61
Anf. 59 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik.....	61
Anf. 60 PIA NILSSON (S) replik.....	62
Anf. 61 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik.....	62
Anf. 62 JACOB JOHNSON (V) replik.....	63
Anf. 63 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik.....	63
Anf. 64 JACOB JOHNSON (V) replik.....	64
Anf. 65 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M) replik.....	64
Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	65
Anf. 67 PER BOLUND (MP) replik.....	68

Anf. 68 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	69
Anf. 69 PER BOLUND (MP) replik	69
Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	70
Anf. 71 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	70
Anf. 72 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	73
Anf. 73 JÖRGEN HELLMAN (S)	76
Anf. 74 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	78
Anf. 75 JÖRGEN HELLMAN (S) replik	78
Anf. 76 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	79
Anf. 77 JÖRGEN HELLMAN (S) replik	79
Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	79
Anf. 79 JÖRGEN HELLMAN (S) replik	80
Anf. 80 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	80
Anf. 81 JÖRGEN HELLMAN (S) replik	80
Anf. 82 SVEN-ERIK BUCHT (S)	81
Anf. 83 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	82
Anf. 84 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	82
Anf. 85 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	82
Anf. 86 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	83
Anf. 87 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	83
Anf. 88 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	84
Anf. 89 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	84
Anf. 90 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	85
(Beslut fattades under 15 §.)	85
13 § Vissa avgiftsfrågor på finansmarknadsområdet	85
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU8	85
(Beslut fattades under 15 §.)	85
14 § Vital kommunal demokrati	86
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU7	86
Anf. 91 JONAS ÅKERLUND (SD)	86
Anf. 92 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	86
Anf. 93 HANS EKSTRÖM (S)	88
Anf. 94 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	89
Anf. 95 HANS EKSTRÖM (S) replik	89
Anf. 96 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	89
Anf. 97 HANS EKSTRÖM (S) replik	90
Anf. 98 SEDAT DOGRU (M)	90
Anf. 99 KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	91
Anf. 100 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	93
Anf. 101 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik	93
Anf. 102 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	93
Anf. 103 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik	94
Anf. 104 TUVE SKÅNBERG (KD)	94
Anf. 105 HANS WALLMARK (M)	95
(Beslut fattades under 15 §.)	97
Ajournering	97
Återupptagna förhandlingar	97

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	98
SkU5 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Botswana	98
SkU6 Informationsutbytesavtal med Bahrain	98
SkU7 Informationsutbytesavtal med Belize	98
SfU3 Nya åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen.....	98
SfU4 Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg.....	99
JuU6 Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer	99
FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	100
FiU8 Vissa avgiftsfrågor på finansmarknadsområdet	100
KU7 Vital kommunal demokrati.....	100
16 § Bordläggning.....	101
17 § Anmälan om interpellationer	101
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	102
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	102
20 § Kammaren åtskildes kl. 16.11.	104

Tryck: Elanders, Vällingby 2013